Leto VI., štev. 277 | Ljubljana, sobota 28. novembra 1925 | Poštnina paušalirana. | Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta štev. 16/I. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knaflovi ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 492
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 27. novembra.

Narodna skupščina razpravlja o najvažnejši zadevi v državi, o zadevi, ki se tiče vsega našega državnega in narodnega življenja: o proračunu. Velik nedostatek naše državne uprave je, da ni v razpravi celoletni proračun, kakor bi to bilo potrebno in umestno, marveč se pretresajo le dvanajstine, ki predstavljajo del letnega budžeta le za nekaj mesecev.

Včerajšnji sklepi finančnega odbora Narodne skupščine nam nudijo vpogled, kako bodo dvanajstine končnoveljavno sprejete tudi v plenumu Narodne skupščine; saj v zbornici se običajno ne izpremeni mnogo na tem, kar je sklenil finančni odbor. Ampak zaključki finančnega odbora nikakor niso razveseliivi niti za državo, kaj šele za državljane. Vsestransko, tako od vladne kakor od opozicijske strani se je ugotovilo, da je davčna obremenitev naroda že doseda! dosegla svoj maksimum in da ljudstvo ne prenese večje obremenitve, ako naj docela ne osiromaši. Navzlic temu je vlada povišala izdatke v prihodnjih štirih dvanajstinah kar za preko 600 milijonov Din, ne da bi bilo dano jamstvo, da bi se ti višji izdatki mogli kriti z višjimi dohodki. Zato bodo državni dolgovi znova narasli ter skupaj s starimi dolgovi jemali državi kredit in zopet majali vrednost dinarja.

Zasebno gospodarstvo se v času izboljševanja valute, padanja cen ter približevanja normalnim razmeram krčevito brani vsakih večjih izdatkov, ker čuti in vé, da sicer zabrede v doglednem času v desolatne razmere. Državno gospodarstvo bi se moralo absolutno ravnati po istih principih, ako noče riskirati težkih gospodarskih kriz v bližnji bodočnosti. Žal, da nam dvanajstine ne nudijo slike takega umnega gospodarstva.

Druga glavna pogreška dvanajstin je ta, da so državna bremena neenako in s tem krivično razdeljena na posamezne dele države. Razlike v obdavčenju posameznih pokrajin so tako velikanske in tako gorostasne, da so zlasti za prečanske kraje, osobito pa za Slovenijo naravnost uničevalne, tako za splošno gospodarstvo kakor za poedince. Ogorčenje proti krivičnemu obdavčenju je postalo med Slovenci najresnejši problem, ki ga ni mogoče rešiti drugače, kakor s takojšnjim izenačenjem davčne zakonodaje.

V imenu samostojnih demokratov je posl. Juraj Demetrović v finančnem odboru predlagal, naj se brez odloga ukinejo vsi stari davčni zakoni v prečanskih krajih ter naj se zadevni srbski zakon razširi na vso državo. Vladna večina, s katero je na žalost glasoval v finančnem odboru tudi gosp. Pucelj, je vse predloge v smeri izenačenja davkov gladko odbila ter dosedanje davčne krivice v Sloveniji samo še povečala. Kako obsodbe vredna pa je finančna politika gosp. Stojadinovića, je videti tudi iz odpora v vrstah prečanskih radikalov, katerih reprezentant v finančnem odboru, posl. Grgin, je imenoval finančno politiko vlade RR **nemoralno**, zlasti kolikor se tiče prečanskih krajev. Značilno za politiko radićevcev, ki so bili največji gromovniki proti davkom, je dejstvo, da so sedai radićevci z g. Stjepanom Radićem na čelu najstrastnejši zagovorniki vseh davčnih neenakosti in krivic.

Dvanajstine pa imajo tudi v podrobnostih več novih določb, ki odkrivajo totalno pomanjkanje socijalnega čuta vladajočih gospodov. Z dvanajstinami hočejo poslabšati že itak komaj zadostni uradniški zakon v eni njegovih glavnih določb, s tem, da nameravajo pravico državnih nameščencev do penzije premakniti od 10 na 15 let. Stjepan Radić je v finančnem odboru celo izjavil, da je on bil kar za povišanje na 25 let, češ, da uradnik ne sme špekulirati na penzijo.

Še bolj nesocijalno kakor ta nova določba je v dvanajstinah predlog za odpravo petdinarskega davka na premog: iz tega davka dobivajo podpore onemogli rentniki. Dr. Gregorju Žerjavu se imajo ti bedni med najbednejšimi zahvaliti, da je katastrofalni udarec zanje zaenkrat odstranjen. Njegovemu spretnemu nastopu v finančnem odboru je uspelo omehčati srca, da je tozadevni predlog vlade v dvanajstinah propadel ter da ostane petdinarski davek na premog še nadalje.

Dr. Žerjav je navzlic svojemu opozicijonalnemu stališču dosegel tudi za Ljubljano lep uspeh. Hišnonajemniški davek je po njegovi iniciativi znižan. Če bi se ne bil gosp. Pucelj iz politične ljubosumnosti po nepotrebnem vmešal v zadevo, bi finančni minister sprejel dr. Žerjavov dodatni predlog, ki zahteva znižanje hišnonajemninskega davka v Ljubljani od 20 na 12 %.

Čisto praznih rok so tudi to pot odšli iz finančnega odbora klerikalci. S svojo gonjo proti državi v zadevi Vatikana kakor tudi s svojo demagogijo in nespretnostjo so si sami v kali zatrli sleherno možnost uspeha.

Stjepan Radić prvič v skupščini

Dve burni skupščinski seji. — Slaba uvertura g. Radića. — «To je hrvatski sabor!» — Forsiranje proračunske razprave.

Beograd, 27. novembra, n. Največja zanimivost na današnji seji Narodne skupščine je bila, da je Stjepan Radić prvič stopil v zbornico. To je bil obenem tudi končni zunanji znak sklenjenega sporazuma. Radić se je danes po sedmih letih zopet vrnil v parlamentarno življenje, in sicer kot član vlade.

Posebno pozornost je posvetila galerija prvemu srečanju Pribičevića in Radića. Seja je bila precej burna. Posebno, ko je govoril disident Radićeve stranke in bližnji Radićev sorodnik Mato Jagatić, ga je Stjepan Radić takoj začel prekinjati z medklici: «Ti najprej položi mandat in potem govori, kar hočeš!» To je izzvalo velik protest in nemir pri hrvatskih federalistih. V glavnem so na dopoldanski seji skupščine bile med seboj v prepiru hrvatske stranke, dočim so druge stranke samo opazovale. Hrvati so se prvič udeležili seje skupščine tako živahno, da so se posamezni srbski poslanci čudili in rekli: «To ni več Narodna skupština, ampak hrvatski sabor. Manika samo še Marko Milenović (ki je svojčas v hrvatskem saboru skrbel za zabavo)!» Nekateri drugi srbski poslanci pa so dostavljali: «Mi Srbi smo se dosti prepirali pet let, pa naj se zdaj še Hrvati malo prepirajo! . . .»

Za popoldansko sejo je bilo zanimanje še večje radi govora g. Pribičevića, ki je zlasti nastopil proti Radiću. Govor g. Pribičevića je bil izredno duhovit in temeljit. Radić se je ves čas njegovega govora vtikal z besedami na tak način, da se mu je vsa skupščina smejala. Operiral je s svojimi uprav običajnimi frazami, a Pribičević mu odgovora v ničemer ni ostal dolžan. Pričakuje se, da bo na jutrišnji seji skupščine Radić odgovarjal Pribičeviću.

Debata o dvanajstinah se jutri nadaljuje. Sodi se, da bo razprava trajala jutri do večera ter da bo morala biti seja tudi v nedeljo. Seja Narodne skupščine je danes absorbirala vse druge politične dogodke. Tudi poslanski klubi niso zborovali. Konstituiralo se je samo pet skupščinskih odborov, in sicer: za osnutek o izpremembi zakona o poštni hranilnici, za ratifikacijo poštnih konvencij ter za zakone o nošenju orožja, o begluških posestvih in o agrarnih odnosih v Dalmaciji. Ministrski predsednik Pašić je popoldne v radikalnem klubu konferiral z zastopniki vojvodinskih radikalov o zmanjšanju davkov v Vojvodini. Konferenci je prisostvoval tudi finančni minister, ki je obljubil ugoditev vojvodinskih zahtev.

Začetek skupščinske debate o dvanajstinah

Zopetni ekspoze finančnega ministra. — Velik govor Svetozarja Pribičevića. — Izredno zanimanje javnosti. — Izjave dr. Ninčića. — Ostri spopadi med radićevci in federalisti.

Beograd, 27. novembra. r. Seja Narodne skupščine je pričela ob 10.15 dopoldne. Med ministri se je pojavil prvič v skupščini novi minister prosvete St. Radić, ki ga je spremljal njegov nečak minister agrarne reforme Pavle Radić. Po izvršenih formalnostih je bil prečitan ukaz o imenovanju St. Radića za ministra prosvete, pri čemer so radićevci ploskali, iz vrst opozicije pa se je začul klic: »V Angliji ne razumejo, kako more biti človek minister brez poslanskega mandata!«

Poštni minister dr. Šuperina je odgovarjal na dve interpelaciji, nakar je podpredsednik dr. Slavko Šibenik odredil prehod na dnevni red, **v razpravo o dvanajstinah.** Poslanec Vilder je protestiral proti kršitvi poslovnika, izvršeni s tem, da se preha'a v razpravo o proračunskih dvanajstinah, preden je Narodni skupščini predloženo poročilo finančnega odbora. Po poslovniku mora biti to poročilo prej predloženo skupščini, na kar ima šele skupščina odločiti, ali se postavi na dnevni red prihodnje seje.

Dr. Šibenik je odklonil to tolmačenje poslovnika in se je večina z njim strinjala, dočim je opozicija burno protestirala.

Nato je v imenu večine čital poročilo o dvanajstinah radikalni poslanec dr. Oton Gavrilović, oddvojena mišljenja pa za zajedničarje dr. Milovan Žanić, za davidovićevce, muslimane in zemljoradnike dr. Slavko Šećerov, za samostojne demokrate Juraj Demetrović. Za tem je govoril finančni minister dr. Stojadinović, ki je podal svoj ekspoze o finančni politiki, ki je bil po vsebini povsem enak včerajšnjemu v finančnemu odboru.

Radićevski disident M. Jagatić je kot prvi govornik ostro napadel radićevce, pri čemer je došlo do burnih medklicev in prizorov med njim in radićevci. Posebno se je razburil St. Radić, ki je neprestane vpadal v govor posl. Jagatića, ko je ta opisoval dvolično politiko radićevcev, ki za nobeno stvar ne vprašajo svojih volilcev in delajo brez odobrenja naroda. Z govorom posl. Jagatića je bila dopoldanska seja ob 1. zaključena.

POPOLDANSKA SEJA. GOVOR SVETOZARJA PRIBIĆEVIĆA

Beograd, 27. novembra. n. Na popoldanski seji je kot prvi govoril zemljoradnik Vujić, za njim pa je dobil besedo Svetozar Pribićević. Njegov govor so v vseh političnih krogih pričakovali z velikim zanimanjem. Galerije in diplomatske lože so bile nabito polne. Poslanci, ki so se nahajali v svojih klubih, so se požurili v dvorano in zavzeli svoja mesta, deloma pa obstopili g. Pribićevića, ki je stopil na govorniški oder.

Početkom svojega govora je Pribićević omenjal vstop tako važne osebnosti v vlado, kakor je šef seljaške stranke Stjepan Radić. (Radićevci kličejo «Živio Radić!») V nobeni drugi državi ni primere, da bi se vse leto gospodarilo z dvanajstinami. Izdatki, ki jih zahteva vlada, niti od daleč ne odgovarjajo davčni moči naroda. V francoskem proračunu, ki znaša 36 milijard frankov, se plačuje 26 milijard na dolgove, 6 milijard za vojsko, 6 milijard pa za druge redne izdatke države. Med tem pa znaša naš državni proračun 13 milijard dinarjev. Državne izdatke je treba zmanjšati na ono mero, da bodo odgovarjali finančni moči naše države. Največji kredit je otvorjen za vojno ministrstvo. (Stjepan Radić: «Naše narodne obrambe!» Radićevci ploskajo). Ne bi hotel, da bi v javnosti nastalo mnenje, da povečavamo naše vojne izdatke radi zunanje situacije. G. Pribićević v zvezi s tem omenja Radićevo ljubljansko izjavo o Italiji ter pravi, da je besedilo njegovega govora v «Slobodnem domu» isto, kakor so ga objavile tudi druge novine, katerih tekst pa je Radić demantiral.

Govornik obžaluje, da se dosedaj ničesar ni storilo za to, da bi se dosegla davčna enakost. Zato je treba sprejeti predlog Juraja Demetrovića, da se srbski zakon o neposrednih davkih raztegne na vso državo. (Radić: «Da bomo imeli polovico dohodkov manj!» Velik nemir.) Dalje je g. Pribićević ugovarjal, da je vlada rok za dosego pokojnine podaljšala od 10 na 15 let.

Posl. Pribićević se dotakne nato zunanje politike. (Stjepan Radić: «Vi ste specijalist v vsem». Opozicija odgovarja: «Boljši kakor vi».) Citira Agenzia Stefani, v katerem se pravi, da je naša vlada bila dolžna opravičiti se Italiji radi demonstracij v Zagrebu in v Ljubljani. V Trstu je bila zažgana naša narodna zastava, a naša država ni storila nobenih korakov, da bi dobila za to kakršnokoli satisfakcijo. (Radić: «Nikoli ne bomo zaradi zažiganja zastave vodili vojne» Burni protesti pri opoziciji).

Nato govornik zopet omenja Radićev govor v Ljubljani in njegove popravke, katere je moral Radić potem izdati. Radić v zadregi neprestano kliče: To ni res. Na pripombo Pribićevića, da mora vsak član vlade paziti na svoje besede, zlasti kadar govori o zunanji politiki, meni Radić: «Jaz sem odmeril svoje besede in ostanem pri njih». Končno se Pribićević bavi z Radićevimi izjavami, da bo prepovedal posečanje javnih shodov profesorjem in učiteljem ter končava z besedami: V tem oziru ne bo St. Radića nihče poslušal, ker je to ustavno pravo vsakega državljana. (Ploskanje in odobravanje vse opozicije. Radić: «Kdor bo govoril proti sporazumu in proti državni politiki, bo odstavljen». Ta izjava izzove burne proteste v opoziciji. Čujejo se klici: «To je škandal. To je sramota za vlado. To je evropski škandal!»)

Po Pribičevićevem govoru se je oglasil zunanji minister dr. Ninčić, ko je med drugim izvajal: G. Pribićević je prečital neko brzojavko Agenzije Stefani, da je baje italijanska vlada povodom incidenta v Zagrebu stavila neke zahteve. Pri tem mi je čast izjaviti, da je kraljevska vlada takoj, ko so postali dogodki v Zagrebu znani, storila potrebne sklepe po svoji lastni inicijativi. S tem je vlada izpolnila samo svojo mednarodno dolžnost. Dogodek, o katerem je govoril g. Pribičević, da je bila namreč v Trstu zažgana naša državna zastava, je samo novinarska vest, ki doslej ni potrjena. Žalitev konzulata in napadeno konzulatovo stanovanje se smatra v mednarodnih odnošajih za strašno stvar. Ako bi se to zgodilo v Trstu ali kakem drugem italijanskem mestu, sem prepričan, da bi italijanska vlada storila sličen sklep, kakor sem ga jaz storil. Povodom tolmačenja g. Pribičevića, da je g. Stjepan Radić dal popravke vsled neke tuje intervencije ali pretnje, mi je čast takoj formalno demantirati tako trditev.«

Naposled je g. Pribičević kratko replicral na govor dr. Ninčića in popravil nekatere trditve, nakar je bila seja ob 20.30 zaključena ter določena prihodnja za jutri zjutraj ob 9.

Žrebanje sokolske loterije za Tabor dne 15. decembra

Briandova vlada sestavljena

Koncentracijski kabinet zmernih republikanskih strank brez socijalistov. — Loucheur je prevzel finance in bo izdelal nov sanacijski program.

Pariz, 27. novembra, s. Briand je imel sinoči razgovore z nekaterimi svojimi političnimi prijatelji, danes pa je imel ves dan pogajanja z voditelji radikalov, levičarskih republikancev in posvetovanja z demokratskimi republikanci. Njegova akcija za sestavo kabineta je uspela.

Ob 8. uri zvečer je objavila «Agence Havas» nastopno listo kabineta, ki se pa bo najbrže še nekoliko izpremenila:

Ministrski predsednik in zunanji minister **Briand** (soc. republikanec), pravosodni minister **Chautemps** (radikal), notranji minister **Daladier** (radikal), finančni minister **Loucheur** (levičarski radikal), vojni minister **Painlevé** (soc. republikanec), mornariški minister **Leygues** (levičarski republikanec), prosvetni minister **Roustau** (radikal), trgovinski minister Daniel **Vincent** (levičarski radikal), minister za javna dela De **Monzie** (radikal), delovni minister **Durafour** (radikal), minister za kolonije senator **Perrier** (radikal), minister za poljedelstvo **Durand** (radikalni senator).

Državni podtajniki so: V ministrskem predsedništvu in zunanjem ministrstvu poslanec Lavel (brez stranke), prosveta Remeil (soc. republikanec), zrakoplovstvo Eynac (soc. republikanec), vojna Ossole, trgovinska mornarica Danielou (levičarski radikal).

Novi Briandov kabinet bi se mogel nazvati koncentracijska vlada zmerne republikanske levice. Njegovi sotrudniki pripadajo vsem trem «meščanskim» strankam levičarskega kartela (republikanskim in radikalnim socijalistom in Loucheurjevim levim radikalom. Poleg njih je zastopan v vladi tudi levi del opozicije. Najmarkantnejša oseba v novi vladi poleg Brianda in Painlevéja je šef levičarskih radikalcev Loucheur, ki je prevzel finančni portfelj. Loucheur je veleindustrijec, ki je bil radi svojih organizatoričnih zmožnosti pozvan med vojno v vlado. Od tedaj se aktivno udeležuje francoskega političnega življenja. Loucheur je zmeren levičar. Njegov finančni načrt se bistveno razlikuje od socijalističnega, kar je znak, da bo moral delati Briandov kabinet brez podpore socijalistov.

Značilno je, da Herriot ni vstopil v kabinet. On hoče ostati zvest ideologiji levičarskega kartela. Vendar je pričakovati, da bodo njegovi pristaši podprli novo vlado vsaj začasno. Na ta način more Briand računati na pomoč skoro vsega levega bloka brez socijalistov in na oni del protikartelistične opozicije, ki je podpirala drugi Painlevéjev kabinet.

Zmaga treznega razuma v Nemčiji

Državni zbor je tudi v tretjem čitanju sprejel locarnske pogodbe in odobril vstop Nemčije v Zvezo narodov.

Berlin, 27. novembra, s. **Državni zbor je danes z 291 proti 174 glasovom končnoveljavno v tretjem čitanju sprejel locarnske pogodbe. Trije poslanci so se vzdržali glasovanja. S tem je dobila vlada pooblastilo, da podpiše locarnske pogodbe in prijavi vstop Nemčije v Zvezo narodov.**

Posamezna glasovanja o teh pogodbah dajo nastopno sliko: Prvi paragraf predloge, s katerim se pooblašča vlada, da podpiše pogodbe, je bil v poimenskem glasovanju sprejet s 300 proti 174 glasovom. Tudi o dodatnem predlogu nemških nacijonalcev, da sme Nemčija vstopiti v Zvezo narodov le na podlagi posebnega zakona, se je glasovalo poimensko. Predlog je bil z 284 proti 183 glasovom odklonjen. Štirje poslanci niso glasovali. Drugi paragraf, ki pooblašča vlado, da določi termin za vstop Nemčije v Zvezo narodov, je bil sprejet z 278 proti 183 glasovom. Šest poslancev ni glasovalo.

Pri končnem glasovanju je bil zakon z 291 proti 174 glasovom končnoveljavno sprejet. **Za zakon so glasovali socijalisti, centrum, nemška ljudska stranka, demokrati, bavarska ljudska stranka, bavarska kmetska zveza in nemški hanoveranci, proti pa nemški nacijonalci, komunisti, narodni socijalisti in gospodarska stranka.**

Odprava občinskih svetov v Italiji

Uvedba županskih sosvetov. — Zbornica odide v kratkem zopet na počitnice.

Rim, 27. novembra. k. Po odobritvi zakona o varstvu otrok in mater je zbornica pričela razpravo o novem občinskem redu, po katerem bo stopil na mesto občinskega sveta v občinah z manj kot 5000 prebivalci podesta z consulto. Notranji minister Federzoni je imel govor, v katerem je izjavil, da se bodo občinske consulte uvedle v vseh občinah ne glede na število prebivalcev. Pri tem je namigaval na socijalistično gospodstvo v občinah ter naglašal potrebo, da se odpravijo mnogoštevilne majhne oligarhije.

Rim, 27. novembra. k. Demosocijalistična stranka je razposlala okrožnico, v kateri ob javlja, da je 24. t. m. obvestila zborničnega predsednika, da bo zopet prišla v zbornico. Predsednik pa je danes izjavil, da ne more jamčiti demosocijalistom, da bodo mogli izvrševati svoj mandat.

Rim, 27. novembra. e. Poslanska zbornica bo prihodnjo soboto po odobritvi fašistovskih zakonov zaključila razprave ter odšla na božične počitnice. V političnih krogih se zatrjuje, da bo ministrski predsednik ob zaključku parlamentarnega dela imel važen govor, ki se pričakuje z veliko napetostjo. Takoj po razhodu zbornice se bo sestal senat, da odobri zakone, ki jih je sprejela zbornica. Potemtakem bo še pred božičem uresničen celokupni fašistovski zakonodajni načrt. Zbornica bo zopet sklicana koncem meseca januarja ter bo razpravljala o začasnem proračunu za prihodnje proračunsko leto.

Izjava posl. dr. Žerjava

Zagreb, 27. novembra. r. Posl. dr. Gregor Žerjav je pooblastil beograjskega dopisnika «Riječi» za objavo naslednje izjave: «V zadnjem času in v vsakem trenutku lansira nekdo tendenčne vesti o nesoglasjih v vrstah SDS. Tako so nekateri listi poročali, da se je dr. Žerjav povodom bivanja Stj. Radića v Ljubljani oprostil napram njemu zaradi demonstracij. Dejanska resnica je, da je dr. Žerjav v razgovoru z velikim županom obsodil demonstracije proti Stj. Radiću in se zavaroval proti verziji, da so bile demonstracije aranžirane od samostojnih demokratov.»

Razen tega je «Vreme» poročalo po «Slovencu», da sta se dr. Žerjav in dr. Ravnihar sestala v Celju k pogajanjem o vstopu SDS v radikalno stranko. Tudi za to vest je dopisnik pooblaščen, da jo najkategoričneje demantira, ker je navadna izmišljotina.

Konflikt med radikali in radićevci v Sarajevu

Sarajevo, 27. novembra. n. Povodom razgovorov med radikali in radićevci za popolnitev občinskega sveta v Sarajevu so radićevci za hrbtom radikalov ponudili jugoslovanski muslimanski organizaciji, da imenujejo šest članov na njihovi listi. Ko so radikali to doznali so odklonili nadaljne razgovore z radićevci.

Druzi žele protektorat Turčije

Jeruzalem, 27. novembra. s. Po semkaj dospeli vesti so Druzi odposlali v Angoro odposlanstvo z nalogo, da prosi Turčijo, naj prevzeme mandat nad Sirijo.

Elita

naših glasbenih in gledaliških umetnikov

nastopi 1. decembra zvečer v «Unionu» na novinarskem koncertu in družabnem večeru.

Narodna banka kupuje vojno odškodnino

Zagreb, 27. novembra. n. V tukajšnjih borzijanskih krogih je nastalo vznemirjenje ker Narodna banka nastopa kot kupec obligacij za vojno odškodnino. Radi nastopanja Narodne banke je naravno nenadoma zrastel kurz omenjenih obligacij. Banka jih je najprej začela kupovati po 298, potem po 299, po 300 in končno po 302.

Moderna Turčija

Carigrad, 27. novembra. s. Že dalje časa naznanjeni zakon, ki predpisuje evropejski klobuk ter prepoveduje pod kaznijo nošenje fesa ali turbana, je bil včeraj od angorskega parlamenta sprejet. Moč vlade se vidi v tem, da se je opozicija komaj upala ugovarjati. Zakon je bil sprejet per acclamationem.

Anglija in locarnska pogodba

Berlin, 27. novembra. s. Kakor poročajo listi, je upravičena domneva, da bodo locarnsko pogodbo v Londonu podpisali delegati, ki so bili na locarnski konferenci. Vendar pa natančna sestava delegacije še ni določena.

Zahteve državnih uradnikov

Vprašanje pravice do pokojnine. — Izplačilo razlik. — Uradniška stanovanja. — Pokojnine. — Znižanje draginjskih doklad.

Beograd, 27. novembra.

Takoj po sprejetju uradniškega zakona je državno uradništvo uvedlo akcijo za izvedbo ostalih svojih zahtev, predvsem za izplačilo razlik prejemkov. Njihov trud je ostal brez uspeha in RR-vlada je sedaj pripravila zanje nov udarec, kajti finančni minister je vstavil v proračunske dvanajstine določbo, po kateri vsi uradniki, ki ne dovrše do 1. decembra deset službenih let, **nimajo pravice do pokojnine pred dovršenimi 15 službenimi leti.** Ta določba začasnega specijalnega zakona krši uradniški zakon, ki določa pravico do pokojnine po desetih službenih letih.

Ta čin finančnega ministra je izzval v uradniških vrstah mnogo razburjenja. Zato je sklicala osrednja uradniška zveza za včeraj v Beogradu širšo konferenco zastopnikov vseh uradniških organizacij, da se določi enotno stališče napram vladi glede na zahteve uradništva. Konferenca se je vršila sinoči od 6. do 8. in jo je otvoril predsednik osrednje zveze dr. M. Jovanović, ki je v kratkih potezah očrtal pomen omenjene določbe v proračunskih dvanajstinah, ki odvzema uradnikom v uradniškem zakonu že priznane pravice. Kar se tiče vprašanja izplačila razlik, je finančni minister sicer sprejel nujnost za predlog dr. Bazale, nikakor pa ni razvidno, v čem obstoji ta nujnost. Obstoji namreč samo obljuba, da se bo razlika izplačala, **a niti v dvanajstinah niti v proračun za l. 1926.-27. niso vstavljeni krediti v to svrho.** Tretje za uradnike važno vprašanje je graditev uradniških stanovanj. O tem je osrednji odbor sestavil spomenico, da jo izroči vsem ministrom, članom finančnega odbora in poslancem Narodne skupščine.

V debati, ki se je nato razvila, so posamezni govorniki **grajali korupcijo in nesmiselna premeščenja.** Govorilo se je tudi o vprašanju likvidacijske banke, v kateri so zbrane vse predvojne menice uradnikov in ki sedaj z grožnjami raznih prisilnih ukrepov iztirjuje od uradnikov dolgove.

Po govoru g. Lillega, predsednika udruženja državnih uradnikov v Sloveniji, ki je izjavil, da pričakujejo slovenski uradniki z velikim zaupanjem uspehov konference in da so pripravljeni odobriti vse ukrepe za izpolnitev uradniških zahtev, je govoril prosvetni inspektor iz Skoplja Dragomir Obradović, ki je naglašal, da je finančni minister vstavil v minule dvanajstine kredit četrt milijona dinarjev z obljubo, da se bodo iz te vsote izplačale razlike. Besede ni držal in zato je treba vprašati vlado, zakaj se igra z usodo bednega uradništva. Pojasnilo, da je finančni minister dr. Stojadinović vstavil kredit 40 milijonov v pretekle proračunske dvanajstine **za izplačilo rednih uradniških prejemkov in ne za izplačilo razlik, kakor je izjavil v skupščini, je izzvalo splošno ogorčenje.**

Ob tej priliki je Toma Popović, predsednik zveze poštnih in brzojavnih nastavljencev izjavil, da to še ni tako strašno kakor ono, kar se za uradnike pripravlja. Iz zanesljivega vira je zvedel, **da namerava finančni minister reducirati uradnikom draginjske doklade** z motivacijo, da so padle cene kruhu in mesu. Poudariti pa je treba, da so cene ostalih živil ostale na isti višini in da so se podražila stanovanja.

Napoved reduciranja draginjskih doklad je seveda izzvala med udeleženci konference splošno ogorčenje.

Zastopnik uradništva iz Zagreba rač. svetnik Denič je očital veliko nezadovoljstvo, ki jo je izzvala določba finančnega zakona o skrčenju pravice do pokojnine. Posledica bo, da bo **država izgubila ves uradniški naraščaj.** Govornik je tudi zahteval **izpremenitev kronskih pokojnin v dinarske.**

Po nadaljnih izjavah zastopnikov uradništva iz južne Srbije in Hrvatske, se je razpravljalo, ali naj se vlada vnovič naprosi za pravično rešitev uradniških vprašanj, ali pa naj se skliče izredna skupščina, na kateri bi se sprejeli sklepi, ki bi bili za uradništvo odločilnega pomena. Končno se je sklenilo, da se danes izroči vsem ministrom, predsedstvu Narodne skupščine in vsem parlamentarnim klubom spomenico o uradniških zahtevah.

Vsi člani konference so se sestali danes ob 10. dopoldne in odšli v Narodno skupščino, kjer so izročili vsem ministrom, članom finančnega odbora in načelnikom parlamentarnih klubov kakor tudi poslancem svoje zahteve, ki so naslednje:

1.) Iz načrta finančnega zakona naj se črta določba, ki govori o pravici do pokojnine šele po 15. službenih letih.

2.) Izplačilo dolžnih razlik v plačah naj se takoj prične izvrševati. Ako je nemogoče izplačati jih vsem uradnikom, naj se izplačajo vsaj najpotrebnejšim.

3.) V proračunske dvanajstine naj se vstavi določba, da se naj točka 3. čl. 70 zakona o uradniških nabavnih zadrugah podaljša od 1. januarja 1926. in na podlagi tega dobljena sredstva pri 1 odst. odtegljaju od državnih nabav porabijo izključno za graditev uradniških stanovanj.

4.) Kronske pokojnine naj se izpremene v dinarske pokojnine.

5.) Mesta Skoplje, Zagreb, Ljubljana, Novi Sad, Split in Dubrovnik naj se uvrste v prvi razred draginjskih doklad.

Ako se kljub temu ne bodo izpolnile uradniške zahteve, se bo sklicala izredna skupščina osrednje Zveze uradnikov.

Zastopniki uradništva so zaprosili tudi za avdijenco pri kralju, ki ga nameravajo zaprositi, naj se zavzame za rešitev njihovih upravičenih zahtev.

INTERVENCIJA DRŽAVNEGA URADNIŠTVA V BEOGRADU.

Beograd, 27. novembra. p. Deputacija uradniškega saveza je posetila zastopnike radikalnega kluba, kluba samostojnih demokratov, Radićevskega in Davidovićevega kluba. Intervenirala je pri vladi in pri klubih, da bi se najresneje pobrigali za uradniške zahteve. Uradniki so posebno protestirali proti nameri vlade, da bi se pravica do pokojnine mesto v desetih letih pridobila šele v 15 letih. Iz uradniških vrst se doznava, da bodo uradniki v primeru, da vladna večina sprejme nove uredbe proti uradnikom, sklicali izreden kongres uradniških zvez, na katerem bodo sodelovale vse uradniške organizacije v državi. Razen tega bodo zahtevali tudi intervencije krone.

Uradniki zahtevajo, da se iz predloga finančnega zakona odstrani člen, po katerem se pravica do pokojnine dobiva šele po 15 letih službe, nadalje, da se začne izplačevati dolžna razlika v plači in, ako ni mogoče zadovoljiti vse uradnike naenkrat, naj se začne z izplačevanjem vsai najpotrebnejšim uradnikom. Dalje, da se reši vprašanje uradniških stanovanj v najkrajšem času, da se kronski umirovljenci prevedejo na dinarske ter da se mesta Ljubljana, Skoplje, Zagreb, Novi Sad, Split in Dubrovnik prevedejo v prvi draginjski razred.

Nov konflikt med Anglijo in Irsko

London, 25 novembra.

Irska je še vedno «trn v telesu britanskega imperija» Londonska vlada ima te dni zopet velike in nevarne težave s «svobodno državo» Irsko. Nacijonalistični plamen preti izbruhniti z novo silo iz tleče žerjavice sovraštva med katoliško Irsko in protestantskim Ulstrom Povod za razpalienie strasti so dali zadnji dogodki v irski razmejitveni komisiji.

Kot je znano, meja med severno in južno Irsko še ni definitivno določena. Pogodba, s katero se je ustanovila svobodna irska država, je predvidela za slučaj, če bi severna Irska zahtevala avtonomijo, sestavo posebne razmejitvene komisije, ki bi imela določiti končnoveljavno mejo med Ulstrom in svobodno državo v smislu želja prebivalstva. Tej komisiji bi predsedoval zastopnik britanskega imperija, svobodna država in Ulster pa bi imenovala vsak po enega člana. Ulstraska vlada je odklonila udeležbo pri komisiji.

Da navzlic temu omogoči končno razmejitev na Irskem, je Macdonaldov kabinet dal izglasovati v londonskem parlamentu zakon, po katerem sme britanska vlada sama imenovati tretjega člana komisije, ako vztraja Ulster pri svojem odklonilnem stališču.

Tako se je tudi zgodilo. Komisija se je sestala in začela s svojim delom. Irska svobodna država je bila zastopana v njej s profesorjem dr. Johnom Mac-Neillom. Predsedoval je v imenu imperija član visokega dvora južnoafriške Unije Feetham, ulstrske interese pa je zastopal po nalogu londonske vlade žurnalist J. R. Fisher. Komisija je delovala mesece, ne da bi javnost izvedela za kakšna nesoglasja Ko je dokončala delo in bi morala predložiti svoje poročilo, je nenkrat odstopil zastopnik svobodne države Mac - Neill z izjavo, da je zgubil zaupanje v nepristranost komisije. Pravi vzrok za njegov izstop so bili slabi izgledi za zmago teritorijalnih pretenzij irskih nacijonalistov.

Dublinska vlada namreč zahteva, da ji Ulster odstopi znaten pas obmejnega ozemlja, v prvi vrsti mesta Newry, Enniskillen in Derry. Komisija pa ji priznava le čisto majhne drobce grofij Armagh, Tyrone, Fermanagh in Donegal. V zameno pa bi morala južna Irska odstopiti Ulstru nekaj lastnega teritorija. Dublinski parlament je pretekli četrtek sprejel resolucijo, da Irska v nobenem slučaju ne odstopi niti pedi svojega teritorija. Sam sicer zmerni predsednik svobodne države Cosgrave je ostoro napadel razmejitveno komisijo in je izjavil, da je tudi on zgubil zaupanje vanjo. Te dogodke je sprejela javnost obeh dežel irskega otoka s skrajnim razburjenjem. Prišlo je do izgredov. V Belfastu so sinnfeinovci celo ubili nekega nasprotnika, vsled česar je ulstrska policija zaprla 30 sinnfeinovcev.

Poročila iz Dublina govore o možnosti, da se svobodna država izjavi za definitivni prelom z Anglijo in da spravi spor pred Zvezo narodov.

Ko pridejo prihodnje leto pomorske določbe anglo-irske pogodbe v ponoven pretres, utegne Irska izjaviti, da prevzame sama obrambo svojih obal s pomočjo lahkih križark, podmornic in min. S tem bi bila prekinjena še zadnja rahla zveza, ki spaja Irsko z britanskim imperijem.

V Londonu zro na dogodke z manišinim pesimizmom in še vedno upajo, da pride do sporazuma potom direktnih pogajanj med Dublinom in Belfastom.

Za Miklavža:

Sivalni stroji
Excella
Kolesa
Radio-aparati

Najlepša darila!

J. Gorec, Palača Ljub. kreditne banke

Oglejte si razstavo

ki jo priredi v nedeljo v vseh njenih prostorih tvrdka

A. Šinkovec nasl. K. Soss

Ljubljana, Mestni trg št. 19.

INSERATI ZA MIKLAVŽA

imajo v «Jutru» največji uspeh, zlasti ako oglašuješ vse prve dneve meseca decembra. Posebno ugodno priliko za Miklavževo oglaševanje nudi

praznična številka „Jutra“

ki izide v torek, 1. decembra, ker izide za tem prva številka «Jutra» šele v četrtek zjutraj.

Belgijsko pismo

Bruselj, koncem novembra.

Med Belgijo in Francijo obstoja vzporednost, ne samo v finančnih, temveč tudi v političnih zadevah. To si moremo razlagati iz sosešćine, iz iskrenosti vezi med inteligenco obeh dežel, iz delne skupnosti jezika in predvsem iz velikega vpliva pariških časopisov, ki so po Belgiji zelo razširjeni.

Kar se tiče denarne vzporednosti, se je v zadnjem času nenadoma izvršil prelom, ali bolje rečeno preobrat v razmerju deviz ene dežele napram drugi.

Na kurz belgijskega franka je vedno vplival kurz francoskega franka. Javno mnenje je vedno občutilo ozko vez med kurzoma obeh frankov. Toda francoski frank je stal vedno nekoliko višje: treba je bilo plačati 108 belgijskih frankov za 100 frankov francoske Narodne banke.

Danes pa že zadostuje 86 belgijskih frankov za nakup 100 francoskih frankov. Kako to?

Prvič je francoski frank vsled finančne krize, v kateri se nahaja Francija, občutno padel, drugič se je pa kurz belgijskega franka napram angleškemu funtu precej izboljšal. Od 130 frankov je kurz narastel na 100, ter je na tej višini že več tednov.

K temu izboljšanju je brezdvomno mnogo pripomogla energična finančna politika novega kabineta Poullet-Vandervelde. O njej se na široko razpravlja že več mesecev v političnih in finančnih krogih. Izkristalizirala se je v celo vrsto finančnih načrtov, ki jih je vlada ravnokar predložila obema zbornicama in katerih najvažnejše hočem na kratko omeniti.

Vsi ti načrti tvorijo eno organično celoto. Brez resničnega ravnovesja državnega proračuna ni izboljšanja valute in obratno, in za oboje je neobhodno potrebno, da se uvedejo novi davki.

Prejšnje vlade so predložile državni proračun vedno prepozno in nikoli se jim ni posrečilo, da je parlament zanj glasoval (kar je vsekakor njegovo poglavitno delo.)

Za l. 1926. je pa proračun že sestavljen, in sicer s prebitkom okoli treh in pol milijona frankov. Pozneje je pa ministrski svet sklenil, zmanjšati izdatke za 150 milijonov! Seveda bo treba še plačati nekatere računske napake, ki so se pripetile pri starem proračunu, predvsem pri zvišanju plač državnim uradnikom. Pri porastku izdatkov pri nekaterih postavkah se tudi ne sme pozabiti, da je indeks življenske draginje narastel od 513 v oktobru 1924. na 533 v oktobru 1925.

Kar se tiče plačevanja dolga Ameriki, so pa bili Belgijci silno razočarani. Predsednik Wilson je Belgiji obljubil, da ji bo Amerika odpustila vse voine dolgove. Francija in Velika Britanija so to storile in noben Belgijec ni pričakoval, da bo Amerika pozabila na Wilsonovo obljubo.

Toda letos zadnjega maja je ameriški veleposestnik v Bruslju predal tedanjemu začasnemu voditelju belgijske vlade odločno spomenico, v kateri je od Belgije zahteval, naj takoj začne pogajanja glede ureditve voinih in povojnih posojil, če ne bo Amerika prepovedala izvoz živil v Belgijo. Belgijska javnost je bila razjarjena, da je Amerika tako Belgiji postavila nož na prsi.

Pogajanja glede dolgov so se slednjič končala z dogovorom v Washingtonu, ki ga pa belgijske zbornice še niso ratificirale. Po določilih tega dogovora bo morala Belgija odplačevati Ameriki skozi 62 let vsako leto 200 do 300 milijonov.

Vrednost belgijskega franka je danes približno četrtina vrednosti, ki jo je imel leta 1914. Vlada pa noče takojšnje legalne devalvacije, temveč stabilizacijo na gotovi višini.

Radić v Ljubljani

Senzacijonelni prihod g. ministra Stjepana Radića je kolosalno posnet v posebnem filmu ki ga danes predvaja izven programa

Elitni Kino Matica

Politične beležke

+ **Novi šolski časi.** Kakor smo poročali, je gosp. Radić v četrtek prvič nastopil v finančnem odboru. V svojevrstnem ekspozeju, ki smo ga citirali, je napovedal vsakojake reforme, mestoma tudi take, ki se naravnost zoperstavljajo določbam ustave. Dočim n. pr. ustava izrecno določa, da je šolstvo državno, se novi minister Radić pritožuje, da vse neprilike v ljudskem šolstvu izviraio iz tega, ker šolstvo ni v rokah občin in oblasti — obenem pa obeta: Čim se to provede, ne bo več zamer . . . Kar se tiče učiteljskega osobja vobče, pravi gosp. Radić, da je «sit rangov in kategorij». Ne plače, ne rangi, marveč žilavi slovanski duh bo ustvaril prosveto. Za univerzitetne seminarje, je dejal, da ni treba veliko knjig. In ko se je razpravljalo o pokojninah in da je treba najmanjši rok službe povišati od 10 na 15 let, je gosp. Radić zahteval, da se poviša na 25 let, ker da uradniki «ne smejo špekulirati na penzijo» . . . Radić torej obeta radikalne reforme v celotnem šolstvu. Toda če bodo njegovi ekspozeji vedno sprejeti tako, kakor v finančnem odboru, kjer se mu je vse smejalo, se ni bati posebnih prekucij.

+ **Dr. Ravnihar kot sotrudnik «Slovenca».** Pred vsakimi volitvami se g. dr. Ravnihar politično oživi; tedaj se tudi prične njegovo sotrudništvo pri listih. Kako zanesljivo računajo klerikalci za bodoče občinske volitve v Ljubljani na njegovo pomoč in celo na obnovitev starega zavezništva, dokazuje prispevek, ki ga je včeraj poslal dr. Ravnihar «Slovencu». Budalosti «Slovenca», zlasti one, da se je dr. Žerjav sestal z dr. Ravniharjem v — Celju, nam ni bilo treba še posebej demantirati, kakor tudi prepuščamo dr. Ravniharjevo gentlemanstvo v zagovor škofovemu listu.

+ **Poslanec Puceli kot pomočnik finančnega ministra.** V včerajšnji seji finančnega odbora se je gosp. Puceli napram Ljubljani prav dobro izkazal. Mesto da bi podprl predlog posl. dr. Žerjava, čigar namen je bil znižati hišnonajemninski davek v Ljubljani od 20 na 12 % in na katerega je finančni minister že pristal, je gosp. Puceli iz politične ljubosumnosti stavil za dr. Žerjavom predlog, naj se Ljubljana glede tega davka izenači z ostalo Slovenijo. S tem je gosp. Puceli hišnonajemninski davek v Ljubljani dvignil od dr. Žerjavovih 12 % za **več odstotkov** proti dosedanjim 20 %. Razumljivo je, da je potem finančni minister raje pristal na Pucljev predlog, ker je bil zanj ugodnejši, kakor pa na dr. Žerjavovega, ki je bil za Ljubljano ugodnejši. Tako je postal gosp. Puceli pomočnik finančnega ministra in škodljivec Ljubljane.

+ **Tudi davidovićevci obsojajo dr. Korošca.** Beograjska «Pravda», znano poloficijelno glasilo Davidovićeve stranke, prinaša uvodnik o dr. Korošču, kjer obsoja njegovo vatikansko privrženstvo, pišoč med drugim: «V sporu z Vatikanom glede zavoda sv. Jeronima so se škofje postavili na stran Vatikana, kar je vrlo neugodno za našo državo, toda še neugodnejše za škofe same. In postavil se je na stran Vatikana tudi dr. Korošec, kateremu to pač ni bilo treba storiti, iz enostavnega razloga, ker se nikoli ne sme slabiti položaj države v mednarodnih odnošajih . . . Slučaj gospoda Korošca je vrlo opasen, ker je situacija prilično delikatna in ker naša država v sedanjem sporu z Vatikanom nikakor ne sme biti oškodovana.» — «Pravda» izraža željo, da se v bodoče ne bi ponavljale pogreške, kakršne sta zadnje dni storila Radić in dr. Korošec.

+ **Za odpravo stanovanjske mizerije ni denarja.** Gerentski svet ljubljanske občine je predložil vladi utemeljeno spomenico o stanovanjski mizeriji v Ljubljani, ter jo zaprosil, naj dovoli mestni občini ljubljanski 5 milijonov Din brezobrestnega posojila za zgradbo malih stanovanj. V drugih državah, zlasti na Češkem, vlada in država na vso moč podpirata take stanovanjske akcije ter žrtvujeta za pobijanje stanovanjske bede in zgradbo novih hiš milijarde, naš finančni minister pa je odklonil tudi prošnjo ljubljanske občine, ki ni zahtevala drugega kakor **brezobrestno posojilo.** Zato pa pri nas država kupuje stare hiše za uradna poslopja ter meče na cesto še one, ki so dosedaj bili pod krovom.

Iz demokratske stranke

Seja srezkega odbora SDS za srez Maribor desni breg se vrši v nedeljo 29. novembra ob 3. popoldne v restavraciji Narodnega doma v Mariboru. Na dnevnem redu so med drugim tudi važne gospodarske zadeve.

Občni zbor srezke organizacije SDS za srez Maribor levi breg se vrši v četrtek dopoldne v prostorih strankinega tajništva v Mariboru. Razpravljale so se važne politične in gospodarske zadeve in izvolili so se **delegati za strankin kongres v Beogradu.** Za predsednika srezkega odbora je bil izvoljen g. dr. Karol Koderman, za njegovega namestnika g. dr. Milan Gorišek. Radi smotrenejše razdelitve dela sta se v okviru srezke organizacije ustanovila okrajna odbora za Maribor in okolico ter za sodni okraj Sv. Lenart. Napravil se je načrt za delo v bodočih tednih.

Občni zbor Krajevne organizacije SDS za Rdeči breg — Brezno se vrši v nedeljo 29. t. m. ob pol 4. popoldne v Rdečem bregu v prostorih g. Vrečka. Poroča o političnem in gospodarskem položaju oblastni tajnik stranke.

Po svetu

— *Rumunske koncesije madžarski narodni manjšini.* Te dni so se končala v Bukarešti dolgotrajna pogajanja med prosvetnim ministrom in zastopniki madžarske cerkvene in šolske kongregacije. Vlada je morala končno dovoliti več važnih koncesij. Med drugim je privolila, da smejo ostati konfesijonalne šole pod vodstvom cerkvenih oblasti, ministrstvo prosvete pa ima samo pravo nadzorstva. Cerkve smejo imenovati učitelje po lastnem prevdarku brez predhodnega odobrenja s strani vlade.

— *Število registracij mednarodnih pogodb pri Zvezi narodov.* Norveška in švedska vlada ste deponirali v glavnem tajništvu Zveze narodov medsebojno razsodišćno pogodbo. Z deponiranjem te konvencije je narastlo število pri Zvezi narodov registriranih pogodb ravno na 1000.

— *Tajne zaloge orožja v Nemčiji.* Policija v Königsbergu je pred par dnevi odkrila drugo tajno zalogo orožja. Policija je našla pet strojnih pušk in zaboj ročnih granat. Orožje je bilo last nacijonalistične organizacije.

Film

Lichtbildbühne (Berlin) piše za film „Moč in lepota“ dobesedno: Ni na celem svetu filma ki bi ga prekosil. V resnici, to je film ki je vreden največje slave

Iz Primorja

• *Pogreb krčmarja Fiegla v Gorici* se je vršil v nedeljo ob ogromni udeležbi sorodnikov, prijateljev in znancev ter drugega občinstva. Ob tej priliki se je vnovič pokazalo, kako priljubljen je bil pokojnik med Goričani slovenske in italijanske narodnosti.

• *Zimsko zasedanje goriške porote.* Dne 7. decembra se prične na goriškem sodišču izredno zimsko zasedanje goriške porote. Trajalo bo do 22. decembra.

• *Zeleni križ v goriški okolici.* Prošlo nedeljo so bili v goriški okolici ustanovni občni zbori treh podružnic »Zelenega križa«. Ustanovile so se podružnice v Štandrežu, Mirnu in Kanalu.

• *Redka lovska sreča.* Vipavski lekarnar Massopust je ustrelil pred kratkim na nanoškem pogorju krasno divjo mačko, ki je en meter dolga in ehta 8 kg. Barve je mačka rumeno-sivkaste. V zadnjih 50. letih sta bili ustreljeni na Vipavskem samo dve taki živali.

• *Dve zlati poroki v Barkovljah.* Preteklo nedeljo so doživeli Barkovljani izreden dogodek. Dva domačina, Miče Pertot in Just Starec sta slavila zlato poroko Pred 50. leti se je poročilo v Barkovljah na isti dan 10 parov, toda zlato poroko sta dočakala samo dva. Slavnosti obredov v cerkvi se je udeležilo veliko število domačega prebivalstva. Ženi Pertota in Starca sta bili oblečeni v narodno nošo. Miče Pertot je star 76. Just Starec pa 78 let.

• *Nov društveni zakon* je napovedoval italijanski pravosodni minister Rocco v rimskem senatu. Rekel je, da vlada pripravlja tak zakon, ki bo zakonito ustanovljena društva varoval pred vsako samovoljo varnostne in politične oblasti. Posebej še je naglašal, da se bo zakon nanašal na pravico do združevanja in pomembno je vzkliknil, da se na svetlobi solnca oznanja lahko vsak ideal in lahko pobija vsaka nevarnost, le tajno delovanje škoduje ljudstvu in državi. Slovenci z veseljem pozdravljajo ministrovo napoved novega društvenega zakona in upajo, da se bodo oblasti res držale novih zakonskih določb. Tako, kakor je sedaj, morajo naš društva pogniti pod samovolio oblasti.

• *Centralna mlekarna v Trstu.* Trst potrebuje dnevno 60 tisoč hl mleka in ustanavlja sedaj lastno mlekarno, ki bi oskrbovala z mlekom celo mesto. Na ta način hoče tržaška občina preprečiti razširjevanje nalezljivih bolezni ter doseči prodajanje dobrega mleka s tolščo vred. Fizikat v Trstu namreč pravi, da zboli letno 200 ljudi na legarju samo radi zaviživanja nečistega, okuženega mleka, ki se prodaja po hišah. Tudi kakovost mleka je slaba. Prodajanje mleka po hišah bo torej zabranjeno. Centralna mlekarna bo dobivala mleko le iz mlekarn, ki bodo urejene po predpisih. Centralna mlekarna bo ustanovljena s pomočjo podeželskih mlekarn. V prvi vrsti bodo prišle v poštev mlekarne v tržaški okolici, na Krasu in Vipavskem, v severni Istri in Furlaniji. Mleko se bo prodajalo v Trstu le v zapečatenih steklenicah.

Borba za kraljevsko krono

je glavni moment v monumentalnem filmu

Ujetnik od Zende

Elitni Kino Matica

Naši kraji in ljudje

Velika eksplozija v Ljubljani

Ljubljana, 27. novembra.

Danes, okrog pol 16. ure, se je pripetila na Aleksandrovi cesti v hiši št. 10, kjer ima na dvorišču svoj laboratorij in skladišče tvrdka za izdelovanje medikalij Salus d. d., velika eksplozija etra s strašnimi posledicami. Hiša se je nenadoma stresla, da so čutile vse stranke. Isti hip se je začul na dvorišču grozen krik ponesrečencev, ki je priva bil na dvorišče vse polno ljudi iz hiše in ulice. V splošni zmešnjavi in dimu so opazili, da se valja nekdo po snegu na dvorišču ves razmesarjen. Iz dima pa je skočilo hip nato še par ljudi. Stražnik pred pošto, ki so ga pasanti opozorili na nesrečo, je skočil takoj v hotel «Slon» in telefonično poklical rešilno postajo in gasilce.

Na dvorišču hiše so se medtem odigravali dramatični prizori. 19letni drogerist Ivan Mavc, stanujoč v Prisojni ulici št. 1 in zaposlen v laboratoriju, se je valjal, obupno stokajoč, v snegu skoro gol, ker mu je izgorela obleka. Drugi poškodovanec, 15letni drogerijski učenec Milan Menard, stanujoč na Resljevi cesti št. 29, je šele planil iz dima ves opečen po obrazu, prsih in rokah. Za njim je prišel iz notranjosti skladišča ravnatelj podjetja, magister Marko Rozman, s strašno ožganimi rokami, dalje skladiščnik Alojzij Pavlin in drogerist Viktor Poljanec ter pisarniška nastavljenka Anica Corneri, ki pa je ostala popolnoma nepoškodovana, ker je ogenj oziroma plin ni več zasegel.

Nesrečo samo je povzročila eksplozija etra. Drogerist Viktor Poljanec, stanujoč na Marmontovi ulici št. 16, je prinesel iz skladišča v laboratorij v steklenici 2 kg etra. Ravno med vrati, v prostoru poleg pisarne, pa se je steklenica pri vratu odtrgala in mu padla na la, kjer se je eter razlil. Vsled ognja v peči so se hipoma vneli plini in čul se je močan pok. Poljanec je zakričal: «Ogenj!» in odhitel na prosto. Skozi goreče pline se je prvi pognal na prosto Mavc. To je postalo zanj usodno. Celo njegovo telo je bilo v hipu ena sama opeklina. Za njim je najhujše poškodovan Menard, dalje ravnatelj Rozman, lahko pa sta ožgana Poljanec in Pavlin. Na kraj nesreče je takoj prispel policijski zdravnik dr. Avramovič, ki je ukrenil vse potrebno za prvo pomoč.

Velika sreča je, da se ogenj ni razširil in da so ga ljudje iz hiše zadušili že v kali. Škoda na materijalu znaša samo par tisoč dinarjev, tem tragičnejša pa je usoda ponesrečencev, ki so jih vse odpeljali v bolnico. Najhujše poškodovani Ivan Mavc bo skoro gotovo podlegel poškodbam.

*

Ivan Mavc je nocoj ob 21.30 zvečer med groznimi bolečinami vsled zastrupljenja krvi podlegel strahovitim opeklinam. Bil je skoro do zadnjega trenutka pri zavesti. Ostali ponesrečenci so izven nevarnosti.

NAJVEČJI KONCERT LETOŠNJE SEZONE

bo koncert, ki ga prirede glavni reprezentanti naše glasbe na narodni praznik, 1. decembra zvečer v «UNIONU» na korist novinarskega penzijskega fonda

Napredovanje antialkoholnih organizacij v Jugoslaviji

V zadnjih štirih mesecih je antialkoholni pokret v Jugoslaviji zelo napredoval. Ustanovljenih je bilo v teh mesecih 12 organizacij za civilno prebivalstvo s preko 200 člani. Med temi je Društvo železničarjev v Podravski Slatini, ustanovljeno s 15 člani.

Interesanten je predvsem početek vojaških antialkoholnih organizacij. Pokroviteli te zveze vojaških organizacij «Saveza Treznosti» je san. gen. dr. Čedomir Djurdjević, a uspešni organizator je konjeniški podporočnik dr. Božidar Radišić. Posebno uspešno deluje i narednik br. Puškarević v Novem Sadu. Ti abstinenti - vojaki so organizirali i abstinentna društva za civilno prebivalstvo. — Društva «Nova konjica», «Trezvena vojska», «Pobeda», dve društvi «Prijatelj Roda ljudskog» štejejo skupaj preko 250 članov.

Z velikim elanom je začela delovati na širenju abstinentske ideje organizacija bosansko - hercegovskih železničarjev - abstinentov pod vodstvom bratov dr. Bajlonija, inž. Radia in Tolpa. Organizacija šteje že 48 članov. Na ta način bi bilo v Jugoslaviji v treh posebnih društvih organizirano preko 120 železničarjev abstinentov. Neposredno pred osnovanjem je pet društev s preko 100 člani. Poleg tega je zaprosilo pri «Savezu Treznosti» v Sarajevu informacije radi ustanovitve društva 16 oseb, večinoma učiteljev. Zanimivo je, da je med slednjimi eden celo iz Slovenije. Posebno je treba omeniti, da se je prijavilo Savezu i 12 orožnikov. Novum je pričetek funkcioniranja «Saveza Nastavnika - Trezvenjaka» in društva «Abstinentnih zdravnikov Jugoslavije».

Reasumirajmo pomnožitev številčne moči naše jugoslovenske abstinentske armade v zadnjih štirih mesecih. Imamo torej 24 novih organizacij s 600 člani. Mi gremo nevzdržno naprej. Interesenti, reformiraite torej pravočasno svoje gospodarstvo. Ne čakajte, da vas najde čas nepripravljene. **Dr. Mikič.**

Otvoritev gledališke sezone v Kranju

Kranj, 25. novembra.

Nov Talijin hram se je odprl. Ponosna stavba Narodnega doma, kjer se nahaja, je delo onih krogov, ki so čutili živo potrebo, da se ustanovi v Kranju kulturno središče, ki naj daje pravec mestu in okolici ter onemu lepemu kotu Gorenjske, ki naj jasno priča, da stanuje tu rod — majhen po številu, — ki pa je v šestdesetih letih probudil vse kulturno življenje v okolici in mestu. Iz majhnih prostorčkov nekdanje Čitalnice je izšel nov rod, pomlajen, poln idealov, da nudi narodu ono omiko, ki ga bo spasila in usposobila za tekmovanje z drugimi narodi. Šestdesetletno delo nam priča, da je kranjski meščan znal ceniti ta pokret, da se je oklepal vedno z vso dušo svoje Čitalnice, okoli katere se je zbirala inteligenca in sploh vse meščanstvo, ki se je zanimalo za kulturne pojave v našem narodu. Iz nje so izšli oni možje, na katere zre mesto danes s ponosom, iz nje se je razvilo kulturno delo po okolici.

Toda razvijajoče se mesto in njega meščani so čutili, da je treba razmaha tudi onim slojem, ki jim je delo za narod nad vse. Z marljivostjo so se poprijeli novega dela, da postavijo kulturni hram, ki naj priča še poznim rodovom, da je kranjsko meščanstvo znalo ceniti delo narodnih delavcev. Vsem na čelu bo korakal zopet naš gledališki oder, ki je vodil desetletja in desetletja kulturno življenje in bi moral omahniti, da mu niso dali onega torišča, na katerem se bo razvijal v svoji popolnosti.

V soboto dne 28. novembra, ob pol 9. zvečer, bo otvoritev novega odra z Vošnjakovo dramo «Lepo Vido». Okusne dekoracije je izdelal akademični slikar Narodnega gledališča v Ljubljani g. Skružny. Obeta se nam pa še mnogo lepih predstav. Prepričani smo, da bo kranjsko meščanstvo podpiralo to delavnost in dajalo gledališkemu odru moralno oporo, da bo mogel nadaljevati svoje delo po začrtani poti. Dvorana je zelo okusna in lepa in ima le nekaj napak. Igralcem in igralkam pa kličemo: Vztrajajte in hodite po potih, ki bodo dale narodu to, po čemur hrepeni v svojem duševnem življenju!

Obmejne barake za finančno kontrolo

Maribor, 24. novembra.

Nedavno so naše novine poročale, da je narodni poslanec dr. Ljud. Pivko stavil na g. finančnega ministra vprašanje radi otvoritve kredita za zgradbo obmejnih barak za finančno kontrolo, ki je na mnogih krajih v tako slabih stanovanjskih razmerah, da je to za našo državo sramotno in to tembolj, ker je Avstrija zgradila ob meji same lepe nove zgradbe, ki so podobne po nekod pravim palačam.

Zadeva obmejnih barak za našo finančno kontrolo ob meji je jako nujna in moramo biti samo hvaležni našemu idealnemu in nadvse marljivemu doktorju Pivku, da je enkrat sprožil to vprašanje v Narodni skupščini, saj so ponekod razmere v tem oziru naravnost škandalozne. Za danes navajamo slučaj samo na Radeljskem sedlu, preko katerega pelje cesta iz našega Marenberga v Dravski dolini čez obmejni Kozjak v avstrijski Ivnik (Eibiswald). Od točke, kjer se odcepi ta cesta od Podravske državne ceste do naše državne meje na Radeljskem sedlu, je borih 5 km 137 m. Tukaj so si Avstrijci postavili že leta 1921. za svojo obmejno finančno stražo veliko enonadstropno hišo, ki je v svojem spodnjem delu močno zidana iz kamna in se lahko spravi v njo po potrebi najmanj 250 ljudi. Vrhu tega imajo na razpolago za svojo obmejno stražo, če stoji na preži, majhno leseno stražarnico, ki je ob cesti tik meje, toda na avstrijski strani. Oddelek avstrijske finančne straže biva stalno v zgorajšnjem poslopju.

Kar se tiče finančne obmejne službe na jugoslovenski strani, nima naša država za naše obmejne varnostne organe tukaj še do danes niti najmanjše utice. Finančno obmejno kontrolo vrši naša finančna straža iz Marenberga. Iz Marenberga prihaja dnevno tu sem skoraj dve uri daleč v hrib — Radeljsko sedlo je namreč 670 m visoko — in nima zase niti najmanjše lesene strehe. Radi tega stoji ob lepem vremenu na cesti pri državnem mejniku, ob slabem vremenu pa ji — čujte in strmite — prepuščajo iz ljubeznivosti avstrijski financarji svojo stražarnico, če ne stojijo v kakih 100 m nižje se nahajajoči gostilni «pri Smrekarju». Ali ni to za našo državo naravnost sramotno, ne da bi pri naših merodajnih činiteljih vzbudilo le količkaj razumevanja in zanimanja. Zato pa se moramo brigati tembolj mi na meji za to, da vprašanje obmejnih barak za našo finančno kontrolo, čim je bilo enkrat sproženo v Narodni skupščini, ne pride prej z dnevnega reda, dokler ne bo tako rešeno, kakor to zahtevajo naši narodni in državni interesi in kakor je to v skladu z ugledom in prestižem naše države na meji.

—c—

Velike poneverbe v Mojstrani in Brežicah

Ko je poštni tajnik g. Wolf iz Ljubljane te dni revidiral pošto v Mojstrani na Gorenjskem, je ugotovil primanjkljaj v znesku 76.000 Din. Denar je poneverila tamkajšnja pomožna poštarica Alojzija Kernc, ki je bila svoječasno nameščena na škofjeloški pošti in že enkrat upokojena, a kasneje zopet sprejeta kot pomožna uradnica. Poštni starešina g. Ambrožič je primanjkljaj pokril iz svojega, obenem pa o zadevi obvestil orožniško postajo. Alojzija Kernc je bila aretirana in izročena sodišču. Zanimivo je, da je imela Kernčeva že pripravljene potne liste za beg v Avstrijo.

*

Še večjim poneverbam so prišli na sled pri okrajnem zastopu v Brežicah pri reviziji knjig in računov, ki so jih izvršili določeni člani sosveta. Knjige so našli v velikanskem neredu. Listi, na katerih so bili zabeleženi dohodki zadnjih dveh let od tlakarine (cestarine po 5 Din od tone), pobrane na postajah Brežice in Videm, so bili kratkomalo iztrgani. Vrh tega so bile mnoge postavke potvorjene, izradirane itd. Že dosedaj se je ugotovilo, da je okrajni zastop oškodovan za preko 163.000 Din, celotno škodo pa bo mogoče ugotoviti šele potem, ko bodo pregledani prometni železniški zapiski. Domneva pa se, da je bilo poneverjenih skupno okoli 200.000 Din. Ker je knjige in pobrani denar upravljal bivši gerent okrajnega zastopa, Fran Kene sam, so ga dne 24. t. m. aretirali in izročili okrožnemu sodišču v Celju.

Iz Trbovelj

t— *V občinsko zvezo so bili sprejeti*, ker so podani zakoniti pogoji: Jože Canin z ženo, Matija Romih z ženo, Martin Las z ženo in otroci, Franc Zapotnik, Janez Krajšek; z ženo in otroci pa: Ivan Majer, Marija Gričar, Anton Čeperlin, Miha Rodič in Anton Rodič.

t— *Zveza slov. vojakov iz svetovne vojne* in podružnica Udruženja vojnih invalidov sklicujeta za jutri ob 4. popoldne v dvorani ge. Fortejeve na Vodi shod za vse bivše vojake-tovariše iz svetovne vojne. Na tem shodu bodo razpravljali o invalidskem zakonu ter o gibanju invalidskih in bojevniških organizacij v drugih državah.

t— *Zaprisega vojaških obveznikov* se bo vršila naknadno za zamudnike jutri od 8. zjutraj dalje.

t— *Odprava davka na premog črtana.* Na predlog poslanca dr. Žerjava je bila črtana odprava davka na premog, kar bodo z zadovoljstvom pozdravili poleg rudarskih upokojencev tudi vsi rudarji v trboveljski občini. Občina je namreč pred par dnevi brzojavno poslala vsem parlamentarnim klubom v Beograd resolucijo, v kateri je navedla, da je v načrtu o proračunskih dvanajstinah predlog, naj se oprostijo drž. železnice doklad, ki jih plačujejo v podporni sklad za upokojene rudarje v Sloveniji. Z ozirom na to bi se zmanjšale podpore tem najbednejšim za 60 odst. ter bi vsi prizadeti padli v breme občini, kar pa ta ne bi zmogla. Dr. Žerjav je ob isti priliki pozval finančnega ministra, naj takoj izvede prevedbo kronskih upokojencev na dinarske, kar je obširno utemeljeval.

t— *V reklamcijski odsek* so bili izvoljeni na prvi seji gerentskega sosveta gerent Vodušek in sosvetnika gg. Plavšak in Klenovšek.

Samo

še danes in jutri nedeljo 29 največji pustolovni film sveta:

„Polet okoli sveta"

v glavnih vlogah Ellen Richter, Bruno Kastner, Herman Picha.

Start ob 4., 1/26., 1/28. in 9. uri v nedeljah ob 1/211., 3., 1/25., 6., 1/28. in 9. uri. — Mladini vstop dovoljen samo k predstavam, ki končajo pred 8. uro zvečer.

Kino «LJUBLJANSKI DVOR».

Telefon 730.

Šah

Turnir v Moskvi

Senzacija 12. kola je zmaga genijalnega Mehikanca Carlosa Torreja nad dr. Laskerjem. Lasker je sicer že stal nekoliko bolje, vendar je podlegel prikriti kombinacijski igri Torreja. S tem je Torre postal glavni in najnevarnejši reflektant na prvo mesto, ker ima najtežje partije že za seboj. Naš dnevnik bo v svojih nedeljskih šahovskih rubrikah prinesel nekaj njegovih partij. Tudi svetovni mojster Capablanca je imel srečen dan in je dobil proti Dus Hotimirskemu. Reti izboljšuje svojo poziclijo od kola do kola. Danes je dobil proti Romanovskemu. Spielmann je porazil Zubareva. Partije Ilijin Ženevski-Rubinstelu, Verlinski-Grünfeld, Tertakover - Sämisch so končale remis. Prekinjene so partije: Marshall-Gotthilf, Bogatirščuk - Yates, Löwenfisch-Bogoljubov. Rabinović je bil prost.

Stanje po 12. kolu: Bogoljubov 8½ (1), Torre 8½, Lasker 8, Marshall 7 (1), Tartakover 7, Capablanca, Rubinstein 6½, Ženevski 6 (1), Reti, Romanovski 6, Grünfeld 5½, Bogatirščuk 5 (1), Rabinović 5 (1), Sämisch 5, Dus Hotimirski 4, Löwenfisch 3½ (4), Yates 2½ (3), Gotthilf 2½ (1), Zubarev 2½.

Ljubljanski šahovski klub hoče dati članom priliko, da se sami vadijo v simultankah in slepih igrah, da vzgoji tudi v tej smeri šahovskega udejstvovanja krepke moči za bodočnost. Zaveda se, da je v klubu dosti dobrega materijala, ki mu je treba dati samo dela in klubovo življenje bo pestro, kakršno je v tako številnem in odličnem klubu nepogrešljivo. Ravno te prireditve na igralnih večerih, training - turnirju in matchi morajo zaposliti vse šahovsko delujoče člane, ker le tedaj ima smisel biti član šahovskega kluba. Za vse člane mora biti obvezno, da se udeležujejo teh prireditev, ki morajo biti v letošnji sezoni na višku in morajo biti vzgled delovanja in prizadevanja članov k uspehom. Na ta način, da vzgojimo šahiste, da jih zaposlimo, moremo pričakovati, da bo ideja šaha napredovala tudi pri nas, kjer še ni tako spoštovana kakor drugod. V ta namen je vodstvo za prireditve določilo, naj na vsak igralni večer, to je v sredah in sobotah, priredi eden izmed prvorazrednih šahistov produkcijo, ki mu je najljubša; s tem se da vsakemu prost razmah. Članstvo pa se poziva, da se teh prireditev polnoštevilno udeležuje. Kot prvo teh prireditev igra danes od 18. ure naprej v klubovem lokalu kavarne »Slon« simultanko g. Rudolf Mrzliker, ki je že v večih takih produkcijah pokazal brzo in dobro igro. Udeleženci naj prineso šahovnice s seboj.

Jutri

otvoritev sokolske dvorane v Gornjem Logatcu

Danes

Po mnenju vseh včerajšnjih obiskovalcev filma

„Kralj šoferjev"

je to film vsebine, kakršne že davno ni bilo v Ljubljani. Ustreza tudi najbolj razvajeni publiki. Film je tako v naravnih posnetkih kakor velikih akrobatičnih atrakcijah

Carla Aldini

naravnost presenečujoč. Poleg tega pa tudi Herman Picha in ostali solgralci pripomorejo do najboljšega filma.

Izložene slike same so najbolša reklama, poudarja pa se, da niti ena scena izmed teh slik v filmu ne manjka, kar je ravno pri akrobatičnih filmih večkrat slučaj. — Izven programa na novejši tedenski Pathe Journal št. 2.

Predstave vsak dan pop. ob 3., ½5., 6., ½8. in 9. uri. V nedeljah tudi ob ½11. dop.

Kino Ideal

Popolnoma novo! Prvič v Jugoslaviji! Senzacijonelno!

// CEZAR //

veliki senzacijonelni francoski film v petih dejanjih

V glavni vlogi popolnoma nova, neprekosljiva in brezkonkurenčna filmska zvezda CEZAR. Kdo je Cezar in kaj se skriva pod tem imenom Vam razodene film poln senzacijonelnih scen, kakoršnih do sedaj v nobenem filmu niste videli — Izredni užitek za vsakega, a posebno za prijatelje športa — Za ljubitelje smeha in zabave pridno skrbi „Hank-Man" Pridite, zabavali se boste! — Pridite, nasmejali se boste! Predstave ob 4., ½6., ½8., 9. Ob nedeljah ob 3., ½5., 6., ½8., 9. — Izvrstni umetniški orkester svira pri vseh predstavah. — — Izven programa: **Najnovejši svetovni dogodki v novem Pathe-Journalu št. 3.** ter film posnet v Ljubljani dne 22. novembra 1925: Prihod ministra Stjepana Radića v Ljubljano — Zborovanje v Narodnem domu — Narodne noše — Znamenitosti mesta Ljubljane itd. Ta film bo vsled svoje aktualnosti gotovo privabil vsakega Ljubljančana v

Elitni Kino Matica

vodilni kino v Ljubljani

Telefon 124.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Sobota, 28.: ob 15.: «Zimska pravljica». Dijaška predstava. Znižane cene. Izv.
Nedelja, 29.: ob 15.: «Krpan mlajši». Mladinska predstava. Izv. Ob 20.: «Zapeljivka». Izv.
Ponedeljek, 30.: »Krpan mlajši«. A.

Ljubljanska opera

Sobota, 28.: «Don Juan». C.
Nedelja, 29.: ob 15.: «Orfej v podzemlju». Izv.
Ponedeljek, 30.: Zaprto.

Mariborsko gledališče.

Sobota, 28.: «Vesela vdova». Premijera.
Nedelja, 29.: «Vesela vdova». D.
Ponedeljek, 30.: Zaprto.
Torek, 1.: «Gorenjski slavček». Slavnostna predstava. A.
Sreda, 2.: «Vesela vdova». B.
Četrtek, 3.: Kvartet Zika.

Šentjakobski gledališki oder.

Nedelja, 29.: «Veleja». Premijera.
Ponedeljek, 30.: «Veleja». Repriza.

»Zimska pravljica«, najljubeznivejše Shakespearejevo odrsko delo, se uprizori po znižanih cenah danes v soboto ob treh popoldne v tukajšnjem dramskem gledališču. Cene so znižane. Predstava je namenjena mladini, vabijo pa se nanjo tudi vsi odrasli. — Zvečer istega dne pa o v operi Mozartovo opero. — bufio Don Juana, katerega dirigira g. Štritof in režira g. Šest. Začetek operne predstave ob pol 8. zvečer.

Nedelja v Narodnem gledališču v Ljubljani. Drama ima dve predstavi. Popoldne ob 3. igrajo Milčinskega zabavno mladinsko historijo »Krpan mlajši«, zvečer ob 8. pa Golarjevo novo igro »Zapeljivka«. V operi bo ob treh popoldne prva repriza vesele Offenbachove operete »Orfej v podzemlju«. Vstopnice za vse te predstave so na razpolago pri dnevni blagajni v opernem gledališču.

Veleja na šentjakobskem odru v Ljubljani. V nedeljo bo na šentjakobskem odru predstava Anton Novačanove »Veleje« v sledeči zasedbi: Velej - Lavrič, Lenta - Košak, Bogatin - Gnidovec, Peter - Reboli, Daves - Markič, Šiba - Škerlj, Veleja - Milčičeva, Mati - Petričeva. — V ponedeljek 30. t. m. na predvečer državnega praznika je repriza »Veleje«. Predprodaja vstopnic je v kavarni Zalaznik na Starem trgu.

Petrovičeve »Vragolije« v mariborskem gledališču. Početkom decembra pride znani hrvatski komedijograf g. Pecija Petrović s par prvaki zagrebške drame na gostovanje v Maribor s svojimi najuspelejšimi zabavnimi enodejankami.

Premijera »Vesele vdove« v Mariboru se vrši danes, v nedelio pa je repriza za D. Ni je operete, ki bi od daleč tako zmagoslavno šla preko odrov vsega sveta, kakor je šla »Vesela vdova«. Dejanje operete je zabavno, godba lepa in temperamentna, režija in oprema sta prvovrstni. V Mariboru bo »Vesela vdova« nedvomno imela velik uspeh.

Gostovanje članov zagrebške drame v Sloveniji. V prvi polovici decembra bosta gostovala v Ljubljani, Mariboru in Celju člana zagrebške drame g. Maričić in gospa Dimitrijevićeva v treh erotičnih aktovkah Pečije Petrovića. V Ljubljani se bo vršilo gostovanje predvidoma dne 3. decembra. Pri predstavah bo navzoč tudi pisatelj.

Nova premijera v Splitu. V četrtek dne 26. decembra so imeli v Splitu novo premijero. Igrala se je komedija madžarskega pisatelja Dregelyja »Dober frak«. Komedija je brez literarnih pretenzij, ima pa dobro očrtane tipe ter vpliva na poslušalce s svojo komiko. Režiral je g. Bek, igrali so poleg njega tudi gg.: Šetinska, Pregarc in Vlad. Skrbinšek.

Zikovci v Mariboru. Kvartet Zika priredi dne 3. decembra v Mariboru svoj drugi koncert z naslednjim, čisto novim sporedom: 1.) Beethoven: Kvartet št. 3 Op. 18. 2.) Čajkovsky: Kvartet v D - durju. Op. 14. 3.) Lhotka: Koncert za godalni kvartet.

Koncert jugoslovenske moderne vokalne glasbe priredi dne 2. decembra v zagrebških prostorih glasbenega zavoda pevsko društvo »Lisinski«. S tem koncertom praznuje »Lisinski« 15letnico svojega delovanja. Na sporedu so najnovejše skladbe komponistov: Dobronića, Odaka, Jozefovića, Štolcerja, Gotovca, Konjovića, Manojlovića, Milojevića in Antona Lajovica.

Koncert v Beogradu. Dne 3. decembra koncertira v beograjski koncertni dvorani društva »Stanković« klavirska umetnica Lidija Vranković - Suhotina.

»Carićine Amaconke« v Chicagu. Dne 15. novembra so uprizorili v Chicagu (gledališče Eight Street) opereto »Carićine Amaconke«. Stvar je uspela.

Robbianijeva »Ana Karenina« v tržaškem gledališču »Politeama Rossetti. Prošle dni se je izvajala v Trstu Robbianijeva opera »Ana Karenina«, o kateri je pisal naš list že lansko leto. Kakor poroča tržaški »Piccolo«, je bila izvedba dela dobra. Naslovno vlogo je pela ga. Cervi - Caroli, Vronskega tenorist Avgust Cingolani, Karenina pa baritonist Savini. Skladatelj Robbiani je bil pri predstavi navzoč. Občinstvo ga je živahno pozdravljalo.

Ida Rubinsteinova v rimskem gledališču »Costanzi«. Na dan sv. Štefana se otvori v rimskem gledališču »Costanzi« rimska sezona, v kateri pride na oder tudi »Trpljenje sv Sebastijana« od D'Annunzia in z glasbeno spremljavo francosk. skladatelja Debussyja. Glavno žensko vlogo bo kreirala slovita oderska umetnica Ida Rubinsteinova in premijeri bo prisostvoval tudi sam avtor.

Pogreb poljskega pisatelja Štefana Žeromskega je bil v ponedeljek v Varšavi. V imenu vlade poljske republike je govoril na pokopališču prosvetni minister Grabski, žalnih ceremonij pa se je udeležil tudi predsednik republike z vsemi člani vlade. V imenu kabineta je položil venec na pokojnikov grob lastnoročno ministrski predsednik Skrzynski.

Dražba bakropisov v Lipskem. Prošli teden se je vršila v Lipskem dražba bakropisov grafičnih mojstrov. V dražbeni dvorani so se zbrali Američani in Angleži, Francozi in Nemci. Dürerjevo delo »Vitez, smrt in hudič« je bilo prodano za 20.000 zlatih mark na Dunaj. Veliko število dobrih grafik so pokupili Francozi in Angleži. Nemci pa so oteli vse kar se je dalo.

Domače vesti

Naročnikom «Jutra»!

Cenjenim naročnikom so bile te dneve priložene položnice. Prosimo vse, kateri nimajo naročnine poravnane do konca leta, da vplačajo zneske, ki še manjkajo, da bo letošnja naročnina popolnoma poravnana, takoj prve dni prihodnjega meseca, ker mora uprava pravočasno zaključiti letne račune. UPRAVNIŠTVO «JUTRA».

* **Apel društvom in drugim organizacijam.** Samo enkrat na leto stopajo novinarji pred javnost v lastnem interesu, drugače delajo vedno samo za druge. Zlasti je malo naših društev in korporacij, ki ne bi bile navezane na podporo novinarjev in ne bi te podpore že tudi ponovno uživale. Mnogo je organizacij, ki bi brez podpore časopisja sploh ne mogle delovati. Novinarji smo navezani sami nase, ker naši listi še niso tako močni, da bi nam mogli jamčiti preskrbo za starost in onemoglost. Kamen za kamnom zbiramo v celi državi, da si osnujemo svoj penzijski fond in tako že enkrat vržemo z našega naroda sramoto, da umirajo v bedi in zapuščenosti ljudje, ki so vse svoje življenje, vse svo je moči posvetili delu za javnost in narod, delu za druge. V prid penzijskega fonda se vrši tudi veliki koncert v ljubljanskem Unionu v torek, na narodni praznik. Zato apeliramo na vse organizacije, na vsa kulturna in stanovska društva, da opozore svoje člane na to prireditev, ki ne bo samo dobrodelna, ampak tudi v umetniškem oziru na višku.

* **Izpremembe v prosvetnem ministrstvu.** Dosedanji načelnik za osnovno nastavo S. V. Vukašinović je razrešen svoje dolžnosti. Na njegovo mesto je postavljen dr. Sigismund Čajkovac, profesor višje pedagoške šole v Zagrebu. — Za personalnega šefa v osnovni nastavi je imenovan Milan Fabijanović, profesor ženskega učiteljišča v Zagrebu. — Dosedanji referenti v odseku za Hrvatsko in Slavonijo Rudolf Pilko, Peter Petrović, Ivan Češić, Božo Šarenić in Peter Smičiklas se vrnejo na svoja prejšnja službena mesta k prosvetnim oddelkom v Zagrebu, Vukovaru in Osijeku. Na njihova mesta so pozvani, za meščanske šole I. Bičanić, profesor učiteljišča v Čakovcu, za osnovne šole Slavko Bartolović, učitelj meščanske šole v Zagrebu, in Stepan Gorupić, učitelj v Jastrebarskem. — Za pomočnika ministra prosvete je postavljen dr. Nikola Andrić, bivši profesor v Zagrebu, za osebnega tajnika prosvetnega ministra gospa Marija Vandekar - Radić. — V prosvetnem ministrstvu je otvorjen nov higijensko-tehnični oddelek. Za načelnika mu je postavljen inžener August Košutić.

* **Izpremembe v šolski službi.** Prosvetni minister je predložil predvčerajšnjim kralju v podpis več ukazov, tičočih se izprememb v šolski službi. Za šefa prosvetnega oddelka v Ljubljani je imenovan profesor dr. Dragotin Lončar. Nadalje so imenovani: učitelj Ivan Štrukelj za stalnega šolskega upravitelja na Viču pri Ljubljani; Janko Golob za učitelja na državnem učiteljišču v Ljubljani ter dosedanji šolski upravitelj pri Sv. Duhu na Stari gori Mirko Česnik za stalnega šolskega upravitelja v Dravogradu.

* **Nova uredba o tehniških fakultetah.** Z ukazom ministrstva prosvete so izpremenjeni nekateri členi o uredbi naših tehniških fakultet, po katerih se pri tehniških fakultetah v naši državi osnuje še četrti odsek za inženjerje tehnologe. Naše tehniške fakultete imajo torej odslej štiri odseke: za gradbene inženjerje, za arhitekte, za strojne inženjerje in odslej tudi za inženjerje tehnologe.

* **Iz državne službe.** Komisar železniške policije Ante Banović, doslej v Kotoribi, je imenovan za komisarja železniške in obmejne policije v Mariboru, pripravnik dr. Josip Orožim pa za okrajnega komisarja pri okrajnem glavarstvu v Novem mestu.

* **Vojaške vesti.** Glasom zadnjega »Vojnega lista« so napredovali sledeči slovenski podporočniki na viši šoli vojne akademije v Beogradu: Josip Hočevar, Štefan Kos in Antonije Sabat (Slovenci) ter Vjekoslav Kolb, Mijo Marković in Stojan Ulepić.

* **Osebna vest.** Naš ožji rojak, komandant I. pomorske obalske komande na Sušaku, admiral Metod Koch, je imenovan za poveljnika III. pomorske obalske komande v Boki Kotorski. Dosedanji poveljnik III. pomorske obalske komande kapetan bojnega broda Fran Vučer je razrešen dosedanje dolžnosti ter stavljen ministru vojske in mornarice na razpoloženje.

* **Imenovanja v finančni kontroli.** Z odlokom ministra za finance so imenovani: za šefe sreske uprave finančne kontrole: v Ljubljani II. Ivan Sketelj, komisar finančne kontrole, istotam; v Trebnju Franc Kukar, komisar finančne kontrole, istotam; v Gornji Radgoni Franjo Dobaja, komisar finančne kontrole, istotam; v Krškem Ivan Torkar, komisar finančne kontrole, istotam; v Šoštanju Matija Pavlović, komisar finančne kontrole v Osjeku; v Št. Ilju v Slovenskih goricah Franc Gaberščik, komisar finančne kontrole, istotam; v Mariboru I. Anton Puc, komisar finančne kontrole, istotam; v Celju pa Dragotin Kos, komisar finančne kontrole, istotam.

* **Spremembe v potniškem prometu na progi Maribor - Št. Ilj.** Od 1. decembra naprej izostane na progi Maribor gl. kol.-Št. Ilj mešani vlak št. 1248, ki odhaja iz Maribora gl. kol. ob 18.20 in prihaja v Št. Ilj ob 18. uri 47 minut, v obratni smeri pa mešani vlak št. 1249, ki odhaja iz Št. Ilja ob 19.2 in prihaja v Maribor gl. kol. ob 19.35. Namesto teh vlakov vozi od tega dneva naprej redno dnevno mešani vlak št. 1250 z odhodom iz Maribora gl. kol. ob 17.30 in s prihodom v Št. Ilj ob 18. uri, v obratni smeri pa mešani vlak št. 1251 z odhodom iz Št. Ilja ob 18.25 in prihodom v Maribor gl. kol. ob 19. uri.

* **Izvršilni odbor UJU** je izročil vsem članom finančnega odbora, g. predsedniku vlade in ministroma prosvete in financ zahtevo, da se izmeni čl. 50 zakona o dvanajstinah avgust - november in se vrne suspendirana pravica vpokojenega učiteljstva na 15% dodatek z 32službenimi leti.

* **Banke in narodni praznik.** Po zakonu se proslavlja 1. december v spomin na proglas ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev kot narodni praznik. Ta dan bodo banke zaprte. — **Tajništvo Društva bančnih zavodov v Sloveniji.**

Gospodje, priporočite se Miklavžu,
da Vam prinese na modernejšo,
krasno zimsko suknjo,
ki jo bo zaradi nenavadno nizkih cen kupil pri tvrdki
Fran Lukič, Pred šolo 19.
(Zanesljivim olajšano plačilo.) 3

* **Načrt zakona o avtorskem pravu.** Na poziv vlade je zagrebški univerzitetni profesor dr. Milorad Stražnicki skupno z dr. Šumanovićem izdelal načrt zakona o zaščiti avtorskega prava na vseh področjih kulturnega in socijalnega življenja ter izročil načrt ministru prosvete s predlogom, da ga pošlje v proučevanje še vsem zainteresiranim organizacijam v naši državi.

* **Jugosloven, profesor na londonski univerzi.** Senat londonske univerze je uradno potrdil dr. Dragotina Subotića za izrednega profesorja srbsko - hrvatskega jezika in književnosti na londonski univerzi.

* **Pregled ortopedskih zavodov.** Ministrstvo za socijalno politiko je sestavilo posebno komisijo, kateri je poverjena naloga, da pregleda ortopedske zavode v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, v Celiu, Trebinju in Banjaluki. Komisija bo posvečala posebno pozornost odpravi raznih nedostatkov.

* **Paketni promet z Bolgarijo.** Po sporazumu z bolgarsko poštno upravo se smejo pošiljati v Bolgarijo in iz Bolgarije tudi paketi s težo 10 do 20 kg. Pristojbina za pakete iz naše države v Bolgarijo je naslednja: čez 10 do 15 kg 3.65 frankov, čez 15 do 20 kg 5.10 frankov.

* **Cvetoče jagode — koncem novembra.** Iz Radeč nam je poslal g. Alojzij Novak šopek cvetočih jagod, ki jih je dne 25. novembra natrgal v Apneniku nad Boštanjem. Redek pojav tik pred nastopom ostre zime.

* **Redka ugodna prilika se nudi vsakomur** pri nakupu čevljev, ker tovarna čevljev Peter Kozina Ko. Tržič razprodaja več tisoč parov raznovrstnih zaostankov pod lastno ceno, dokler traja zaloga. Vse blago je garantirano najboljše kvalitet, prodaja se pa samo v lastni podružnici v Ljubljani na Bregu št. 20.

Jackie Coogan
????? ?????

* **Ne bližajte se vojaškim objektom!** Ponovna svarila, da se mora vsakdo brezpogojno pokoriti vojaškim stražam pri vojaških objektih, še vedno niso imela popolnega uspeha, kar dokazuje slučaj, da sta se v noči od 3. na 5. t. m. zopet dve osebi preveč približali vojaškim skladiščem na Ljubljanskem polju ter sta na klic straže zbežali, namesto da bi takoj obstali. Stražnik je za njima streljal, pa k sreči ni zadel. Da se ne zgodi nesreča, se občinstvo zopet opozarja, naj ne hodi nihče, posebno ponoči, v bližino zastraženih vojaških objektov. Če pa kdo po naključju vendar zaide, mora na klic straže takoj obstati in se pokoriti straži, ker bi sicer vzbudil sum, da ima slab namen in bi straža morala rabiti orožje.

* **Pozor gostilničarji in vinski trgovci!** Prvo gospodarsko dobrodelno društvo v Tržišču na Dolenjskem priredi dne 2. decembra vinski sejem, na katerega se vsi interesentje uljudno vabijo. Odhod iz Ljubljane dne 2. decembra ob 6.20 zjutraj z glavnega kolodvora in vozi vlak do postaje Šent Janž. Tam bodo cenjene goste že čakali vozovi.

* **Svinčena afera in dr. Josip Hacin.** V štev. 161. našega dnevnika z dne 14. julija 1925 pod gorenjim naslovom objavljena notica, da pride v zvezi s to afero v kratkem v diskusijo tudi afera ljubljanskega odvetnika dr. Josipa Hacina, je prišla v naš list brez vednosti naših odgovornih činiteljev. Lojalno objavljamo, da nam o kakšni taki ali drugačni aferi dr. Josipa Hacina ni nič znano ter obžalujemo, da se je ta notica v našem listu objavila.

* **Električna centrala pri Krškem.** Zagrebška mestna občina je poslala poljedelskemu ministrstvu memorandum, v katerem prosi, naj ministrstvo čimprej odobri koncesijo za gradnjo hidroelektrične centrale pri Krškem in sicer še prej nego stopi v veljavo zakon o izkoriščanju vodnih sil. V isti zadevi je interveniral tudi zagrebški župan Heinzel pri ministru Mileticu, ki je izjavil, da je še dolga pot do novega zakona o izkoriščanju vodnih sil. Da zagrebški mestni občini ne bo treba predolgo čakati na koncesijo za gradnjo električne centrale pri Krškem, bo

Miklavž bo zbiral
darila za deco in odrasle tudi letos **v nedeljo dne 29. t. m. od 5. do 7. ure zvečer** le pri tvrdki
M. Tičar v Šelenburgovi ulici.

Lepa Ksenia Desni
v šaloigri, pride prihodnji teden
Kino Ideal

ministrstvo zaprošeno koncesijo v kratkem podelilo, zlasti ker so tudi interesenti, ki so vložili ugovor proti koncesiji, svoje rekurze sami umaknili.

* **Opozarjamo na razstavo tvrdke A. Šinkovec v Ljubljani, Mestni trg.** — Glej tudi oglas na drugi strani.

* **Z Gorenjskega** nam pišejo: Nedavno ste prinesli popravek v zadevi radovljiškega vodovoda. Razumemo, da ste se odločili raje za popravek kakor da bi riskirali tožbo po novem tiskovnem zakonu; zato vas nočemo znova spravljati v zadrego, sporočamo vam samo, da smo bili v vasi Ljubno sedaj, ko so bile povsod velike poplave, zopet cel teden brez vode. Ker je bilo v glavnem rezervoarju vode dovolj, je brez dvoma, da je počena cev, pri tem pa cel teden ni bilo nikakega pregleda.

* **Gospodinjski koledar za leto 1926.** V kratkem izide v založbi Jugoslovenske Matice »Gospodinjski koledar 1926«. Ti koledarji so širom Slovenije zelo priljubljeni in razširjeni ter so bili vsako leto popolnoma razprodani. Letošnji koledar bo obsežnejši kot dosedanji ter bo vseboval zlasti mnogo praktičnih nasvetov in navodil za gospodinjstvo in dom, obilo kuhinjskih receptov itd. Poleg vsega ima koledar tudi praktično urejeno beležnico, ki je vsaki gospodinji neobhodno potrebna. Koledar izide sredi decembra in bo naprodaj pri vseh podružnicah Jugoslov. Matice v Sloveniji. Naroča se ga lahko v pisarni Jugoslov. Matice v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7/II. Ceno javimo pravočasno.

Ljubljana v filmu
Ljubljana in vse njene zanimivosti so v nedeljo dne 22. nov. 1925 posnete v filmu ki Vam ga **že danes** predvaja
Elitni Kino Matica

* **Prometne težkoče na meji.** Prebivalci okoliša Št. Ilj v Slov. goricah, kamor hodijo na postajo ljudje iz občin Št. Ilj, Svečina, Ceršak, Selnica ob Muri, Cerknica, Dobrenja, Sladki vrh, Polički vrh in Marija Snežna, so se smeli do nedavnega voziti s takozvano »objavo«, potrjeno od orožništva in carine, z vsakim vlakom v Avstrijo. Sedaj pa je bila ta potrebna ugodnost za tamošnje prebivalce preklicana. Na splošno željo prizadetih je vodstvo demokratske stranke v Mariboru zaprosilo ravnateljstvo državnih železnic v Ljubljani, naj bi se pri dunajskih osebnih vlakih separiral en vagon za te lokalne potnike, kar ne bi povzročalo posebnih stroškov, ampak bi imela železnica in tudi ljudstvo dobiček. Upamo, da bo utemeljeni želji čimpreje ugodeno.

* **Narodopisni muzej za mariborsko oblast.** Začetki so že tu, toda kako daleč smo še od zbirke, ki bi nas dostojno predstavljala zlasti pred znanstveno javnostjo! In vendar je med narodom še toliko narodopisnega blaga, ki leži navadno nerazumevano in neupoštevano po raznih krajih, v urejenem muzeju pa bi budilo zanimanje vseh, strokovnjakom bi tvorilo potrebno gradivo za proučavanje naše svojevrstnosti, tujcem pa bi nudilo dokaz, da se zavedamo svojih kulturnih nalog. Zato je želeti, da se zbiranje etnografskih predmetov v mariborski oblasti organizira, kar utegne pri dobri volji prinesti izdaten uspeh.

* **Požar na Ilici.** Trgovcu s kolonijalnim blagom na Ilici v Zagrebu, Svetislavu Todoroviću, ki je imel obenem trafiko, je zgorela včeraj ob 4. zjutraj baraka, v kateri je imel svoje poslovne prostore. Požar mu je uničil za 100.000 Din blaga, za 10.000 Din tobaka in 4 do 5 tisoč Din denarja v gotovini. Požar se je razširil z veliko naglico in ni bilo mogoče ničesar rešiti. Po mnenju lastnika je nastal požar vsled kratkega stika, ker so gorele čez električne žarnice.

* **Snežni zameti ob dalmatinski železniški progi.** V Zrmanji na liški progi je od srede burje ustavljen ves železniški promet. Pri Malovanu je sneg dva metra visok, pri Pribudiću pa poldrugi meter. Sneg je sicer suh, a ker je temperatura padla na 1° C pod ničlo in še vedno brije mrzla burja, je sneg začel zmrzovati in ledeneti. Naročene so lokomotive s snežnimi plugi, da odstranijo prometne zapreke.

Koristno darilo:
Galoše čevlji copate nogavice
„VOIKA“, nasproti Mestnega doma.

NOGAVICE KLJUČ,
so najboljše in najcenejše kajti trpežnost enega para nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)
„ključ“
je ista kot trpežnost štirih drugih parov. 93-0 1
Kupite in prepričajte se!

Iz Ljubljane

u— **Naše gledališke umetnice,** članice dramskega ansambla, so se brez izjeme in radevolje odzvale prošnji Novinarskega udruženja, da sodelujejo pri dobrodelni prireditvi dne 1. decembra zvečer v Unionu. Gospe Balatkova, Juvanova, Medvedova, Nablocka, Rakarjeva, Rogozova, Šaričeva, Šestova in Marija Vera so prevzele skupno s krogom drugih šarmantnih dramskih članic v svojo popolno oskrbo bife, kavarno in cvetličarno, da s tem pokažejo svoje priznanje nesebičnemu novinarskemu delu. Sodelovanje teh odličnih in priljubljenih umetnic jamči že samo, da bo družabni večer, ki sledi koncertu, vseskozi animiran in zanimiv. Za ostalo bo poskrbela dravska divizijska godba, ki bo igrala najrazličnejše plesne komade. Da bo na višku koncert, je pač samoumevno, saj nastopijo na njem najboljši pevski zbori, kar jih premore Slovenija. Zato ne dvomimo, da bo ljubljansko občinstvo vseh slojev in strank kakor vsako leto, tudi letos napolnilo unionsko dvorano do zadnjega kotička. Vstopnice za koncert so že v prodaji v Matični knjigarni na Kongresnem trgu.

u— **Pokopališča v stari Ljubljani.** K našemu včerajšnjemu sestanku nam pošilja g. avtor naknadno še sledeče: Sedanje evangeljsko pokopališče je bilo otvorjeno leta 1857. Dne 1. aprila istega leta je bil ondi prvi pokopan krovec Ivan Knarr, rodom iz Dürrenbacha na Nemškem. Pogrebni obred je opravil in hkrati pokopališče s predpisano molitvijo blagoslovil župnik Teodor Elze (por. ev. ž. ur.). St.

u— **Občni zbor društva «Kazino»** v Ljubljani bo v soboto dne 12. decembra ob 18. uri v društvenih prostorih (Kongresni trg 1) s sledečim dnevnim redom: Poročila ravnateljstva, revizorjev in odobritev računov, volitev 8 članov ravnateljstva v smislu § 12 pravil, volitev dveh revizorjev, sklepanje o najetju hipotekarnega posojila, sklepanje o predlogih ravnateljstva in event. samostojnih predlogih, določitev članarine in slučajnosti. — Računski zaključek društva za upravno leto 1924.—25. je v smislu § 11 točke c) društvenih pravil razpoložen na vpogled članom pri društvenem tajniku v društvenih prostorih od vštetega 4. do 11. decembra 1925. — Ravnateljstvo. 2219

u— **Zgodovina sporta v društvu «Soča» v Ljubljani.** V društvu «Soča» predava danes, v soboto dne 28. novembra v salonu pri «Levu» prof. dr. Vinko Šarabon o razvoju sporta, o zgodovini olimpijskih iger, nekdaj in sedaj, modernem sportu, o pojmu sporta v raznih deželah, o sportu in vzgoji, sportu in zdravju itd. Obilka predavanja bo zelo poljudna in domača. Vabljeni so člani, prijatelji in posebno oni, ki se najbolj zanimajo za sport. Začetek ob pol 21. uri. Vstop prost.

u— **Predavanja v Šiški.** Zveza P. O. naprednih društev v Šiški priredi danes, dne 28. novembra ob 8. uri zvečer v salonu gostilne pri «Raci» svoje II. predavanje. Predaval bo inž. g. Guzelj o vlogi ogljika v našem življenju. V sredo, 2 decembra bo ob istem času III. predavanje o temi: Kralj morilcev — alkohol. Velezanimivo in poučno predavanje bodo pojasnjevale krasne skioptične slike. Predaval bo g. Puhar. Vstop prost. 2238

u— **Ustanovni občni zbor starešinske organizacije «Preporoda»** se vrši v nedeljo dne 29. novembra ob 10. uri dopoldne v čitalnici j. n. a. d. «Jadran». Dolžnost vseh bivših «Preporodašev» je, da se občnega zbora udeleže čim mnogoštevilneje. — Za pripravljalni odbor: Zajec Marijan, jurist; Fajdiga Hinko, pošt. čin.; Čuk Jože, jurist.

u— **Kolizejski oder proslavi v torek** dne 1. decembra v salonu restavracije pri «Levu» praznik ujedinjenja s predstavo «Na smrt obsojeni». Začetek točno ob 8. uri. Vabimo vse prijatelje in znance, da se prosiave udeleže. — Odbor.

u— **Oglejte si** krasno izbiro bluz, oblekc in plaščkov Krištofič-Bučar. 473

u— **Miklavžev večer, združen s čajanko,** ki ga priredi damsko pokroviteljstvo plesnih vaj ljubljanskih maturantov, se bo vršil v sredo, dne 2. decembra. Kdor še nima vabila, naj si ga preskrbi. Izdajala se bodo v torek v areni, v sredo popoldne v veliki dvorani Narodnega doma. Posebej se vabila ne bodo razpošiljala. Vstop strogo proti vabilu. Istotam se bodo sprejemala tudi darila. — Odbor. 2235

u— **Abstinenti!** Vabijo se pokrovitelji in odborniki kol «Saveza Trezvene Mladeži» v Ljubljani na slavnostno obljubo «Daničevega Kola» na realki, v risalnici v I. nadstropju v nedeljo ob 9.15. K temu so vabljeni i člani ljubljanske «Treznosti». Po sestanku razgovor v mestnem središču. — Dr. Mikič.

u— **Preporodaši!** Danes, v soboto ob 17.30 predava v čitalnici «Jadrana» g. dr. Čadež o temi «Luna, solnce in zvezde». Pridite polnoštevilno!

u— **«Prikazni na nebu»** je tema, ki jo bo v poljudno - znanstveni obliki obravnal g. prof. dr. Čadež danes zvečer ob 8. uri v gostilni pri Češnovarju na Dolenjski cesti. Predavanje bo zelo zanimivo in vabi kulturno - družabni odsek šentjakobskega naprednega društva vse, ki imajo voljo, da se pomude vsaj eno urico v sferah vsemirja. Vstop je prost.

u— **Gledališki oder Narodne čitalnice v Šiški:** nedelja, dne 29. t. m. Golarjeva komedija «Vdova Rošlinka».

u— **Občni zbor «Naprednega obrtniškega društva» v Ljubljani** se bo vršil jutri, v nedeljo ob 10. uri dopoldne v prostorih restavracije «Kazino». Vse gg. člane opozarjamo na občni zbor s prošnjo, da se ga zanesljivo udeleže. — Odbor.

u— **Društvo najemnikov za Slovenijo** vabi vse člane na redni občni zbor, ki se bo vršil v soboto dne 12. decembra 1925. ob

„CARICA“
Zabranjeni čaj!
Pride v kino „Dvor“.

pol 19. uri v veliki dvorani Mestnega doma z običajnim dnevnim redom. Društveni člani so naprošeni, da prinesejo članske legitimacije s seboj v dokaz, da imajo na občnem zboru volilno pravico.

u— **Železničarska kreditna in stavbena zadruga «Bajtar»** poziva članstvo, da prijavi v smislu sklepa izrednega občnega zbora od 8. t. m., najdalje do 10. decembra v zadružni pisarni Ljubljana, glavni kolodvor (vlakospremna kasarna, uradne ure od 10. do 12.), da hoče kupiti parcelo, ki jo izbere vsak sam. Potrebna pojasnila se dajejo istotam.

u—**Cena mleku povišana.** Mlekarsko društvo za ljubljansko okolico nas prosi za objavo sledečih vrstic: Odbor mlekarskega društva za ljubljansko okolico je na svoji seji dne 22. novembra sklenil, da ceno mleku s 1. decembrom poviša do nadaljnega od 3 Din na 3.50 Din za liter, kar naj vsi producenti in konzumenti vzamejo na znanje ter se sklepa natančno drže.

Pevsko društvo «Ljubljanski Zvon». V nedeljo dopoldne ob polenajstih in pondeljek ob polosmih skupni vaji. Vsi in vse! — Odbor.

u— **Policijske prijave.** Od četrtka na petek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 3 prestopki kaljenja nočnega miru, 1 prestopek vmešavanja v službo straže, 1 zatekel pes, 1 prestopek nošnje orožja brez dovoljenja, 1 poškodba tuje lastnine in 8 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretacija je bila izvršena 1 in sicer radi neplačanega zaužitka.

u— **Kdo krade svetiljke.** Zadnje čase se je pripetilo že več slučajev, da so z raznih mest, kjer popravljajo ulice in se nahajajo z deskami pokriti prekopi, izginile varnostne svetiljke. V nekaterih slučajih je bilo že ugotovljeno, da zbijajo take «šale» ponočnjaki. V noči na petek sta bili odnešeni na Cesti na gorenjsko železnico zopet dve svetiljki.

Iz Maribora

a— **Češko predavanje.** Danes, v soboto, ob 20. uri priredi Češki klub v restavraciji Narodnega doma češko predavanje prof. dr. Batke, ki se mudi pravkar na svoji predavateljski turneji po Jugoslaviji. Dr. Batka je znan kot prvovrsten predavatelj in bo govoril v Mariboru o temi: «Kako je treba zdravo in srečno živeti». Jugoslov.-češkoslov. liga poziva svoje člane, da se zanimivega večera polnoštevilno udeleže. Vabljen je pa tudi vsak drug, ki ga predavanje zanima.

a— **Domači praznik (furež) v Mariboru** v Narodnem domu in Štajerski kleti. Nove pošiljatve vina in jabolčnika iz Vinarske šole in Zadravca iz Središča. Turška kavarna; kuha Mehmed Ekmič. Podzemeljsko kegljišče v kleti in salonsko na vrtu odprto od 8. zjutraj do polnoči, ob sobotah in pondeljkih podaljšana policijska ura do 3. zjutraj. Na hrano se sprejemajo abonenti.

a— **Himen.** Poročil se je v tukajšnji pravoslavni kapelici gospod Dušan Milésavljević, art. poručnik v Sarajevu, z gdč. učiteljico Zinko Milinaričevo. Mlademu paru obilo sreče!

a— **Porota.** Za zimsko porotno zasedanje so razpisane doslej tri razprave: za 9. decembra Anton Benko, umor. (To je pa čisto nov slučaj in ni identičen z onim Benkom iz zadnjega zasedanja.) 10. decembra: Dragotin Dukarič, tatvina. 11. decembra: zadnjič preložena razprava proti Vladimirju Kosérju radi zlorabe uradne oblasti. — Pred tem porotnim zasedanjem bodo razpravljali tudi o senzacijonalni aferi ponarejanja monopolnih trakov. Dan razprave še ni določen. — Carinska zadeva pa je še vedno pri preiskovalnem sodniku in pride menda šele pred pomladansko poroto.

a— **Zopet nesreča v železniški delavnici.** Včeraj popoldne se je pripetila v delavnicah državne železnice pri koroškem kolodvoru ta teden že druga težka nezgoda. 20-letni Aleksander Sever, ki je bil zaposlen pri nekem kotlu, je prišel pri delu pod vagon, ki mu je stisnil kosti v križu, tako da je obležal na mestu. Težko poškodovanega so odpeljali v bolnico. Zdi se, da je v delavnici premalo varnostnega nadzorstva.

a— **Predavanje za širše kroge in mladino** priredi v nedeljo dne 19. t. m. ob 16. uri Ljudska univerza. Govoril bo inž. Lupša o Slamu.

Iz Celja

c— **Smrt kapetana Šašića.** V petek popoldne so v Celju pokopali z vsemi vojaškimi častmi artilerijskega kapetana g. Vladimira Šašića iz Sarajeva, ki je umrl v sredo v javni bolnici šele 29 let star.

c— **Slomšek, celjski opat.** Širša javnost gotovo ne ve, da je bil veliki škof Anton Martin Slomšek kdaj tudi opat v Celju. Ker je te dni poteklo 125 let od njegovega rojstva lahko primerno zabeležimo, da je bil Slomšek v Celju opat, dokler ni postal leta 1846. škof lavantinski v Št. Andražu na Koroškem, odkoder je leta 1858. premestil škofijski sedež v Maribor.

c— **Andrejev sejem.** V pondeljek dne 30. novembra bo v Celju običajni živinski in kramarski sejem.

c— **Proslava ujedinjenja.** Za proslavo ujedinjenja troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev se bo vršila v torek dne 1. decembra v župni cerkvi sv. Daniela ob devetih dopoldne svečana zahvalna služba božja. Poklonitve o priliki tega državnega praznika bo sprejemal srezki poglavar dne 1. decembra po končanem slovesnem cerkvenem opravilu do 11. ure dopoldne v svoji pisarni. Državni uradi in javna oblastva razobesijo ta dan na svojih poslopjih države ne zastave. To stori tudi prebivalstvo. Delo pa bo počivalo.

c— **Celjske brivnice** bodo na praznik ujedinjenja poslovale do poldneva, a za časa slovesne službe božje bodo od 9. do 10. zaprte.

Gospodarstvo

Kmetijska industrija v Sloveniji

Slovenija je pokrajina prirodnih krasot, ki pa je za razvoj kmetijske industrije manj povolina, ker je močno poraščena z gozdovi. Le v nižjih in ravnejših legah se nahajajo njive in travniki, na katerih pridela kmetsko ljudstvo potrebno hrano zase in za svojo živino. Kmetijstvo je mogoče le zaradi intenzivnega gnojenja ter pravilnega obdelovanja zemlje in ker slovenski kmet prideluje na gotovem delu svojih zemljišč še drugo žetev; zato seje v obilni meri ajdo, zgodnjo turščico, repo in strniščne krmske rastline. S takim gospodarjenjem je v tesni zvezi dobro razvita živinoreja. Kljub neugodnim kmetijskim prilikam se smemo ponašati z različno kmetijsko industrijo.

Kmetijska industrija ima namen, predelati malo trpežne in manj vredne kmetijske proizvode v industrijske izdelke, ki se dado lahko konservirati, dobijo večjo vrednost in sposobnost za prehrano in prevoz. V prvi vrsti se kmetijska industrija peča s predelavanjem sladkorne pese, krompirja, žita, mleka, mesa, sadja itd. V naslednjem hočem obravnavati posamezne panoge kmetijske industrije:

1.) **Sladkorna industrija** v Sloveniji ni zastopana, ker bi se zaradi maloposestniških razmer težko dobil kraj, ki bi mogel posejati v obsegu 1000 do 2000 hektarov v sladkorno peso. Osnovanje sladkorne industrije je pereče vprašanje nas Slovencev, ki bi radi videli, da bi tudi ta panoga bila pri nas zastopana. V tem oziru so se vršile pred vojno in med vojno razna posvetovanja, kako bi se dal ta načrt izvesti. Zaključek takih posvetovanj je bilo spoznanje, da bi bil zaradi pomanjkanja potrebne zemlje in velike draginje strojev načrt težko izvedljiv. Upajmo, da bo naše ljubljansko barje enkrat osušeno, s čimer bi se pridobilo okoli 20.000 ha najboljše zemlje, na kateri sladkorna pesa izborno uspeva. Poizkusi so pokazali, da je pridelek na 1 ha čez 400 q pese lahko dosegljiv in da vsebuje pesa za 1 do 2 odst. sladkorja več kakor na Češkem.

2.) **Pivovarska industrija** je ena najstarejših industrij v Sloveniji. Pred kakimi 20 leti smo imeli več manjših pivovarn, ki pa so podlegle zaradi hude konkurence od strani kapitalističnih in veleindustrijskih obratov v Gradcu, Trstu, na Dunaju in na Češkem. Tako so se opustile pivovarne na Vrhniki, v Lescah, Kranju, Mengšu in drugod. Danes obratujejo v Sloveniji štiri večje pivovarne, od katerih je pivovarna «Union», d. dr. v Ljubljani, največja. Ta družba je prevzela pivovarno v Žalcu-Laškem, tako, da producira družba letno preko 100.000 hl piva. Tretja in četrta pivovarna sta Götz in Tschelligi v Mariboru. Pivovarne predelavajo domači ječmen iz Banata, za boljša piva pa nakupujejo češki in hanaški ječmen. Tudi domači savinjski hmelj se izboljšuje s češkim žateškim hmeljem. Pivovarske tropine in klici se prodajajo za mlečne krave v okolici vsake tovarne.

3.) **Škrobarne** nima Slovenija nobene, ker primanjkuje zanjo sirovin. Krompir in žito, ki bi prišlo pri izdelavi škroba v poštev, služita le za hrano in bi prišlo izdelovanje škroba zaradi visokih cen sirovin predrago.

4.) **Oljarne** so v Sloveniji primeroma lepo zastopane. Slovenija seje od nekdaj precejšnjo množino lanu, ki ga pustijo kmetje dozoreti ter dobijo lepo laneno seme, ki služi za izdelovanje lanenega olja in firneža. Slama se predelava v terilnicah na vlakno. Največja in najstarejša oljarna v Sloveniji je oljarna tvrdke Zabret in Komp. v Britofu pri Kranju, ki predela letno 200 do 250 vagonov oljnatih semen. Tudi v Medvodah pri Ljubljani, v Dolu pri Ljubljani in drugod so manjše oljarne. Poleg tega je še več manjših boli obrtniških podjetij, ki se pečajo z izdelovanjem olja iz lanu in buč. V zvezi z oljarstvom je tudi predelovanje lanu na vlakno in se je v tej smeri ustanovilo lepo uspevajočo podjetje, A. Šinkovec, d. d. v Grosupljem na Doleniskem ki ima močilnico, terilnico in pletarno lanu.

5.) **Mlinska industrija** je v Sloveniji, ki prideluje malo žita, mani razvita. Po deželi je vse polno kmečkih mlinov, ki predelujejo žito na moko za kmečke potrebe. Za prehrano mest se uvaža moka iz vzhodnih delov države. Vzlic temu ima tudi Slovenija nekoliko večjih mlinov, od katerih je omeniti mlin Majdič v Kranju, v Domžalah, v Novem mestu. V mariborski oblasti je največji mlin tvrdke Franz in Scherbaum v Mariboru. Tudi v Celju, v Ptuju in v Dolnji Lendavi je po en večji mlin. Vsi večji mlini so navezani na nakup žita v Bački in Banatu, ker se dobilo v domačih krajih le maniše množine žita. V zvezi z mlinsko industrijo je v Sloveniji razvito izdelovanje trpežnega in finega namiznega peciva, kakor keksov, testenin itd.

6.) **Mlekarne** so v Sloveniji znatno razširjene in so osnovane na zadružni podlagi. Njihov obstoj je zajamčen, ker se živinoreja pri nas vedno bolj širi in napreduje. Najslovitejši so izdelki mlekarn v Bohinju na Gorenjskem, kjer se izdelujejo prvovrstni ementalski siri po švicarskem načinu. Tudi mlekarni na Vrhniki in v Škofji Loki uživata sloves. Druge manjše se pečajo z nabiranjem mleka, z izdelovanjem masla in poltrdih sirov. Mehkih sirov Slovenija ne izdeluje. Največje industrijsko urejeno podjetje so Združene mlekarne, d. d. v Ljubljani (kapaciteta 20.000 l mleka dnevno), ki se pečajo z izdelovanjem vseh vrst mlekarskih izdelkov. Tudi v Mariboru je večja mlekarna.

V nadaljnjem članku, ki bo sledil, bom obravnaval še špiritno, mesno, različno živilno industrijo ter industrijo tobačnih izdelkov, v kolikor se nanaša na Slovenijo.

Fran Malásek, Grm.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (27. t. m.) P š e n i c a: baška, 7 vagonov 255 — 260; sremska, 3.5 vagona 260. O v e s: baški, 1 vagon 175. T u r š č i c a: baška, 4 vagoni 150 — 153; nova, 2 vagona 100; 6 vagonov 140; 10 vagonov 135; banatska, 5 vagonov 126; sremska, 3 vagona 110. M o k a: «0ss», 3 vagoni 400 — 404; «2», 3 vagoni 350 do 354; «5», 1 vagon 304. F i ž o l: baški; 2 vagona 190. O t r o b i: jutaste vreče, 5 vagonov 105 — 107. Tendenca mirna.

Svinjski sejem v Mariboru (27. t. m.) Dogon 151 svinj, 3 ovce in 1 koza. Povprečne cene za komad: prasci, 5 — 6 tednov stari 90 — 100, 7 — 9 tednov 125 — 200, 3 — 4 mesece 250 — 300, 5 — 7 mesecev 350 do 450, 8 — 10 mesecev 520 — 650, 1 leto 1050 do 1200 Din. Kg žive teže 11.50 — 12.50, mrtve 15 — 18 Din. Prodanih je bilo 80 svinj.

Dunajski živinski sejem (26. novembra.) G o v e d a: Dogon 432 komadov; od tega iz Jugoslavije 77. Spričo malega števila kupcev se je gibal promet v ozkih mejah in so cene nazadovale. — S v i n j e: Dogon 2533 komadov. Ob mirnem prometu so se torkove cene komaj obdržale. Za kg žive teže so notirale: debele svinje 1.80 — 2, mesne 1.50 — 2 šilinga.

Dunajska borza za kmetijske produkte (26. novembra.) Prijaznejše razpoloženje traja dalje. Ponudbe v pšenici, rži in turščici so zelo majhne, dasi so ameriški tečaji oslabeli. Notirajo v šilingih za 100 kg vključno blagovnoprometni davek brez carine na debelo: p š e n i c a: domača 38.50 do 39.30, madžarska potiska 43 — 45, madžarska 40 — 42.50; r ž: marchfeldska 28 do 28.25; j e č m e n: domači 34 — 40, slovaški 40 — 43; t u r š č i c a: 28 — 29; o v e s: domači 27.50 — 29.50.

= **Proti uvozni carini na črni premog in koks.** V Vojvodini in Hrvatski se vrše zborovanja gospodarskih korporacij in organizacij, na katerih se zavzema odločno stališče proti carini na črni premog in koks. Tako banatski gospodarski krogi ne samo protestirajo proti povišanju te carine, temveč zahtevajo sploh njeno odpravo. Zbornici v Osijeku in Novem Sadu sta enakega mišljenja in sta sklenili, da obenem z zbornico v Velikem Bečkereku predlože skupno spomenico vsem narodnim poslancem, v kateri se bo zahtevala odprava uvozne carine na črni premog in koks.

= **Zakup butmirske tvornice špirita.** Na državnem posestvu Butmir se nahaja tudi moderno urejena tvornica špirita, ki je istotako državna last. Ta tvornica ne obratuje že preko enega leta. Sedaj je minister za kmetijstvo in vode sklenil, da se dá tvornica v zakup privatnim osebam potom javne licitacije.

= **Ustanovitev zveze mlinov v Srbiji.** Iz Beograda poročajo, da ne gre za ustanovitev enotne zveze mlinov za celo državo (kakor smo včeraj poročali), nego samo za zvezo srbijanskih mlinov po vzgledu drugih pokrajin.

= **Dobave.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 4. decembra ponudbe za dobavo lipovega lesa ter za dobavo 550 parov cokelj za pepelarje. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 28. decembra pri direkciji državnih železnic v Lubljani glede dobave 18.000 komadov raznih zavornjakov in glede dobave 650 komadov špiralnih vzmeti; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave matic, glede dobave umetnega škrilja; 29. decembra pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave strojev za vrtanje in frezanje, glede dobave raznega železa; pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani glede dobave 100 komadov pelerin; 30. decembra pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave fasonskega železa, glede dobave raznega železa ter glede dobave elektromotorjev. Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Borze

27. novembra.

LJUBLJANA. (Prve številke popraševanje, druge ponudbe v in v oklepajih kupčijski zaključki.) **V r e d n o t e:** Investijsko 74—76.75, agrarne 40—47, Vojna škoda 290—300, Celjska posojilnica 200—205, Ljubljanska kreditna 210—0, Merkantilna 100—102 (100), Slavenska 49—0, Kreditni zavod 175—185, Strojne 123—123 (123), Vevče 120—0, Nihag 34—0, Stavbna družba 100—110, Šešir 146—153. — **Blago:** l e s: hrastovi plohi z malimi zdravimi grčami 90, 110, 130 mm debelj., od 3 m dolž. in 25 cm šir. napr., fco meja tranz., 10 vagonov, 1100—1150 (1100); trami 5/6, po 9, 10, 11, 12 m, fco meja tranz., 2 vagona, 384—384 (384); p o l j s k i p r i d e l k i: pšenica: 76/77 kg, fco vag. nakl. post. 0—265, 76/77 kg, fco vag. Ljubljana 0—305, turščica: stara, fco vag. naklad. postaja 0—157.50, umetno sušena, fco vag. nakladalna postaja 0—155, nova s kval. gar., fco naklad. postaja za I., II., 0—130, nova s kval. gar. fco vag. nakl. postaja, za III. in IV., 0—140; oves rešetani, fco vagon naklad. postaja 0—175, ajda domača, par. Ljubljana, 1 vagon, 265—265 (265); proso domače, fco vagon nakladalna postaja 0—205; krompir beli, fco vagon nakladalna postaja 0—65; ježice zlatorumene, fco vagon nakl. postaja 0—250; fižol: mandolon v egal. vrečah, fco Postojna tranz., 0—400, prepeličar v egal. vrečah, fco nakladalna postaja 320—0; lanено olje domače, fco Ljubljana, 12 q, 1600—1600 (1600).

ZAGREB. Promet v bančnih vrednotah dalje slab. Industrijske vrednote so bile popolnoma zanemarjene. Promet v Vojni škodi je bil danes precej živahen ob okrepitvi tečaja tekom sestanka. Vzrok okrepitvi tendence je v tem, da je Narodna banka nastopila kot močnejši nakupovalec Vojne škode. Promptno blago se je začelo trgovati po 298, a končalo je na višini 302. Decembrsko blago je poraslo tekom sestanka od 302 na 304. — D i n a r je v Curihu dopoldne malo nazadoval. Zato je bila v Zagrebu tendenca malo čvrstejša. Večji porast je zabeležil Pariz, ki je mednarodno čvrstejši. Narodna banka je pokrivala popraševanje v posameznih čekih. Skupni promet je znašal pet milijonov dinarjev. Notirale so d e v i z e: Amsterdam 2262—2282, Dunaj 791.7—801.7, Berlin 1340.2—1350.2, Bruselj 256—260, Budimpešta 0.0788—0.0798, Bukarešta 26.2—27.2, Italija izplačilo 227.45—229.85, London izplačilo 272.95—274.95, ček 272.8—274.8, Newyork 56.16—56.76, Pariz 217.77—222.77, Praga 166.58—168.58, Švica 1085.4—1093.4, ček 0—1089; v a l u t e: dolar 55.6—56.2, lire 226.3—228.7; e f e k t i: bančni: Eskomptna 118—119, Poljo 18—20, Kreditna Zagreb 133—135, Jugo 107—108, Ljubljanska kreditna 210—0, Obrtna 78—80, Prištedionа 942.5—945, Srpska 144—146, Narodna zaključek 4200; industrijski: Eksploatacija 44—47, Dubrovačka 570—580, Šećerana 475—500, Isis 60—62, Gutmann 370—380, Slaveks 140—150, Slavonija 45—46, Trbovlje 325—0, Vevče 120—0; državni: investicijsko 76—76.5, agrarne 45.5—46.5, Vojna škoda, promptna 300—302, za december 304—304.5.

BEOGRAD. D e v i z e: Amsterdam 2272—2274, Atene 72—76, Dunaj 796.5—797.5, Berlin 1346—1348, Budimpešta 0.0791—0.0792 Bukarešta 25.4—25.75, Italija 228.75—229.25, London 273.8—273.9, Newyork 56.42½—56.44, Pariz 221.5—223, Praga 167.5—167.55, Švica 1089—1089.25.

CURIH. Beograd 9.175, Berlin 123.60, New york 519.25, London 25.155, Pariz 20.20, Milan 20.98, Praga 15.375, Budimpešta 0.007270 Bukarešta 2.36, Varšava 74.50, Dunaj 78.15.

TRST. E f e k t i: obligacije Julijske Krajine 68, Živnostenská 279, Assicurazioni Generali 6925, Dalmazia 260, Lloyd 1010, Split cement 520, Krka 415 D e v i z e: Beograd 43.75 — 44.15, Dunaj 345 — 355, Praga 73.20 do 73.60, London 119.70 — 119.90 Newyork 24.65 — 24.80. V a l u t e: dinarji 43.25 do 44, dolarji 24.55 — 24.75, 20 zlatih mark 93 — 97, zlata lira 477.81.

DUNAJ. Beograd 12.5250 — 12.5650, Berlin 168.55 — 169.05, Budimpešta 99.17 do 99.47, Bukarešta 3.2350 — 3.2550, London 34.2950 — 34.3950, Milan 28.56 — 28.68, Newyork 707.55 — 710.05, Pariz 27.62 do 27.78, Praga 20.96 — 21.04 Varšava 96.25 — 96.75, Curih 136.33 — 136.83; dinarji 12.4750 — 12.5350.

PRAGA. Beograd 60, Curih 651.375, Milan 136.75, Newyork 33.75, Dunaj 477.875.

BERLIN. Beograd 7.416, London 20.32, Newyork 4.195, Praga 12.415, Curih 80.76.

LONDON. (Opoldne.) Beograd 273, Pariz 124.25, Newyork 484.5, Italija 119.75, Dunaj 34.38, Švica 25.15.

Sokol

Sokolski dom v Gor. Logatcu

Zopet ena sokolska trdnjava več in to ob naši zapadni meji! Sokolski domovi v Dol. Logatcu, Gor. Logatcu, Rakeku in Žireh, 4 narodni mejniki, ki zvesto čuvajo našo mejo. Pred 14 dnevi se je vršila sokolska slavnost na Rakeku, danes se otvarja zopet nov Sokolski dom v Gor. Logatcu.

Agilni gornjelogaški Sokol si je s pomočjo svojega vrlega mecena brata Gostiše in drugih narodnjakov sezidal krasen Sokolski dom — žarišče prave jugoslovenske nacijonalne vzgoje. Novi Sokolski dom je praktična stavba s 16 m dolgo in 9 m široko dvorano, galerijo, stranskim balkonom in gledališkim odrom. Poslopje leži ob državni cesti in je v okras celemu Gor. Logatcu.

Gorenjelogaški Sokol je praznoval že v mesecu avgustu pokritje Sokol. doma, jutri, v nedeljo pa otvori na slavnosten način sokolsko dvorano in gledališki oder. Oficijelna otvoritev doma pa se bo vršila z večjo slavnostjo prihodnje poletje..

Pozivamo Sokolstvu naklonjeno javnost, da jutri od blizu in daleč prihiti v posete k gornjelogaškemu Sokolu in mu s svojo navzočnostjo pokaže, da zna ceniti sokolsko delo in trud Gornjelogačanov.

Sokol I. sporoča svojemu članstvu, da proslavi v torek dne 1. decembra na Taboru praznik «Ujedinjenja». Ob 20. uri slovesno predavanje br. staroste, zaprisega tekom tega leta vstopivšega članstva, nato pa družabni večer v prid skladu J. S. S. — Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Sokolsko društvo Ljubljana II. proslavi v torek dne 1. decembra ob 11. dopoldne na realki praznik Ujedinjenja. Istočasno se vrši svečana zaobljuba v letošnjem letu pristopivšega članstva. Udeležba za celokupno članstvo in naraščaj brezpogojno obvezna.

Sokolsko društvo na Viču priredi v proslavo praznika «Narodnega ujedinjenja», 1. decembra v Sokolskem domu telovadno akademijo z zelo pestrim sporedom, na kar že danes opozarjamo vse napredno in Sokolu naklonjeno občinstvo. Prednjački zbor.

Otvoritev dvorane in odra Sok. doma v Gor. Logatcu. V nedeljo, dne 29. novembra se bo vršila ob pol 5. uri popoldne slovesna otvoritev dvorane in odra Sok. doma v Gor. Logatcu. Spored je sledeči: 1.) «Sokolska koračnica» — izvaja društveni tamburaški zbor. 2.) Nagovor br. tajnika. 3.) Dr. Schwab «Vasovalec» — poje društven mešan zbor. 4.) «Skupinske vaje» — izvaja moška deca. 5.) «Male Ptice — izvaja ženska deca. 6.) «Svibanjska ružica» — izvaja društveni tamburaški zbor. 7.) Praške vaje moška deca. 5.) «Male Ptice» — izvaja ženska deca. 9.) «Na obali jadranskega morja» — izvaja društveni tamburaški zbor. 10.) Praške vaje članov. 11.) Praške vaje ženskega naraščaja. 12.) «Petka» — izvajajo članice. 13.) Dr. Schwab «Zvonovi» — poje društen mešan zbor. 14.) Živa slika. — V odmorih igra orkester Sokola Dol. Logatec. Po sporedu prosta zabava.

Sokol v Kranju opozarja vse občinstvo na akademijo, ki se vrši v proslavo državnega ujedinjenja v torek dne 1. decembra ob pol 21. uri v gledališki dvorani. Po akademiji sestanek v telovadnici. Predprodaja vstopnic v trg. Adamič.

Sokolsko društvo v Petrovčah proslavi dne 29 novembra v dvorani g. Vodenika ob pol 8. uri zvečer ujedinjenje troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev s sledečim sporedom: 1.) Pozdravni govor. 2.) Zgodovinska slika (nastop učencev). 3.) Jugana vila najmlajša. 4.) Prosta zabava. Vstopnina prosta.

Sokol v Središču ob D. Po kratkem odmoru v poletnih mesecih je začelo delovati tukajšnje sokolsko društvo s podvojeno vnemo in živahnostjo. Zimsko sezono je otvorilo z uprizoritvijo veselogre «Ugrabljene Sabinke», ki so pri razprodani dvorani šle čez oder v odlični zasedbi in živahnem tempu. Igra je splošno ugajala, občinstvo se je zabavalo imenitno. Najbolj razveseljivo pa je dejstvo, da ima naš gledališki odsek dovolj dobrega naraščaja; tokrat smo namreč videli na odru zopet nove, mlade moči, ki so rešile svojo nalogo prav dobro. Istotako je uspel Martinov večer. Naša sokolska godba je s svojim lepim koncertom znova pokazala, kaj zmore dobra volja in vztrajnost, mi vs pa smo na našo god bo lahko ponosni. — Prihodnjo nedeljo hočemo proslaviti praznik ujedinjenja s svečano akademijo, ki bo po pripravah sodeč in po svoji idejni vsebini, gotovo ena najlepših prireditev letošnje sezone. Slavnostni govor bo imel br. Branko Svoboda iz Varaždina, znani nar. delavec in izboren govornik, star prijatelj našega Sokola. Govoril bo v srbohrvaščini in bo s tem posebno podčrtana misel narodnega edinstva. Novost za naše občinstvo bo «živa slika» ob koncu sporeda. Prepričani smo, da se zbere ta večer vse narodno občinstvo iz trga in okolice v Sokolskem domu. — Kot vsako leto imamo tudi letos dne 5. decembra Miklavžev večer in obdaritev uboštne dece, ki bo letos še obilnejša kot druga leta. V nedeljo dne 6. decembra pa uprizori dram. odsek igro «Četrta božja zapoved». Tudi na te dve prireditvi opozarjamo že danes. — Sokolsko društvo s svojim domom je in hoče ostati tudi v bodoče žarišče in središče družabnega in kulturnega življenja za ves tuk. okoliš.

Sport

Prvenstvene nogometne tekme

Jutri, v nedeljo, se odigrajo zaključne prvenstvene tekme ljubljanskega okrožja. Najvažnejša med vsemi je tekma med S. K. Jadran in ZSK. Hermes, kar je povsem umljivo. Nastop med navedenima kluboma je bil vedno zanimiv, ker so se borile primeroma enake sile. V kolikor je bil Hermes defenzivno boljši, toliko je to nadoknadil Jadran z ambicijo in večjo tehniko.

Tekme se vrše v sledečem redu: predpoldne ob 10.30 Jadran rez. : Hermes rez. na igrišču Ilirije. Poleg tega nastopi ob 9. uri še Ilirija rez. : Svoboda. Na igrišču Primorje pa se odigra: dopoldne ob 10. prvenstvena tekma Primorje rez. : Slovan rez., popoldne ob 14. uri pa Jadran : Hermes.

A tim : B tim LNP. V torek na narodni praznik 1. decembra se bo odigrala poizkusna tekma med dvema izbranima moštvoma ljubljanskih klubov. Namen te tekme je, da se preizkusi, kateri igrači bi prišli v poštev za medmestne in reprezentančne tekme, za katere se pogaja LNP. Vsekakor smemo pričakovati, da bo tekma nudila mnogo sportnega užitka, vsled česar bo gotovo naše sportno občinstvo v obilnem številu posetilo to tekmo, pri kateri bodo nastopili naši najboljši igrači.

Službeno iz LNP. Za poizkusno tekmo, ki se vrši v torek dne 1. decembra odrejam sledeči moštvi: A tim: Miklavčič-Pečnik, Beltram, dr. Tavčar, Gabe Zupančič, Lado Zupančič, Janez Zupančič, Poduje S., Oman, Martinjak, Kreč. B tim: Erman Josip Birsa, Jančigaj-Zemljak, Kern, Pišek, Čamernik, Erman A., Buljevič, Uršič, Jamnik. Rezerve: Habicht, Pleš, Slamič, Marchioti, Volkar, Doberlet. Drese da podsavez, ostalo imajo prinesti igralci seboj (hlačke bele). Le upravičeni in dokazani zadržki se imajo javiti do pondeljka zvečer. — Podsavezni kapetan.

Beograd : Novi Sad. Nogometna tekma med reprezentancama imenovanih mest se vrši 1. decembra v Novem Sadu. Beograjsko moštvo je sestavljeno nastopno: Mihajlović (Jedinstvo), A. Marjanović (Soko), Petrović (Jugoslavija), S. Popović (Jugoslavija), Kolnago (Soko), S. Marković, Čulić, Jovanović, Luburić, Petković, Sekulić (vsi Jugoslavija). Rezerve: Nikolić, Mladenović, Kuzmanović (vsi Jugoslavija). Beograjski podsavezni kapetan ni mogel v to reprezentanco določiti nobenega igrača BSK., ker igra ta klub na ta dan prijateljsko tekmo z zagrebškim Gradjanskim.

DFC. v Subotici. V sredo je DFC. na svojem povratku iz Beograda igral v Subotici proti SAND ter ga porazil s 6 : 4 (4 : 0).

I. S. S. K. Maribor ne gre na Koroško! Tekma med prvakom Celovca in I. S. S. K. Maribor, ki bi se morala vršiti v Celovcu jutri v nedeljo, je odpovedana. Seveda odpade sedaj tudi gostovanje Maribora v Beljaku.

Nov svetovni rekord Ritole. Iz Newyorka javljajo, da je Finec Ritola v teku na 10 km z 29:26 postavil nov svetovni rekord.

Prvenstvena nogometna tekma v Celju med S. K. Celje in S. K. Atletik se bo po nalogu ljubljanskega nogometnega podsaveza zopet igrala v nedeljo dne 29. t. m. na igrišču «Pri skalni kleti». Začetek tekme ob 14.30. S. K. Celje nastopi v sledeči postavi: Gril-Šaleker, Goršek-Čančer, Natkanaš, Krušnik-Stožir, Popović, Regner, Hajvert, Wagner. Rezerve: Omerzu, Gobec, Tomič.

Sportno drsališče SK. Ilirije. — S. K. Ilirija intenzivno pripravlja svoje drsališče ob Celovški cesti za nastopajočo drsalno sezijo 1925/26. Ako se vzdrži sedanje ugodno vreme, je računati, da bo drsališče že prihodnje dni otvorjeno. Drsalna ploskev se napravlja umetnim potom, s škropljenjem na posebno prirejena tla. Drsališče je letos nekoliko povečano in kakor lani lepo razsvetljeno. V slučaju potrebe se bo povečala tudi garderoba. Sezonske karte se razprodajajo od danes naprej pri tvrdki J. Gorec, Dunajska cesta, po ceni 100 Din na nečlane in 60 Din za člane in dijake.

Iz ZNS. sekcije Ljubljana. (Službeno.) Gg. kandidati za savezne izpite se obveščajo, da se vrše teoretski izpiti danes, v soboto ob 20. uri v damskem salonu kavarne «Emona» (I. nadstr., skozi kavarno), praktični izpiti pa jutri ob 9. uri dop na igrišču Ilirije. Prvenstveno tekmo rezerv Slovan : Primorje dne 28. t. m. ob 10. na igr. Primorja vodi g. Kemperle; za ostale tekme se določijo sodniki naknadno. Prvenstveno tekmo Celje : Atletiki bo vodil g. Frankl. — Tajnik.

Službeno iz LNP. Pozivljeta se SK. Ilirija in SK. Svoboda, da postavita pod kaznijo jutri v nedeljo dne 29. t. m. ob 9. poeno moštvo na igrišče SK. Ilirije. — Tajnik II.

LLAP. (Tehnični odbor). Jesenski cross country v nedeljo 29. t. m. Start ob 11. uri na igrišču SK. Ilirija. Vsi sodniki, določeni za ta tek, katerih imena so bila prejšnji teden v službenih objavah v «Jutru» priobčena, so naprošeni, da pridejo k sodniškemu sestanku ob 10. uri na igrišče. Sodniki na progi in reditelji (po 3 od vsakega kluba, člana LLAP.) morajo biti na igrišču najpozneje ob 9.45 uri. Naproša se g. tehn. referent, da pride na igrišče najpozneje ob 8.30 uri za markiranje proge. — Pročelnik.

ASK. Primorje. (Hazena sekcija). V nedeljo, 29. t. m. se točno ob 10. uri začne prvi redni zimski trening hazena sekcije v dvorani za klubove zimske treninge v Kolizeju, Gosposvetska cesta. Udeležba vseh hazenašic je strogo obvezna. Proti neupravičeno odsotnim se bo strogo postopalo. Istotam pot reningu dogovor glede urnika za redne zimske treninge. Treninga naj se udeležita gg. Vončina in Vidic. Slednji ima prinesti s seboj dve hazenski žogi. Igralke naj prinesejo seboj copatke, dres in eno toplo zimsko jopo (sviter). Zbirališče točno ob 9.45 pred Kolizejem. — Trener.

ASK. Primorje. Danes, ob 20.30 uri se vrši pri Levu, Gosposvetska cesta predavanje o sportu, ki ga priredi društvo Soča. Pozivamo vse naše članstvo, da se tega velezanimivega predavanja udeleži v čim večjem številu.

S. K. Ilirije nogometna sekcija. Važen sestanek rezerve in juniorjev se vrši danes, v soboto ob 17. uri v garderobi na igrišču. Pri tej priliki obračun članarine, stavbnih kamnov in znakov. Kombinirano moštvo igra jutri ob 9. uri zjutraj tekmo s Svobodo. Sestava se določi na sestanku. — Načelnik.

JNS in tekma v Rimu. Na zadnji seji JNS je bilo vodstvu JNS z ozirom na italijansko turnejo naše reprezentance, ki je končala kakor znano po dveh uspehih v Padovi in Napolju, z velikim porazom v Rimu, izrečeno zaupanje. Značilno je, kaj je odgovoril Beograjski nogometni podsavez na poziv zagrebškega podsaveza. Beograjski podsavez se je postavil na stališče, da mu ne more biti merodajno, kaj se o tej turneji piše in govori, temveč da mu morajo merodajni faktorji obrazložiti vse vzroke, ki so dovedli do te tekme in do tega poraza.

Sparta (Praga) : Hakoah (Dunaj) v Parizu. Francoski listi javljajo, da se pogaja pariški Red Star Club s praško Sparto in dunajsko Hakoah, naj bi imenovana kluba igrala 10. januarja 1926. ekshibicijsko tekmo v Parizu.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 27 novembra 1925. Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavina mm
Ljubljana . . .	7.	759·9	1·3	sev. zap	del. obl.	
Ljubljana . . .	14.	759·6	1·8	zap.	več. obl.	
Ljubljana . . .	21.	758·5	1·0	sev. zap.	pol. obl.	
Zagreb	7.	759·6	2·0	.	jas.	
Beograd . . .	7.	754·1	0·0	.	sneg	3·0
Dunaj	7.					
Praga	7.	761·5	5·0	.	jas.	1·0
Inomost . . .	7.					

Solnce vzhaja ob 7·14. zahaja ob 16·22, luna vzhaja ob 15·41, zahaja ob 4·48.
Barometer nestan., temperatura nižja

Dunajska vremenska napoved za soboto: Jutri mogoče še lepo vreme. Temperatura se bo nekoliko zvišala. Prihodnje dni nemirno vreme.

Iz življenja in sveta

Abbé Vetterle umrl

Rim, 25. novembra.

Tukaj je umrl v štiriinšestdesetem letu svojega življenja bivši alzaški poslanec v berlinskem rajhstagu, po vojni pa poslanec v francoskem parlamentu opat abbé Vetterle, katerega je bivši francoski ministrski predsednik Poincaré pridelil francoskemu zastopstvu pri Vatikanu.

Emile Vetterle, po poklicu svečenik, po srcu goreč francoski domoljub in po udejstvovanju politik, je prišel na svet dne 2. aprila 1861. v Colmarnu. Dovršil je najprej francosko gimnazijo, potem je nadaljeval bogoslovne študije na univerzah v Innsbrucku in v Salamanki. Končno je bil posvečen v duhovnika. Leta 1893. je postal katoliški vikar v Colmarnu. Prevzel je glavno uredništvo lista «Journal de Colmar», ki se je boril za francoski duh v Alzaciji in Loreni. Pet let pozneje (l. 1898.) je kandidiral za poslanca v nemški državni zbor in je zmagal. Vetterlejevo domoljubje in delo za osvobojenje francoskih dežel izpod nemškega jarma je bilo tako veliko, da je njegovim ciljem žrtvoval vse smotre klerikalizma. Bil je moder mož in je znal ločiti svojo cilje od pravega političnega prepričanja. Svoj frankofilski pravec in protinemško tendenco je posebno ostro naglašal v listu «Nouvelliste d' Alsace-Lorraine», katerega je sam ustanovil in s katerim je umel pridobiti za svojo politiko tudi liberalne kroge ter celo protestante. V člankih in govorih se je kazal vedno odločnega, neomajnega borca. Bil je strupen polemik. Nasprotniki so se ga na tem popriščn zelo bali.

L. 1914., ko je izbruhnila svetovna vojna, je pobegnil v Francijo. Rajhstag v Berlinu je razveljavil njegov mandat in oblasti so ga obtožile radi veleizdaje. Po osvobojenju Alzacije in Lorene je ustanovil list «Rhin Francais» in l. 1920. je bil izvoljen za poslanca v francoski zbornici. Vrgel se je na delo z novim elanom in je postal posebno vnet propagator francoske kulture, francoskega duha in jezika v tako dolgo podjarmljenih deželah. Kadar je šlo za načelna vprašanja mu ni bilo mar klerikalizma, kateremu je dal slovo vselej, kadar je nasprotoval francoskim narodnim interesom.

Bivši cesar Viljem v Parizu

Iz Pariza poročajo: V pondeljek so imeli na Avenue de l' Opera neobičajno senzacijo. Ljudstvo je vrelo od vseh strani vkup in je razburjeno vpilo, da sta se pojavila v neki trgovini čevljev — bivši cesar Viljem II. in njegova žena. Kupovala sta čevlje. Prodajalka je baje prva «spoznala» bivšega cesarja, ki je bil ves siv, a je še vedno imel zavihane brke in svetle oči, ter nosil v gumbnici trak od nekega reda, katerega v Franciji ne poznajo. Dama je prišla medtem ko je stregla, v tako zadrego, da ni vedela, če naj nagovori moža, ki je stal pred njo z «Veličanstvom» ali če naj pokliče policijo.

Odločila se je za kompromis in je poslala po poslovodjo. Pametni mož je najpoprej smatral za izključeno, da bi prišel Viljem v Pariz. A čim bolj je ogledoval odjemalca, tem hujše je dvomil o stvari. Primerjal je tudi legendarno Viljemovo roko z roko moškega v trgovini in je ugotovil, da je krajša od druge roke. Končno ga je popadel strašen dvom. Iz Doorna je namreč pred kratkim tvrdka res prejela neko naročilo za čevlje. Viljem torej ni naročil čevljev naravnost, temveč po neki drugi osebi. Kaj, ko bi torej bil kupovalec res Viljem? V neskončni zadregi se je približal poslovodja ter vprašal gospoda: «Kam pa naj pošljem blago?» Kupec ni rekel nič, temveč je mirno položil na vitrino vizitko s svojim imenom. Na vizitki je stalo: «Grof Mon-Fleury, Hotel X.» — A v tem hotelu so se pred svetovno vojno nastanjali Viljemovi sinovi, kadar so se mudili v Parizu incognito. Nastala je seveda velika nervoznost. Poslovodja je telefoniral sem, telefoniral tja, poizvedoval v hotelu ter končno izvedel resnico: Kupovalec čevljev je neki visok političen uradnik iz pomorskega mesta Le Havre in je cesarju Viljemu tako podoben, da ga je mogoče zamenjati z njim. Drugače pa je zadeva nedolžna in v redu. Franciji se ni bati obiska starega hohenzolernskega sovražnika.

Helij iz zraka

Helij je, kakor znano, indiferenten, elementaren enoatomski plin, katerega specifična teža znaša 3.18. Ker se ne da spremeniti v tekoče stanje niti pri 264 stopinjah Celzija, je posebno pripraven za plinske toplomere. V zadnjih časih so ga uporabljali za balone. Pridobivali so ga iz zemskih plinov v Fortu Worthu (Zedinjene države) ter v Ontariju in Alberti (Kanada). V Worthu so že med svetovno vojno v enem samem laboratoriju proizvajali po 5000 kubičnih čevljev helija dnevno. Ta helij je bil po kvaliteti 90 procenten, torej prav dober. Kakšne množine helija pa so potrebne za zračne ladje, nam kaže posebno Zeppelin «Los Angelos», katerega so napolnili s 70 tisoč kubičnimi metri helija. Stroški za plin so bili velikanski: ena sama polnitev je stala okolu tričetrt milijarde dolarjev.

Sedaj poročajo iz Londona, da se je angleškim kemikom posrečilo pridobivati čist helij iz zraka. Proces pri tem je baje isti kakor pri izpreminjanju zraka v tekoče stanje. Zrak je namreč sestavljen iz kisika, dušika, argona, neona in helija. Zmrzel helij je baje do 95 odst. čist. En liter tega plina stane en funt šterling in na eno mero helija pride 1,185.000 mer zraka.

Nesrečni loterijski dobitnik

V Monakovem se je te dni ustrelil italijanski trgovec Capuani. Kupil je pred časom srečko državne loterije in je zadel lep dobitek v znesku pol milijona zlatih mark. Ponovno se je Capuani šalil, da bo razdelil, ako zadene, denar na dve polovici, katerih ena pripade monakovskim dimnikarjem, druga polovica pa meščanski pivovarni. To svojo odločitev je tudi napisal, podpisal in dal protokolirati pri notarju.

Naenkrat je počilo — Capuani je s svojo srečko res zadel. V strahu, da bi moral izpolniti obljubo ter odšteti četrt milijona zlatih mark dimnikarskemu društvu in četrt milijona pivovarni, je segel po samokresu in izvršil samomor. Na ta način je rešil svojo čast in zapustil svojim potomcem lepo premoženje, katerega se pač ni nadejal, ko je v šali delil kožo medveda v hosti.

V treh urah milijonar

Pri nas kaj takega ne bi bilo mogoče, mogoče pa je v Ameriki, v deželi vseh možnih nemožnosti. V Chicagu živi študent, Grange po imenu, ki so mu vzdeli priimek «Red Grange», to je po naše «Rdeči Grange». Študent Grange ima namreč ognjeno - rdeče lase . . . A to ni njegova edina odličnost. Ne morda, da bi se bil izkazal v katerikoli znanosti, ki jih poučujejo na univerzi v Illinoisu. Ne, izkazal se pa je kot prvovrstni branilec v — nogometu.

Granga je torej naklonjena usoda v dobesednem pomenu zgrabila za lase. Ponudili so mu namreč nogometni mogotci velik honorar, če bi bil pripravljen nastopiti v javni tekmi. Očividno jim pri tem ni šlo toliko zanj kot nogometaša kakor za rdečelasca . . . Vzlic odsvetovanju univerzitetnih profesorjev je Red Grange zgrabil priliko z obema rokama in sklenil dva kontrakta. V enem se je obvezal, da bo nastopil v bližajoči se tekmi, ki jo priredita v Chicagu nogometna kluba «Illinoiški medved» in «Chicaška enaistorica». Honorarja bo dobil za ta nastop 30.000 dolarjev (po naše 1,700.000 dinarjev). V drugi pogodbi pa se je obvezal, da bo nastopil 6. decembra t. l. v moštvu «Newyorški velikani». Klub mu bo plačal 10.000 dolarjev (560.000 dinarjev).

V dveh tekmah bo torej srečni rdečelasec Grange «zaslužil» 40.000 dolarjev (preko 2 milijona našega denarja). Ko bo obe tekmi absolviral, si bo pa seveda po ameriškem običaju privoščil par tednov oddiha v Floridskih kopališčih Palm - Beach ali pa Miamu, nakar se bo v početku januarja vrnil na univerzo polagat izpite. Pravijo pa, da mu pri izpitih ne bo šlo lahko, vsaj tako lahko ne kakor pri nogobrcu na zeleni trati. Listi namreč zatrjujejo, da se illinoiški profesorji že zdaj zgražajo nad svojim učencem. Baje se jim zdi nadvse nemoralno, da bi mogel študent v treh urah zaslužiti toliko, da bi se mogel brez dela in . . . brez izpitov pretolči skozi vse bodoče življenje. Red Grange stori torej dobro, pravijo ameriški listi, če ostane tudi čez zimo v Palm-Beacku in se razjarjenim moralnim gospodom profesorjem sploh nikdar več ne prikaže pred oči . . .

Kavalirski Madžari

Budimpešta, 24. novembra.

V nekem odličnem nočnem zabavišču se je odigral včeraj mučen incident. Nastopali sta dve angleški plesalki, ki sta gledalce razvneli s svojimi produkcijami. Naenkrat sta vstala od neke mize dva črnca in stopila naprej. Eden se je priklonil pred prvo plesalko ter jo prosil s poklonom, naj pleše ž njim. Dama je na te poziv razgreta šnila pokonci in zavpila: «Jaz ne plešem z vami! Kolika nesramnost in drznost, da se me kot črnec sploh upate nagovoriti za skupen ples! Strašno, da nas zasledujejo črnci celo semkaj v Budimpešto!»

Črnec se je po tem dogodku sramežljivo odstranil, toda občinstvo, ki je videlo in čulo, kaj se je pripetilo, je zahtevalo od lastnika varijeteja da mora nemudoma odpustiti obe plesalki, sicer se bo začel bojkot njegovega podjetja. Ravnatelj je skušal pomiriti goste, kar se mu pa ni posrečilo. Slednjič se je vendar moral vdati in prositi dami, naj zapustita lokal, da ne pride do prelivanja krvi. Ko je bilo zahtevam navzoče publike ugodeno, se je zabava nadaljevala in črnca sta plesala z madžarskimi baletkami.

PLESNA SEZIJA!

Smokinge, žakete, frak po vseh predpisih modernega sveta iz najfinejšega angleškega blaga izgotavlja izredno ugodno tvrdka **DRAGO SCHWAB, Ljubljana.**

Tat in pustolovec s tremi zaročenkami

Policija v Monakovem je prijela Berlinčana Fritza Walda, moža zelo čudne preteklosti. Wald je stanoval v Berlinu, od koder je delal izlete v večja nemška mesta in plenil vile imovitih ljudi. Uporabljal je pri tem početju neko pomožno sredstvo, katero je izumil sam in katero mu je zelo olajšalo plezanje. Njegova metoda je namreč obstojala v tem, da ni vdiral v stanovanja, ampak je plezal do oken, skozi katera je prišel v sobe, kjer je izvrševal tatvine.

Poleg tega sredstva je pomagala Waldu pri njegovih podjetjih tudi vzorno organizirana poročevalska služba, za katero je plačeval težke denarje. Bil je vedno o pravem času obveščen, kdaj so njegovi «klijenti» z doma in kako se po najkrajši poti doseže tatinski cilj. Radi tega mu je bila sreča skoraj brez izjeme mila: redkokdaj se je pripetilo, da so ga preplašili in da je moral bežati. Nakopičil si je cela skladišča blaga in dragocenih uplenjenih predmetov, katere cenijo policijske oblasti nad milijon zlatih mark vrednosti.

Wald je bil poleg tata tudi izvežban pustolovec. Nastopal je večkrat pod imenom plemenitaša von Borreaha ter se je zaročil s tremi damami iz najboljše nemške družbe. Seveda je imel tudi pri svojih zaročenkah opraviti z denarjem; ko je ženske opeharil, je navadno izginil in se ni več prikazal v njihovi okolici. Sedaj je zaprt in pride pred sodišče, ki zbira gradivo za obravnavo.

× ***Kaj zanima Newyorčane?*** O čem Newyork govori in kaj njegove prebivalce najbolj zanima, zvemo najbolje, če pregledamo naslove iz ene same številke ilustriranega newyorškega dnevnika «Daily News», ki izhaja dnevno v več kakor en milijon izvodih. Evo naslovov, povrsti, kakor si drug drugemu slede: Streljal na nevesto in mater. Mat podlegla poškodbam. — Štiriletna deklica se je zadušila v kislini. — Policijska razzia v tridesetih broadwayskih klubih. — Pijan avtomobilist obsojen na šestdeset dni zapora, ker ni imel voznega lista. — Ubog farmerski hlapec ustreljen. Trije postopači osumljeni zločina in aretirani. — Trije dečki, osumljeni posilstva na mladi deklici, trdovratno taje. — Tat vrnil ukradene dragulje in dobil zato 65.000 dolarjev. — Obrežna straža zaplenila ladjo z 2916 tonami. Vsebina: 5000 zabojev alkohola. — Operetna diva razkrinkala poročenega moža, ki ga je izvabila v past. — Stražnik, ki je obtožen, da je napadel damo v avtomobilu. — Taki in podobni naslovi polnijo strani enega izmed najodličnejših newyorških listov. Kot kuriozum naj navedemo še naslov, ki se blesti povsem neženirano med ostalimi: Coolidge priznava, da je Zedinjene države zagrnil val zločina, globoko pa je uverjen, da je proti temu le eno sredstvo: vera.

× ***Conan Doyle mistificiran?*** Kakor poročajo iz Newyorka, se zdi, da je sir Conan Doyle — ki je, kakor znano, poslednje čase zašel med spiritiste — na svojem novem področju doživel malo presenečenje, ki mu utegne izpodbiti njegovo neomajno vero v duhove. Neki doktor Walter Price, ki mu je «Družba za psihična raziskovanja» v Bostonu poverila nalogo, da preišče avtentičnost fotografičnih posnetkov duhov (za katerih pristnost se je poleg drugih spiritistov zavzemal zlasti Conan Doyle), je ugotovil, da ti posnetki niso avtentični, da so nasprotno celo podtaknjeni.. V svojem poročilu, ki ga je g. Price podal na seji omenjene družbe, je med drugim rekel tudi tole: «Najbolj čudno se mi zdi, da angleški spiritisti očividno ne poznajo niti slik, ki vise v londonski «Narodni galeriji». Zakaj če bi le enkrat obiskali omenjeni muzej, bi se na prvi pogled mogli uveriti, da je skoraj polovica oseb Murillove «Svete družine» služila kot baza za spiritistični fotografski posnetek, za baš taisti posnetek, o katerem trdi sir Arthur Conan Doyle, da je eden izmed najpomembnejših, kar jih je imel priliko videti, odkar se peča s spiritizmom.» — Hud poper za gospoda Doyla! Zakaj ni raje ostal pri kriminalnih povestih, prihranil bi si bil tako marsikatero blamažo!

Zdravstvo

Cepivo proti tuberkulozi

Odkritje francoskega zdravnika doktorja Calmetta.

Urednik medicinske rubrike pariškega «Journala», Lucien Chassaigne, je zadnjič intervjuval slovitega francoskega zdravnika in raziskovalca tuberkuloze dr. Calmetta, o katerem smo tudi v našem listu poročali, da je odkril serum za zdravljenje tuberkuloze.

«Ne striniam se z vami novinarji», je dejal dr. Calmette, «ki mislite, da morate takoj obesiti na velik zvon vse, kar ste čuli in zvedeli o mojih raziskovanjih . . . Cepivo za tuberkulozo? Upajmo, da smo ga našli, toda treba bo še več let dela, predno bomo mogli nedvoumno obvarovati človeštvo pred to strašno boleznijo. Za enkrat vam vem povedati le, da je cepivo BCG docela neškodljivo. (Naj na tem mestu razjasnimo, da se Calmettov serum imenuje po začetnih črkah doktorja Calmetta in njegovih dveh pomočnikov gg. Bilié in Guérin.) To je bil prvi pogoj, ki ga je bilo treba izpolniti. Kar se pa tiče njegovega zdravilnega učinka, morem na podlagi rezultatov, doseženih na več tisočih ljudeh in živalih, reči, da vzbuja velike nade. Določnejšega odgovora zaenkrat še ne morem dati, ker poskusi še niso zaključeni. V sličnih vprašanjih je treba biti na moč oprezen: zakaj preveliko in pregrenko je razočaranje, ki ga utegne povzročiti prezgodaj in nepremišljeno v svet vržena vest.»

«Govorilo in pisalo se je precej o prisilnem cepljenju», je nadaljeval doktor Calmette. «To bi bila po mojem globokem uverenju velika zmota in če bi mene kdo vprašal za svet, bi odločno odsvetoval obligatorično cepljenje. — Le toliko sem vam hotel povedati. V ostalem pa zaupajte v nas: mi delamo brez prestanka. Upajte, da nam uspe!»

Toliko dr. Calmette.

Kako stoji pravzaprav danes to nadvse važno vprašanje?

Bilo je v juniju leta 1924., ko je doktor Calmette obvestil pariško Medicinsko Akademijo o uspehih, ki jih je dosegel na otrocih z vcepljenjem protituberkuloznega cepiva, na katerem je delal in študiral že od leta 1906.

Vsi dotlej storjeni poskusi, ustvariti cepivo, ki bi zmanjšalo strupenost bacilov s toploto ali pa s kemičnimi produkti, vsi taki in podobni poskusi so ostali brezuspešni. Dobljeni preparati so bili vsi tuberkuligeni, to se pravi, namesto da bi organizem branili in varovali, so ga nasprotno celo inficirali.

Doktor Calmette je začel svoje poskuse z nekim bacilom govejega izvora, ki je bil izredno strupen; ustvaril je tekom trinajstih let 230 zapovrstnih kultur in dognal, da je mikroba teh kultur popolnoma in hereditarno izgubila vso tuberkuligensko nagnjenje, nasprotno, da je celo jela v organizmu celo tvoriti nova telesca, ki so organizem varovala pred infekcijo.

Doktor Calmette je dolgo delal poskuse s to mikrobo; uveril se je, ko je cepil ž njo morske prešičke, opice in teleta, o njeni absolutni neškodljivosti, in končno se je odločil, da jo preskusi še na malih otrocih, nagnjenih k tuberkulozi.

Statistika, izdelana za mesto Pariz in za departman Seino kaže, da znaša mortaliteta otrok, rojenih od tuberkuloznih staršev, s katerimi žive v skupnem rodbinskem življenju, 25 odstotkov v dveh letih.

Doktor Calmette je cepil 2070 novorojencev s cepivom B. C. G. in jih je potem prepustil bolnim staršem. Izkazalo se je, da ni od teh otrok, ki so bili izpostavljeni inficiranju s strani tuberkuloznih staršev, umrlo niti pol odstotka!

Manj vestni učenjaki kakor je doktor Calmette, bi morda že vsemu svetu oznanjali zmago. Dr. Calmette in njegova dva asistenta pa še vedno niso uverjeni o brezpogojni uspešnosti cepiva.

V Kindiji je doktor Calmette napravil poskus na opicah. V skupno kletko je postavil tuberkulozne, poleg njih pa zdrave opice, nekatere cepljene, druge necepljene. Dr. Calmette je doživel zadoščenje: nobena izmed opic, ki je bila cepljena s serumom B. C. S., ni nalezla tuberkuloze.

Čeprav doktor Calmette vzlic eklatantnosti uspeha še vedno noče pred javnost, uporabljajo njegovo iznajdbo že v več državah, tako v Belgiji, Švici, Angliji, Italiji, v Zedinjenih državah in seveda v Franciji in njenih kolonijah. V Pasteurjevem institutu v Parizu delajo poskuse dan na dan, kakor pišejo listi, z velikim uspehom.

Upajmo, da ni več daleč čas, ko bo svet odrešen ene izmed najhujših bolezni, kar jih pozna človeštvo od postanka pa do danes.

Kako toplo sme biti stanovanje

Zdravniki pravijo, da so ljudje, ki stanujejo v hladnih prostorih, manj podvrženi prehladu in nalezljivim boleznim, kakor oni, ki grejejo svoje stanovanje čez mero. Zato svetujejo, naj ne bo soba pozimi preveč zakurjena. Kar je čez 20 stopinj Celzija, je že preveč.

Temperatura zraka v sobi je najvažnejši činitelj našega zdravja v zimskem času. Zrak, ki je prevroč, onemogoča izhlapevanje in telo v takem stanju ne more oddajati svoje toplote zraku. Če pa je pot hlapom iz našega života zaprta, začuti človek kmalu neugodne posledice. Naša telesna temperatura se dvigne, srce jame biti močneje, dihanje postane težje in krvni obtok pride v nered.

Soba, ki je preveč razgreta, nam jemlje tudi fizično moč. Poskusi so namreč pokazali, da ljudje, ki so kos precejšnjemu naporu v mrazu, niso v toplih prostorih za nobeno delo. Znano je dalje iz praktičnega izkustva, da v vročini popolnoma omaga naša volja do dela. Lažje je delati v nekoliko hladnejših, kakor pa v prevročih prostorih.

Previsoka vročina ima torej v splošnem slabe posledice za naše zdravje. Ljudje, ki žive v zelo vročih prostorih, se radi prehladijo. Dihalni organi se jim kmalu vnamejo, če pridejo na mrzel zrak. V zimskem času bi se zavoljo tega morali držati pravila, da moramo naša stanovanja kuriti zmerno, a nikoli preveč. Vsaj če hočemo, da ne bomo

Rodbinski prstan

II.

Leonardov prstan.

Tako-le je bilo: V večernem dimu, popolnoma potopljena v spomine in prevzeta od sozvočja poltemnih postav in luči na ulici, je sedela plesalka Lena na rdeči plišasti zofi v kavarni in pušila cigareto. Stoli okrog njene mize so bili prazni. Z nožico je udarjala takt in gledala zasanjana v pouličnı polmrak.

In videla je — pri tem se je nehote malce stresla — kako je obstal pred kavarno mrtvaški voz. Iz voza je stopila temna postava, ki je skoro plavala naravnost proti kavarni. Ljudje so se ji na daleč umikali.

Plesalka je videla, kako je odprla vrata brez vsakega giba in šla naravnost proti njeni mizi. Ljudje so se neznancu umikali, to je še videla, zakaj trenutek nato je ta že neslišno sedel na zofi poleg nje, tako da se mu je v strahu umaknila. Plesalka je gledala sedaj, boli iz protesta kakor od groze, na ulico: mrtvaški voz je izginil. Mož poleg nje ji je pokazal celo svoje lice. Lice, v katero je bila narisana posmrtnost: čudno štrleč nos, grozne čeljusti in rumenkasta mrtvaška polt. Dolgi in tanki prsti so šklepetali po mramorni mizici kakor lesene paličice. Razmršenih las so se držali drobci prsti. Postavo je ovijala široka črna obleka, kravata je izginila v vzdolbenih prsih.

Plesalka Lena se je stresla: strah ji je stiskal grlo in ni se mogla geniti. Imela je samo en občutek: zdaj boš umrla . . . zdaj boš umrla . . . Srečna je bila, ko je prišel natakar in vprašujoče pogledal tujca. Ta pa je sedel leseno in nemo, ni dihal in ne videl natakarja, ki je hitro odšel, vesel da nima z neznancem nobenega opravka.

Plesalki je izginila poslednja nada in v strahu je čakala, kaj se bo zgodilo. Črni tujec je upri oči vanjo: brez žarka so bile, globoke in ugasle. In tiho je izpregovoril:

«Leonard vas pozdravlja . . .»

Leni je zastalo srce in vsa trepetajoča je odgovorila:

«Leonard je že tri mesece mrtev.»

Tujec je šepnil:

«Pozdravlja vas in nekaj želi od vas. Pošilja me, da vam povem, da ne bo prej našel miru, dokler mu ne daste, kar je njegovo.»

«Kdo ste?»

«Njegov brat.»

«Leonard ni imel nobenega brata.»

«Tam spodaj smo vsi bratje.»

Lena se je skoro onesvestila. Tujec pa je šepetal dalje in pri tem mu je padel zob iz ust:

«Leonard prosi za prstan, ki ste si ga pridržali. V njegovi družini pokopavajo vse člane z družinskimi spomini.»

V Leni se je uprl zadnji ostanek razuma. Ravno prihodnji dan je hotela prodati prstan in ogromne številke so skakale pred njenimi očmi.

«Bila sem Leonardova prijateljica, vse, kar imam od njega, mi je podaril, tudi prstan.»

«Vse vam je podaril, le prstana ne!»

«Kako veste . . .?»

«Danes mi je povedal. Nimate pravice do prstana, zakaj že čez mesec dni ste pozabili na Leonarda.»

Plesalki je postalo ledeno mrzlo.

«Dajte mi prstan nazaj!» je zahteval črnec.

Lena je molčala.

Neznanec je postavil prédse peščeno uro, jo motril in rekel:

«Moj čas je prišel. Moram dol. Sam vam bo rekel, da mu morate vrniti prstan. Pojdite! Moj voz me čaka pred vrati. — vstanite!»

Plesalka je odprla torbico, boječe pogledala skozi okno — glej, že je stal zunaj na ulici mrtvaški voz — izvlekla prstan in ga položila na mizo.

Črnec ga je vzel in odšel kakor je prišel.

Ko se je Lena zopet zavedala, ni bilo več neznanca in ne voza.

* * *

Drugi dan je pisal E. B. Solk gospej Regini Rehn, materi pred kratkim umrlega muzika Leonarda Rehna:

«Milostiva! Vedel sem, da ona mlada lahkomiselna deklica, ki ji je Vaš pokojni sin daroval zadnjo ljubezen, ne bo hotela prostovoljno izročiti prstana. Vedite pa, da sem sedaj tudi popolnoma prepričan, da ji ga Vaš sin sploh ni nikoli podaril. Sedaj se nahaja v mojih rokah in Vam je na razpolago. Ni zanimivo, kako sem ga dobil. Poznam histerično naravo plesalke: malo šminke in dosledno doigrana komedija sta mi pripomogli do uspeha. Vesel sem, da Vam lahko izročim Vašo rodbinsko dragocenost in se priporočam: E. B. Solk.»

(Iz nemščine.)

Ujetnik od Zente

je naslov razkošnega monumentalnega filma, ki ga v kratkem prinese

Elitni Kino Matica

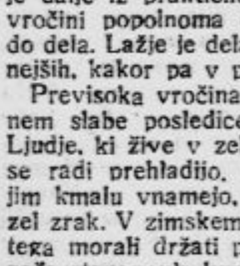

Mariborska gradbena premišljevanja

Maribor, v novembru.

Praznik sv. Šmona in Jude je za nami, polhi so sklenili svoje delovanje, podavši se na zimsko spanje. Mariborski zidarji pa so se pravkar predramili. Spali so že več let, oči so se jim že nekoliko bile zarasle in kosti odrevenele, da so prespali poletje. Šele čudovita mariborska jesen jih je prebudila, da so pograbili za svoja zaprašena kladiva in žlice ter se podali gradit.

Po dolgem presledku rasto iz zemlje zopet večje, omembe vredne stavbe, na veliko veselje Mariborčanov, ki so že skoraj pozabili, iz česa so hiše zidane. Zato jih je pred zidarskimi odri vedno dovolj, da z zbranim duhom spremljajo vedno živahnejše gibe zidarjev, ki z mravljinsko pridnostjo kopičijo dan in noč opeko na opeko, zid na zid.

Saj ni, da bi se prevzeli. Tri večja poslopja se grade, nič več. Ampak živinče, ki se leta in leta muči z rezanico, je po pravici lahko veselo, če pride vsaj do šopa zelene detelje.

Celo pomlad in celo poletje je Maribor spal. Edino Posojilnica v Narodnem domu je nekoliko motila mir in pokoj, ki je plaval nad vodami. Svoji hiši na Aleksandrovi cesti je dvignila streho za eno nadstropje; pridobila je eno lepo stanovanje. Zunaj ob Betnavski cesti pa je postavila dve lični enodružinski hišici. Poklonila je Mariboru torej tri čedna stanovanja. Poleg Posojilnice je bilo še par privatnih junakov, ki so izkonštruirali ob Stritarjevi ulici in nje bližini v majčkenih hišicah okoli šest stanovanj. Zraven tega štiri lopice za tobak in sadje, tri skladišča, dve garaži, eno stranišče (ampak privatno!) — eto, to je naša gradbena bilanca do jeseni. Izgleda, da se zemeljsko težišče vsled nje ni premaknilo.

Ampak to je bilo! Zdaj ko kaže nebeška konstelacija na čas počitka, se je razvnel zidarski narod. Na treh točkah mesta — razdeljene so tako pripravno, da jih zmeren penzijonist ravno eno popoldne lahko obrede in pregleda — se grade tri poslopja, ki bodo zmanjšala našo stanovanjsko zadrego za 46 stanovanj. Zmanjšale samo teoretično, praktično se bo to komaj poznalo.

Prvači Pokojninski zavod. Na Kralja Petra trgu gradi po ljubljanski firmi Dukič in mariborski Iv. Živic na podlagi načrtov arhitekta Costaperarie stanovanjski blok, sestoječ iz štirih hiš. V tem bloku bo vse mogoče: trgovine, skladišča, hlevi, tudi restavracija in garaža, prenočišča za tujce celo in bogve kaj še vse, poleg tega pa tudi — kar je za Maribor največje vrednosti — 31 stanovanj s štirimi, tremi, dvema in eno sobo. Mnogo je bilo že nevernih Tomažev, ki so mislili, da se iz dolgotrajnih porodnih bolečin ne izcimi nič, kvečjemu miška; toda zida se v polnem obsegu.

Kljub vsej hvali, ki jo je Maribor dolžan podjetnemu zavodu, pa se Mariborčan vendarle sprašuje, ali je bilo prav, da se na tem, arhitektonsko tako sijajno položenem mestu, grade ta poslopja, ki vsled svoje drobne vsebine ne morejo biti nikaka monumentalna palača, temveč le stanovanjsko mravljišče s primeroma majhnimi stanovanji. Ta prostor vpije po monumentalni zgradbi in je velika škoda, da se na njem ne gradi prvotno nameravana cerkev sv. Magdalene. Če pa ne cerkev, kje v Mariboru najdete lepši prostor za parlament mariborske oblasti, ki ga bomo tudi enkrat menda postavili? Prava reč, če bi raslo tam še nekaj let korenje in repa. Modrijan bi to prenesel brez večjih bolečin.

Ni dvoma, da postavi Costaperaria lično zgradbo, ali lepa zgradba bi se prilegla tudi na kakem drugem kraju in bogme, prostora v Mariboru še ne zmanjkuje.

Na drugem koncu mesta, v Samostanski ulici, gradi Mestna hranilnica — naj bi se drugi denarni zavodi tu malo pošpeglali — za svoje uradništvo dvonadstropno stanovanjsko poslopje. Hišo, ki jo je po načrtih inž. Jelenca v kratkem času zgradila že do strehe domača firma Accetto in drugovi, bo obsegala sedem prostornih stanovanj.

Tretje poslopje zidajo v Frančiškanski ulici. Bo to mestna uradna in stanovanjska hiša s tremi nadstropji in osmimi stanovanji. Gradi jo po načrtih mestnega gradbenega urada domače podjetje Iv. Živić. V to poslopje se preselita tudi mestno električno podjetje in pa mestni gradbeni urad.

Kdor ljubi lepoto Maribora, je vesel, da dobi gradbeni urad, ta motor vsega mariborskega gradbenega razvoja, nove in dostojne prostore. Je prav, da se izlušči ta urad, ki je šele letos prešel v slovenske roke, iz sedanjih zatohlih in nizkih sobic v prostornejše in svetlejše sobane, zakaj posel ki ga čaka, je ogromen.

Nemci korakajo v moderni gradnji mest na čelu narodov, ampak z Mariborom se ne bi mogli podati na razstavo. To zeleno mesto, na videz tako zalo in čisto, skriva pod svojim plaščem mnogo grdo in težko napako.

Že sam regulacijski načrt je deloma pogrešen v bistvu, v smeri ulic, ne glede na to, da ne morem tudi v posameznostih očitati njega stvarniku posebne iznajdljivosti. Ravno najlepši in najnovejši del mesta, to je del severno od Aleksandrove ceste in Slovenske ulice, je nesrečno rešen in zavožen. Vse ulice gredo točno kot po kompasu od vzhoda na zahod in od severa na jug. Vsled tega ima šest dolgih ulic polovico hiš tako postavljenih, da ne posije v njih sobe nikdar solnce. To je težka napaka, ki jo občutijo na svojem zdravju tisti, ki morajo v brezsolnčnih sobah prebivati in na svojem žepu tisti, ki imajo ob teh ulicah parcele, ker so vsled severne lege manj vredne. In vendar bi ne bilo težko, smer ulic, dokler je bil čas, nekoliko zaokreniti. Ista napaka odlikuje tudi celo Melje. Zapadni del mesta, ki se ravna po toku Drave in južni na desnem bregu, ki sledi koroški progi, je v tem oziru nekoliko boljši.

Še bolj čudna reč pa je, da Maribor nima niti kanalizacije. Maribor, o katerem je zadnjič blag domoljub trdil, da je tako snažen, da lahko kar s tal štruklje ješ, hrani skrbno svoje fekalije v greznicah. Kar je kanalov, so samo za tekoče odpadline. In še ti zidani kanali so položeni brez vsakega sistema, tja in sem, gor in dol, deloma tako plitvo, da se težji voz pogrezne vanje. V to neveselo poglavje spadajo tudi mariborska stranišča. Hvala bogu, da smo trdnega zdravja, sicer bi nas morali bacili — vsaj tako sledi iz medicinskih bukev — nepreklicno že zdavnaj ugonobiti. Mestni stavbni urad in mestni fizikat pred vojno sta spala ali pa sta hotela ustanoviti iz Maribora idealno, na raznih kulturah prebogato bakteriološko stanico.

Najnujnejši in največji nalogi gradbenega urada sta pač nova regulacija in kanalizacija mesta. Ne dvomimo, da bo prerojeni gradbeni urad, s katerega veje osvežujoč in blagodejen veter napredka, zastavil svojo voljo in svoje znanje, da temeljito zainteresira o vsem tem faktorje, katerim je v teh zadevah svetovalec.

Regulacijski načrt — imamo sicer dva, ki pa drug drugemu napoto delata — je treba prikrojiti novim gradbenim zahtevam primerno. Po mojem mnenju bi bilo najboljše, da razpiše mestna občina natečaj za nov regulacijski načrt. Če so se za tak korak odločila manjša mesta kot n. pr. Karlovac, Slavonski Brod itd., bo prenesel to breme tudi Maribor. Je brez dvoma, da prinese natečaj marsikako dobro in pametno idejo in originalno domislico, naloga gradbenega urada pa bo, kar je dobrega, urediti v nov, skladen in moderen načrt.

Mestna občina dobi zdaj enkrat kaldrmino za popravo svojih cest in ulic. Bilo bi napačno le tlakovati ceste, sicer pa jih pustiti, kakor so. Z majhnimi stroški se dajo popraviti marsikatere napake in izboljšati razne neprimernosti in pomanjkljivosti. Ob tej priliki se bo dal urediti n. pr. trg pred glavnim kolodvorom, Aleksandrova cesta od kavarne Jadran do Trga Svobode, stari del glavnega trga, trg pri Magdalenski cerkvi itd.

Za vse te preureditve bi podal natečaj uporabne nasvete.

Tudi divja dravska bregova čakata še na svojega mojstra. Kakšni divni prospekti bi se mogli napraviti ob Dravi! Saj nihče ne zahteva, da se to napravi že jutri; treba pa bo vse to premisliti in spraviti na papir, s papirja pa leto za letom; desetletje za desetletjem v lepo zarešnjost.

Malo bo treba vzeti na piko tudi tole mariborsko drevje po ulicah. Ne vem, kdo mu daje potuho, ampak raste kot bi ne bilo ničesar drugega na svetu. Ulica z nasadi gotovo pridobi na prijaznosti, ali ne sme biti zelenjave preveč. Treba jo je saditi smiselno, po načrtu, da povzdigne ljubkost, slikovitost in arhitektonsko zaokroženost ulic in trgov, ne pa da preraste vse vprek. Iz pragozda so se naši očaki že zdavnaj izselili. Ni prav, da so Mariborčani sadili samo velika drevesa, kostanj in lipo, ki rasto na visoko in široko. Preveč drevja ni niti zdravo, ker jemlje stanovanjem solnce, človeku najzvestejšega prijatelja, in širi vlago; v njej se razne bakterije, katerih smo se imeli čast zgoraj spomniti, kar najbolje počutijo. Ves severni del Maribora je en sam gozd. Ne bi škodilo, če bi ga tupatam malo posekali — štajerska oblast ostane kljub temu zelena!

In ko imamo enkrat dober, premišljen, značaju Maribora odgovarjajoč načrt, se bo treba tega načrta tudi neusmiljeno držati. Vsak teden se ga ne sme spreminjati. V tem oziru smo grešili tudi po prevratu več kot je bilo treba.

Naj pokažem tu samo na en tak zgled, ki posebno ščemi v očeh, ker stoji sredi mesta. Kako je bilo le mogoče, da so postavili ob prekrasni frančiškanski baziliki in samostanu tak «nebopraska» (po Koseskem), kakor je Zadružna gospodarska banka. Ta, gotovo z velikimi žrtvami zgrajena in za slovenski Maribor pomembna palača, bi se na drugem mestu mogoče čisto dobro podala, tukaj pa samo škodi. Morala bi biti nižja, da bi ne ubijala cerkve in samostana ter stati na oglu tudi ob Frančiškanski ulici; slepo, nebotično zidovje, ki strmi proti samostanu, bo še dolgo pelo o nas slabo slavo.

Ampak so se premislili kmalu. So sklenili, da na trg pred frančiškansko cerkev ne spadajo nebotičniki, temveč nizke hiše, zato so na banko prilepili lastavičje gnezdo. Špackovo kajžico, ki vrh tega ni niti zidana za strnjen sistem. V hribih, v kakšnih Kozjih Bobkih, bi to morda še šlo, za Maribor pa je to malo huda reč. Krivda nad takimi zablodami zadene gradbeni urad, ki takih nesreč ne sme dovoliti kljub vsej stanovanjski bedi, temveč mora vedno in povsod braniti lepoto in harmonijo mariborskega mesta do poslednjega diha.

Kdor potuje preko Sofije v Rim

izgublja nesmiselno čas in denar. Ravno isto stori reumatik, ki poskuša preje vsa druga zdravila kot pa edno sigurno zdravilo **„Pistyanski mulj“.** Ta se dobiva v naravnih oblikah kot **„Pi-Ga“** in kot gotova kompresa Gama v vseh lekarnah. Zastopstvo in glavno skladišče: **L. Schreiber, Zagreb** Akademički trg 1/II

Dopisi

JEŽICA. Praznik narodnega ujedinjenja proslavi Sokol v torek dne 1. decembra ob pol osmih zvečer v Sokolskem domu. Proslavo, ki je obenem prva prireditev v Sokolskem domu, otvori slavnostni govor, kateremu slede deklamacije, glasbene, pevske in telovadne točke. Ženska deca izvede ljubke vaje s cvetnimi lokt, moški naraščaj pa krasne vaje za Prago. Sodeluje moški in mešan zbor pevskega društva «Zora». Mladina do 14 let ima prost vstop, sicer je vstopnina 3 Din. Vabimo vse tuk. Sokolstvo in vse narodno občinstvo, da proslavi v Sokolskem domu praznik narodnega ujedinjenja. Zdravo!

PLANINA PRI RAKEKU. Dramatični odsek Sokola v Planini uprizori v nedeljo dne 29. novembra ob 7. uri zvečer «Vdovo Rošlinko». Okoličani so vabljeni k čim številnejši udeležbi. — Tukajšnji trgovec Z. Kopitar je prodal komad terpentinovega Zlatorog - mila, v katerem je bil zlatnik, vreden približno 110 Din. Srečna najditeljica zlatnika je ga. Katarina Nemgar, posestnica iz Laz št. 4 pri Planini.

RADEČE. Tu se bo vršil dne 6. decembra koncert Zikovega kvarteta. Pri zadnjem izrednem občnem zboru Sokola je bil izvoljen sledeči odbor: starosta Vekoslav Baša, podstarosta Ivan Haller, načelnik Franjo Selevšek, namestnik Slavko Koren, načelnica Danica Pavšič, namestnica Fanči Božič, načelnik pevskega odseka Čuk, blagajnik Franjo Dolinar, tajnik Franjo Langer, gospodar Ivan Pešec, režiser Milko Repec, za odbornike pa: Tone Polanc, Ivan Mlinar, Ivan Fink kot knjižničar, Ivan Jazbec in Valerija Haller. Namestnika Vojteh Moser in Nela Istanić, pregledovalca računov Lundner in Rant.

PTUJ. Francoski krožek v Ptuju vabi vse mestno prebivalstvo na francosko predavanje o Versaillesu. Predaval bo g. prof. René Martel in predavanje pojasnjeval s skioptičnimi slikami. Predavanje bo danes dne 28. t. m. ob 2. popoldne v risalnici na realni gimnaziji. Torej, danes vsi v Versailles!

OLIMJE. Učne moči sta bili prestavljeni na lastno prošnjo in je za oba to velika ugodnost in dobrota — ne pa persekucija. Vse premeščanje in nameščenje izvršuje od lani edino le ministrstvo, zato traja povsod novo nameščenje več tednov in se zavleče v kraju, kjer ni prošnjikov, na 2 do 3 mesece. Vzrok niso osebne persekucije, ampak način nameščenja. To bo trajalo tako dolgo (in povsod), dokler ne bodo zopet imeli pravico začasnega nameščenja srezki, ali vsaj oblastni šolski nadzorniki.

Potnika

išče zagrebška veletrgovina vina in zganih pijač. 7200

Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro **„POTNIK 45“.**

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·— Najmanjši znesek Din 10·—

Obrt

Naznanilo
Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da bom od ponedeljka, dne 30. nov. dalje **pekel tuji kruh** dvakrat dnevno in sicer ob 11. uri dopoldne in ob 15. (3.) uri popoldne. Se priporoča Anton Presker, pekarna, Dunajska cesta štev. 5. 30769

Slike za legitimacije
izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hibšer Ljubljana Valvazorjev trg 168

Kovačnica
v Trbovljah se odda s 1. januarjem 1926 z vsem orodjem in stanovanjem v najem. Poleg delavnica za kolarsko obrt in stanovanje za samca. Poslopje je novo in leži na najbolj prometnem prostoru poleg cerkve. — Potrebno nekaj kavcije. — Pojasnila daje Ivan Orešnik, posestnik v Trbovljah 2. 30890

Službe dobe

Več potnikov
odnosno krajevnih zastopnikov v Sloveniji se sprejme. Ponudbe na upravništvo «Jutra» pod «Potnik 66». 30693

Akviziterja
sprejme zavarovalnica proti stalni plači. — Ponudbe z navedbo referenc pod šifro «Zavarovalnica» na «Propaganda», d. d., oglasni zavod v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7/II. 30859

Dame in gospodi
z dobrim nastopom, za nabiranje naročnikov raznih ilustriranih in modnih časopisov se sprejmejo pod ugodnimi pogoji. Pripravno kot postranski zaslužek. — Pismene ponudbe pod šifro «Dober zaslužek» na naslov: «Propaganda» reklamna družba z o. z., Ljubljana, Šelenburgova ul. 7/II. 30863

Inteligentnega
absolventa trgovske šole sprejme kot plačanega kontorskega in trg. praktikanta ugledno podjetje. — Ponudbe pod «Dobra šola» na upravo «Jutra». 30773

Fotografa ali amaterja
za pokrajinske slike in stereofotografije sprejmemo za stalno. Ponudbe z referencami in navedbo plače pod šifro «Fotograf» na «Propaganda» d. d., oglasni zavod, Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II. 30856

Hišnik
Aleksandrova cesta 10. — Mesto oddano. 30810

Brivski pomočnik
dobro izurjen, ne pod 22 let, ki bi mogel samostojno voditi obrt, se sprejme s 15. decembrom t. l. — Naslov pove uprava «Jutra» 30834

Mizarski pomočnik
vešč popolnoma samostojnega dela se sprejme. — Ponudbe z navedbo dosedanjega zaposlenja na naslov: Emil Koprivnikar, Litija. 30872

Okrajne zastopnike
za Kranj, Radovljico, Ljubljano, Kamnik in Logatec išče večja zavarovalnica. Služba stalna in primerna za vpokojence. Ponudbe z opisom dosedanjega poslovanja pod šifro «Stalno» na «Propaganda» d. d., oglasni zavod v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 7/II. 30862

Potnik
za razpečavanje razglednic, dobro vpeljan, se sprejme pod ugodnimi pogoji. Ponudbe pod šifro «Potnik» na «Propaganda» d. d., oglasni zavod v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 7/II. 30868

Pouk

Klavir za vežbanje
na razpolago nekaj ur na dan proti zmernemu honorarju. Dopise pod značko «Vežba» na upr. «Jutra». 30828

Francoščino
slovnico in konverzacijo uči temeljito učiteljica. — Naslov pove uprava «Jutra». 30819

Nemščino poučuje
učiteljica. Naslov v upravi «Jutra». 30816

Francosko - nemško korespondenco
popoldne ter večerno konverzacijo prevzamem. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod Francosko-nemško». 30804

Službe išče

Služkinjo
pridno, tiho, znano ter vajeno vseh hišnih del išče E. Gunčar, Bled 2, kolodvor. 30879

Uradnik
verziran v vseh pisarniških poslih za vsako podjetje, išče službo kot knjigovodja, skladiščnik, ekspeditor, tarifar, potnik ali kaj sličnega. Cenjene dopise na upr. «Jutra» pod šifro «Vesten in verziran uradnik». 30666

Ključavničar
železostrugar bi spremenil mesto, najraje v Maribor ali Ljubljano. Ponudbe pod značko «Železostrugar» na upravo «Jutra». 30698

Oskrbnik
oženjen, absolvent kmetijske in vinarske šole, izurjen v vseh panogah umnega kmetijstva, pošten in zanesljiv išče primerne službe. Cenjene ponudbe pod šifro «Skrben K-128» na Interreklam, Zagreb I-78. 30530

Trgovski pomočnik
mlad, špec. stroke, želi v svrho nadaljnje izobrazbe spremeniti dosedanje mesto. Gre tudi za skladiščnika. Nastop 15. febr. 1926. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Zanesljiv 32404». 30761

Dobra šivilja
gre šivat na dom. Naslov v upravi «Jutra». 30729

Ekonomist
(zaupnik) 25 let star, zmožen večje kavcije, z dobrimi referencami, zmožen perfektno slovenskega in nemškega jezika išče nameščenja pri veleposestvu ali večjem industrijskem podjetju. Gre za poizkušnjo tudi 1—2 meseca brezplačno — Na željo se predstavi osebno. — Cenjene ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Zaupnik». 30886

Prodam

DRVA — ČEBIN
Wolfova 1/II Telefon: 56 491/II

Božične in novoletne razglednice
priporoča v veliki izberi po najnižjih cenah specialna trgovina M. Tičar, Ljubljana. 30534

Radio
aparate in sestavne dele ima v zalogi Franc Bar, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5 492

Steklena strešna opeka
je zopet v zalogi pri Združenih opekarnah, d. d. v Ljubljani 433

Klobase
fine jetrne in krvave se zopet dobijo pri Chalupniku na Starem trgu štev. 19. 30800

Registr. blagajna
«Monopol» zelo dobro ohranjena se proda. Pojasnila daje tvrdka Jos. Černelč, Sv. Peter pod Sv. goro. 30286

Pozor strugarji, mizarji in lesne industrije!
Avtom. stružni stroj
sistem Katzmarek, za male lesne izdelke zelo ugodno prodam. Vprašanja na upr. «Jutra» pod šifro «Izraba odpadka». 30896

Fotoaparat
9 × 12 se proda za 500 Din. Naslov pove uprava «Jutra». 30811

2 moški zim. suknji
ugodno naprodaj v Gradišču štev. 10/I, desno. 30881

Mesarji in prekajevalci!
Naprodaj več kompletnih strojev za prekajevalce (Quetschmaschine, Eindruckmaschine, Stock-Fünfschneider) in medena tehtnica za 20 kg, vse izpred vojne in v dobrem stanju. Naslov v upravi «Jutra». 30850

Šivilja
izurjena in pridna išče službe za dom ali trgovino — Naslove poslati na upravo «Jutra» pod oglasno številko 30888». 30888

Vpok. drž. uradnik
trgovsko izobražen, vešč strojepisja, slov. in nemške korespondence, dober risar, išče za takoj celodnevno ali poldnevno službo. Cenjene ponudbe pod «Pošten in zanesljiv 15214» na upravo «Jutra». 30891

Mesto hišnice
išče gospa v boljši ali novi hiši. Ponudbe pod značko «Hišnica» na upr. «Jutra». 30672

Kompl. fotoaparat
«Doppelanastigmat» 9 × 12 in Goerz Trieder Binocle 9×, nov, poceni naprodaj. Naslov pove uprava «Jutra». 30848

Konjske opreme
Po ugodni ceni se proda angleška konjska oprema, kompletna, prsna oprema ter 2 komata za tovorno vprego. — Naslov pove uprava «Jutra». 30851

Štedilnik
dobro ohranjen se proda Cesta v Rožno dolino 34. 30875

«Wanderer» motor
4 HP, malo rabljen, auto pnevmatiko 710 × 90 in 2 lovski puški poceni proda M Marušič Vrhnika. 30777

Pohištvo
rabljeno, se radi selitve proda v Bradeckega vasi 8. Ogleda se popoldne od 14 do 16. 30883

Kupim

Pozor! Pozor!
Vsakovrstno **zlato kupuje** po najvišjih cenah **Černe, juvelir** Ljubljana, Wolfova ulica 3 493

Polhove, zajčje, srnjakove in lisičje kože
kupuje vedno D. Zdravič, Ljubljana, Florijanska ul. 9 491

RADIO- in AUTO- baterije prvovrstne proizvaja **„Vatra“** (Stabilne bateri e Tudor London) **- akumulator, MARIBOR,** Strossmayerjeva ulica 3.

Srne, zajce, jerebice
itd. kupuje in prodaja Anton Verbič, Ljubljana, Stritarjeva ulica. 496

Fotoaparat
10 × 15 ali manjši se kupi. Ponudbe z navedbo cene pod «Foto» na upr. «Jutra» 30870

1500 božič. drevesc
v velikosti 1—1½ m kupim Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Božično drevo». 30845

Dve baraki
ali les in okna od barak, primerno za delavnico se kupi. Ponudbe pod šifro «Baraka» na upr. «Jutra». 30894

Hmeljske droge
kupim več vagonov proti takojšnjemu plačilu do 24. decembra. — Ponudbe pod «Smrekove» na upravništvo «Jutra» 30893

Posest

Posestvo
v bližini Kranja se proda po izredno ugodni ceni za 150.000 Din. Pri posestvu se nahaja hiša, hlev za 8 glav živine, gospodarsko poslopje z električno razsvetljavo. Poslopje je novo in z opeko krito, na ravnini ob glavni cesti. — Na željo kupca se dobi tudi ves živ in mrtev inventar. Naslov pove uprava «Jutra» 30745

Večjo tovarno
pripravno za izdelovanje gumijastih izdelkov kirurgičnih inštrumentov, finih rezil itd. kupim. Prednost imajo tovarne blizu Ljubljane, kjer so cenene delavske moči in vodni pogon. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Veletovarna». 30815

Neizdelana hiša
nova, obstoječa iz 4 sob, kuhinje, pralnice, delavnice in kleti, na lepem prostoru ob glavni cesti, ki bi se mogla z majhnimi stroški dozidati se zelo ugodno proda. Pojasnila daje Fran Ullčar, Sp. Šiška, Maurerjeva ulica 19. 30836

Novozidana hiša
deloma pritlična in deloma enonadstropna, ki ima pet sob, kuhinjo, shrambo in kopalnico ter vrt, se takoj proda. — Resni reflektanti naj pošljejo svoj naslov na upravo «Jutra» pod šifro «Kupim hišo», na kar se jim bo čas ogleda sporočil. 30873

Umetni valjčni mlin
se radi družinskih razmer takoj proda za 80 000 Din. Lastna električna luč, gospodarsko poslopje, 2 orala zemlje. — Ana Amole, Zg. Polskava pri Pragerskem. 30690

Trgovina in gostilna
tudi samo trgovina v večji vasi ali trgu na Štajerskem se kupi. V poštev pride samo prometni kraj. Cena do 125.000. Kupnina se plača takoj. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Velik promet» 30889

Gostilna in posestvo
se odda v najem v prometnem kraju ob železnici v ljubljanski okolici. Potrebna je nekaj kavcije. — Naslov pove uprava «Jutra» 30828

Hišica
z vrtom in njivo v bližini kolodvora Medvode se proda za 17.000 Din. Naslov v upravi «Jutra». 30841

Parcela
v Ljubljani, približno 150 kvadrat. mtr. se kupi takoj. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Kvadrat». 30847

Stanovanja

Opremljena soba
v sredini mesta se ugodno odda dvema gospodoma s 1. decembrom. Naslov pove uprava «Jutra». 30718

Prazna soba
se išče za takoj ali kasneje. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Stanovanje 4». 30674

Soba s 3 posteljami
se odda gospodom. Naslov v upravi «Jutra». 30599

Dijak
se sprejme v popolno oskrbo. Naslov pove uprava «Jutra». 30807

Stanovanje
velika soba in kuhinja — oboje parketirano, s pritiklinami se odda proti dveletnemu plačilu naprej za 12.500 Din. — Odda se tudi samo soba z uporabo kuhinje. — Poizve se v upravi «Jutra». 30782

Stanovanje
3 sob in kuhinje z električno se odda v novi vili proti mesečni najemnini 1800 Din. Naslov pove uprava «Jutra». 30837

Gospod
išče s 15. dec., event. 1. januarjem v sredini mesta opremljeno sobo s posebnim vhodom. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Svetla», najkasneje do 2. decembra. 30898

Sobo
oddam gospodu ali gospodični. Naslov pove uprava «Jutra». 30791

Vzamem v najem
ali podnajem stanovanje ali poslovne prostore obstoječe iz 3 sob, blizu sodnega poslopja. Ponudbe pod šifro «Ugodno 30559» na upravo «Jutra». 30660

Opremljena soba
v bližini bolnice se takoj odda s vso oskrbo. Naslov pove upr. «Jutra». 30882

Na stanovanje
in hrano se sprejmeta takoj ali pozneje 2 gospoda ali dijaka, ozir. se sprejme gospodična kot sostanovalka. Naslov v upr. «Jutra». 30884

Opremljena soba
in ena prazna parketirana, s posebnim vhodom, elektr. razsvetljavo, z uporabo kopalnice in event. klavirja, na Miklošičevi cesti se odda s 15. decembrom. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Nova hiša 1000». 30772

Soba
s posebnim vhodom se odda. Naslov pove uprava «Jutra». 30887

Opremljena soba
se odda s 1 decembrom. Naslov pove uprava «Jutra». 30824

Mesečno sobo
majhno išče ves dan odsoten gospod. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Soliden 15215». 30892

Opremljeno sobo
čisto, s popolnoma separiranim vhodom iščem s 1. decembrom — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Mesečno do 500 Din». 30858

Opremljena soba
s posebnim vhodom se odda. Naslov v upr. «Jutra». 30881

Zakonskemu paru
se odda s 1. decembrom soba z uporabo kuhinje. — Naslov pove uprava «Jutra». 30826

Mesečna soba
se takoj odda gospodu na Krakovskem nasipu 10/I. 30882

Lokali

Skladišče
suho in svetlo se išče. — Kupi se pult in stelaže s policami. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Skladišče». 30748

Trgovina
se vzame v najem v bližini Celja ali Maribora. Dopise na podružnico «Jutra» v Mariboru pod šifro «Lokal». 30639

Gostilna
s stanovanjem v sredini Ljubljane se takoj odda proti odkupnini inventarja. Naslov pove uprava «Jutra» 30685

Velika trgovina
in skladišča zelo pripravna za trgovino z železnino v mestu na Gorenjskem se odda v najem. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Železnina». 30712

Kapital

Iščem založnika
s kapitalom za dobičkanosne umetniške predmete. — Naslov pove uprava «Jutra» 30658

Kdo posodi 68.000 D
kot hipoteko na II mesto proti 10% obrestim ter brezplačni odstopitvi stanovanja, obstoječega iz dveh sob in kuhinje. Hipoteka bi se rabila za dobo enega leta. Ponudbe pod «Sigurnost 68» na upr. «Jutra». 30880

Glasba

Klavir
dobro ohranjen se proda. Naslov pove uprava «Jutra» 30825

Dopisi

Uradnik
srednjih let želi znanstva z dekletom protestantske ali pravoslavne vere. Dopise na upr. «Jutra» pod št. 8888. 30776

Inka 3
Oboje prejel. Hvala. Pridi samo, če moreš brez škode. Drugače bodi mirna. Poljube. 30886

Gospodična
naobražena, iz boljše rodbine, stara 24 let, čedne zunanjosti, želi znanja z inteligentnim in dobro situiranim gospodom. Tajnost strogo zajamčena. Dopise na upr. «Jutra» pod šifro «Zimski šport». 30838

Ženitve

Mlad trgovec
lepe postave, značajen in blagega srca želi poročiti dobrosrčno, premožno gospodično srednjih let. Tajnost zajamčena. Dopise na upravo «Jutra» pod značko «Rožmarin 3903». 30817

Izgubljeno

Pismo
na okrožno sodišče v Ljubljani se je izgubilo. Kdor ga je našel se prosi, naj ga odda ali sporoči kje se nahaja na upravo «Jutra». 30843

Razno

Miklavž
pride na dom! Naročila pod «Avtomiklavž» na upravo «Jutra». 30757

V gostilni pri Kavčičevi
na Selu poleg električne centrale se toči pristno izborno dalmatinsko belo in črno vino. 2214

Slovenija
Zelo dobro vpeljana, komisijska trgovina, katera ima na razpolago pisarniške prostore, skladišča in osobje, prevzame zastopstvo dobave zmožnih tvrdk in sicer, eno za špirituoze in eno za kolonijalno blago za Slovenijo. Ponudbe pod «Generalno zastopstvo» na upravo «Jutra». 30840

Kolesa
sprejemam v popolno prenovo, poniklanje in emajliranje z ognjem ter jih na željo tudi shranim čez zimo — M Marušič, mehanična delavnica na Vrhniki. 30778

Najlepše božično darilo
je Harzer Rollerjev kanarček, katerega dobiš samo za 200—250 Din. Plemensko samico za 50 Din. Razpošiljam na vse strani ter jamčim za transport. — Anton Krainz, Mestni mlin v Celju. 30479

Gustave le Rouge:

Misterija

52

(Roman)

Četrto poglavje.

Na potu na Falklandske otoke.

Ko sta Lionel in John Terry zaklenila Rakhama v malo sobo, misleč, da jim tu ne more škodovati, sta se vrnila v bankirjevo železno sobo.

— Sedaj se je pa treba naglo odločiti, je dejal Lionel.

— Jaz pravzaprav ne vem, kaj nama je storiti, je vzdihnil John Terry, ki je bil uničen od silnih vtisov tega dne.

— Treba je preštudirati položaj. Ko sem se vam predstavil, sem vam že dejal, da sem vam popolnoma na razpolago. Najti moramo vašo hčerko in uničiti Misterijo.

— D.., najti hočem Elleno, je vzkliknil bankir živahno. Kaj me briga Misterija!

In dodal je jezno:

— Nočem čakati, da najdemo znameniti demant in ga potem ponižno položimo k nogam voditelja Migalov. Meni se le zdi, da ste vi nekoliko preveč pozabili, moj dragi gospod Brady, da smo v civilizirani deželi, kjer je policija čudovito organizirana. Naravnost na policijsko direkcijo pojdem in vas prosim, da greste z menoj, da tam vse poveva.

— Na razpolago sem vam, je dejal Lionel, začuden radi spremembe v vedenju bankirja, ki je bil še pred par trenutki čisto neodločen.

— Ko na policiji vse razložim, je nadaljeval John Terry, obljubim detektivom vse mogoče nagrade in če je treba, mi da minister mornarice toredovko na razpolago, da zasleduje «Morsko lastovko». Videli bomo, ali v stari Angliji zakon ščiti poštene ljudi napram zločincem, ali ne!

— V načelu imate popolnoma prav, je hladno odvrnil Lionel; toda če bi vam smel dati samo en nasvet, je ta, da pustite policijo v miru.

— Ne razumem vas; človek bi rekel, da se bojite Misterije.

— Da, priznavam, da se bojim, a ne zase, temveč za miss Elleno. Povem vam samo eno, gospod Terry. Mygali so umorili mojo soprogo Naolo in ta zločin še ni kaznovan. Pomislite nekoliko in ne pozabite, da je vaš otrok v Misterijinih rokah.

Bankir ni vedel ničesar odgovoriti; bil je uničen.

— Ne smemo si delati nobenih iluzij, je nadaljeval Lionel, kaj store Mygali, ako bi jim bili za petami. Samo da se osvetijo, bi žrtvovali miss Elleno, in to brez vsakega obotavljanja.

— Res je, prav imate, je vzdihnil John Terry. Kaj nama je torej storiti?

— Razmišljajva! Predvsem ne izgubite poguma! Ponavljam vam še enkrat, da za sedaj vaša hčerka ni v nikaki nevarnosti. Za Mygale je Budhin demant vse preveč vreden, da ne bi ravnali z vašo hčerko čim dostojneje. Saj sva dognala, da so bili bolje informirani glede vaših skrivnosti nego vi sami.

— Toda kaj naj vendr ukreneva? je dejal bankir obupno.

— Treba se je odločiti za dve stvari. Treba je najti demant in ga potem izročiti Misteriji kot zameno za svobodo miss Ellene. Vem, da je poniževalno, pristati na pogoje teh zločincev, toda glavno mora biti varnost vaše hčerke.

John Terry je silno trpel.

— Prav. Ali da najdem ta prokleti kamen, bom moral v Patagonijo, tam nekaj časa bivati in se nato vrniti. To bo trajalo mnogo časa, in kaj se med tem zgodi z mojo hčerko? Umre od strahu in nemira, in jaz sam se ne čutim dovolj močnega, da bi mogel tako dolgo prenašati misel, da trpi in da je v ujetništvu.

Lionela je zabolelo v srce, ko je videl, kako trpi oče zaradi svoje hčerke.

— Morda bi se dala zadeva urediti na drugačen način. V novinah priobčite oglas, da sprejemate pogoje kupčije, da pa vam je treba precej časa, predno vam bo mogoče preskrbeti demant. Vi pa stavite pogoj, da se o tem obvesti miss Ellen in da vam sme pisati.

— To ni napačna misel.

— Najboljši nasvet je, ki vam ga morem dati.

— Naj bo. Takoj sestaviva oglas. Toda če se odpeljem v Patagonijo, ali ni nevarnosti, da mi Mygali slede in da se poskusijo polastiti demanta pred menoj?

— Vaš ugovor je tehten, toda jaz hočem potovati mesto vas in se vrniti z demantom, ne da bi me zasledovali Mygali. Za vas je pa bolje, da ostanete v Londonu in zasledujete dogodke.

— Kaj storite?

— Še danes hočem najeti naglo parno jahto, ki mora biti precej velika, da prenese dolgo potovanje. V dvajsetih dneh sem lahko na Falklandskih otokih. Na vsak način moram odpotovati nocoj.

— Dobro, je bridko vzdihnil John Terry. Storite, kakor mislite, da je najbolje. Uničen sem od vseh teh skrbi in na koncu sem svoje energije. Ne čutim se dovolj močnega, da bi mogel iti na dolgo in nevarno potovanje v tako žalostnih okoliščinah.

— Hvala vam za zaupanje, ki mi ga kažete. Poskusim, da uspešno rešim svojo nalogo.

— Delajte, kakor se vam zdi umestno; predvsem pa me ne smete pustiti brez vesti. Svoje zadnje upe opiram na vas. Edino na vas še računam!...

Lionel je skušal, kolikor mogoče potolažiti starca, čegar nervoznost in utrujenost sta že postajala nevarne.

Skienila sta, da Lionel Brady takoj odpotuje. Ves popoldan sta porabila z iskanjem parne jahte, ki bi lahko takoj odplula. Bila sta pri treh parobrodnih družbah in končno našla, kar sta želela.

S pomočjo precejšnjega kupa bankovcev sta dobila na razpolago jahto «May-Flower», skoraj novo ladjo, zgrajeno iz najboljše hrastovine, obito z bakrom in opremljeno z mogočnimi parnimi turbinami. Imela je 1500 ton in bila zgrajena za posebno nagle vožnje; njena notranjost je bila razkošno opremljena.

Vkljub dobri volji, ki so jo pokazali lastniki, pa je trajalo dva dni, predno je bila jahta pripravljena za pot, kajti treba je bilo natovoriti premoga in najeti moštvo.

Lionel je bil zelo strog, kar se tiče izbire mornarjev, ki jih je vzel seboj. Vsakega je natančno izpraševal in se prepričal o pravilnosti njegovih spričeval, predno ga je sprejel. Po pravici se je namreč bal, da se Mygalom ne bi posrečilo, vtihotapiti med moštvo svoje člene. Zato je tako natančno pretipal vsakega mornarja, da je bil končno prepričan, da ima same zanesljive ljudi.

Naposled je bilo vse pripravljeno. Bilo je jasno, solnčno jutro, ko je hitel «May-Flower» po Temzi navzdol.

Lionel, ki je stal pri krmilnem kolesu in vodil ladjo, je z zadovoljstvom dognal, da so mu posestniki jahte povedali resnico, ko so dejali, da vozi izredno naglo.

Naslednji dan je jahta že vozila okoli rtiča Finisterre in hitela v smeri Azorskih otokov, kjer bi morala obnoviti svojo zalogo premoga.

Za sedaj se je potovanje vršilo v največje zadovoljstvo Lionela Bradyja.

Predno je zapustil London, je v sporazumu z Johnom Terryjem objavil v nekaterih velikih listih sledečo notico:

«Mr. John Terry stori, kar zahtevajo od njega osebe, pri katerih je njegova hčerka, toda pod izrečnim pogojem, da mu ta sama in pogosto piše, dokler ne bo stavljen kamen na razpolago, kar bo trajalo sedem tednov. Prosim odgovora, ali so pogoji sprejeti.»

Še isti večer je Misterija na krovu «Morske lastovke» s pomočjo radio-telegrafije zvedela o tej objavi. Brzojavili so ji Mygali iz Londona.

Takoj je dala poklicati k sebi Nathana Mahela in se ž njim dolgo posvetovala. Bila je že temna noč, ko sta se nehala pogovarjati.

Kapetan Bazil se je zelo začudil, ko mu je nato Misterija dala povelje, naj se približa angleški obali. «Morska lastovka» je po svojem odhodu iz Londona križarila ne daleč od iziiva reke Temze. Sedaj se je pa obrnila in odplovila v smeri zapuščenih močvirnih sipin, ki se raztezajo na obeh straneh izliva te reke.

Med tem časom je stopil Nathan v kabino, kjer je bila zaprta Elion Terry, in Misterija mu je sledila. Deset minut pozneje sta prišla obadva ven v spremstvu dekleta.

Brzojavne droge

borove, smrekove in jelove, obelene, kupimo
20% 9 m 16—19 cm 13—14 cm
50% 10 m 17—20 cm 13—15 cm
30% 11 in 12 m 18—20 cm 13-15 cm
Obvezne ponudbe z navedbo množine, časa in cene franko mera poslati na t. t.
IVAN KRALJ i SINOVI, ZAGREB, Medjašna 5. 7188-a

Vila z vinogradom.

Na Trški gori pri Krškem **je naprodaj** vila z vinogradom, pol ure od postaje Videm-Krško. Poleg vile z obširnimi kletmi se nahaja vinograd v obsegu 28.867 m², njiva ozir. vrt v izmeri 1115 m², travnik oz. sadovnjak v izmeri 3087 m². Stavbišča pokrivajo 169 m². Poleg vile je hiša za vinčarja s hlevom in svinjaki. Zidana shramba za seno in steljo se nahaja v bližini hleva. Proda se vse skupaj z vsem mobilnim inventarjem. Cena po dogovoru. 7223a
Informacije daje: **Franjo Jeglič, Celje.** Podružnica Zadružne Gospodarske banke.

Zaradi likvidacije

našega podjetja za obdelovanje lesa se skupno ali posamezno

poceni proda:

1 50 HP polstab. Lanzova vročeparna lokomob
1 dinamo stroj „A E G" enakomernega toka 16 KW, 115 Volt, nerabljen
1 dinamo stroj, enakomer. toka 120 V. 58 Amp
1 elektromotor „Ganz" enakomernega toka 6·50 HP, 110 Voltov,
1 kompl. pretikalna plošča in napeljava,
1 polnojaremnik 650 m/m skupno 95 m tvrdke Oberhäusel & Comp. Bregenz,
1 trakasta žaga 800 m/m prerezne višine,
1 trakasta žaga 750 m/m prerezne višine,
1 krožna žaga „KS" 500 m/m s precepno železno mizno ploščo,
1 univerz. skobelni stroj in stroj za žlebe tip „Usk, šir ne 510 m/m in 2·50 m,
1 „Dickten" skobelni stroj 700 m/m širine,
1 stroj za frezanje 50 m/m širine,
1 stroj za frezanje 60 m/m širine, kombiniran z rezilom za čepe in pripravo za razcepe z različnimi noži,
1 vrtalni stroj za luknje,
1 cirkularka za les 600 m/m premera,
1 avtomatični stroj za brušenje nožev,
1 brus z napravo za brušenje jaremn. in krož. žag,
1 moderno urejena ključavničarska delavnica z želez. vrtalnim strojem in drugim orodjem.

Vse je malo rabljeno in v zelo dobrem stanju. Dalje se prodajo jermeni za stroje, jermeni, vretena, predležišča, spojki, skobelni stroji, preše za furnir in drugo mizarsko orodje. Vsa pojasnila glede cen daje **„Vera" lesna industrija v likvidaciji v Kovinu, Banat.**

POZOR, TRGOVCI!

Ne zamudite si pri nas ogledati za bližajočo sezono:

Velikansko izbiro okraskov za božično drevo; lameta, zlata pena, čarobne sveče, svileni papir, krep papir, barvani papir eno in dvostranski, zlati in srebrni papir

Kasete in mape za darila 7127a
Albumi za dopisnice in poezije
Božične in novoletne dopisnice

Goričar & Leskovšek, Celje.
Veletrgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami.

Razglednice za Božič in Novo leto, okraske za božično drevo
na debelo in drobno naceneje kupite pri
L. PEVALEK, Ljubljana,
Zidovska ulica št. 4.

Brinjevo olje
kupuje
po najvišjih cenah
drogerija A. KANC,
Zidovska ulica

Damski klobuki
po najnižjih cenah pri
E. Djukanović,
Sv. Petra c. 27,
poleg hotela Tratnik
Popravila, prekrojenje, spatri oblike.
Nujna popravila v šestih urah.

Biljardi
in vse potrebščine
se dobijo pri tvrdki
S. Müller in sinovi
prvi hrv. graditelji biljardov, **Zagreb,** Gundulićeva ulica 35.
Edina prodajalna biljardov tvrdke H Seifert & Söhne, Wien, za Jugoslavijo. 7113-a

Brez dobička prodajamo

do 10. decembra obleke in čevlje za deklice, dečke in otroke kot **Miklavževo darilo!** Izrabite to ugodno priliko ter se pravočasno oskrbite z darilom! 6800-a-IV

Fran Derenda & Co., Ljubljana, Erjavčeva c. 2

Iščemo
ulični lokal
ali pisarno v pritličju v sredini mesta.
Ponudbe pod **„Brez odstopnine"** na upr. „Jutra".

Ljubljanska posojilnica
r. z. z o. z v Ljubljani
Mestni trg štev. 6
sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje **najugodneje.**
Večje in stalne vloge obrestuje po dogovoru.
Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe, poroštva in proti zastavitvi.

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA DUNAJSKA C. 46 Telefon št 379
MESTNI TESARSKI MOJSTER
Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, rezna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, leseno ograje i. t. d.
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
Parna žaga. **Tovarna furnirja.**

PREGANJANJE SLOVENCEV ZAČETKOM SVETOVNE VOJNE
POPISUJE DR. IVAN LAH,
KNJIGA SPOMINOV I. DEL
BROŠIRANA VELJA DIN 35·—, V CELO PLATNO VEZANA 45·—, POŠTNINA 2 DIN.
NAROČA SE PRI KNJIGARNI TISKOVNE ZADRUGE V LJUBLJANI.

VEZAVO KNJIG
ZAPISNIKOV
in vsa druga knjigoveška dela
izvršuje lično, trpežno in po konkurenčnih cenah
KNJIGOVEZNICA
DELNIŠKE TISKARNE
D. D. V LJUBLJANI
Miklošičeva cesta štev. 16

HAVRE-NEW YORK samo šest dni čez morje.
108-a **Francoska linija (French Line.)**
- Cie. Gie. Transatlantique in družba Chargeurs Reunis za pomorske vožnje -
v severno in južno Ameriko, Avstralijo ter Kanado

Ekspresni parniki: „Paris", „France", „de Grasse".
Dobra hrana in pijača brezplačno.
Vozne listke in tozadevna pojasnila daje:
Ivan Kraker
zastopnik v Ljubljani
Kolodvorska ulica 4

Urejuje Stanko Vurnt. Izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd. kot tiskarnarja Fran Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.